

BEGROTING 2024

Colofon: uitgave Wassenaar
oktober 2023

INHOUDSOPGAVE

Algemeen	
Inleiding.....	5
Leeswijzer	6
Informatieve afbeelding	8
Programma's	
P1 Veiligheid en Handhaving	11
P2 Mens en Maatschappij	17
P3 Bestuur en middelen	33
P4 Fysieke leefomgeving	43
P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	53
Beleidsindicatoren	64
Recapitulatie.....	66
Paragrafen	
Paragraaf Lokale heffingen	67
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	78
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	84
Paragraaf Financiering	90
Paragraaf Bedrijfsvoering	94
Paragraaf Verbonden partijen	99
Paragraaf Grondbeleid	106
Financiële begroting	108
Uitgangspunten.....	109
Meerjarenbeeld 2024-2027	110
Toelichting meerjarenperspectief	111
Incidentele baten en lasten.....	112
Mutaties reserves per programma	114
Overzicht baten en lasten per taakveld	115
Bijlagen	118
Reserves en voorzieningen	119

Inleiding

Beste Wassenaarders,

Voor u ligt de begroting 2024, het belangrijkste financiële stuk van de gemeente, waarin de maatschappelijke ambities -die de gemeente samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties wil uitvoeren- van financiën worden voorzien, zodat deze kunnen worden gerealiseerd. Het is de manier om te laten zien dat Wassenaar financieel op orde blijft en waar de gemeente ons belastinggeld aan uitgeeft. Het is belangrijk dat elke Wassenaar daar inzicht in kan krijgen.

Hoe ons huishoudboekje op orde blijft

Onze begroting is blijvend in evenwicht. Dat betekent dat elke euro aan lopende uitgaven aan bijvoorbeeld sport, jeugdzorg, cultuur of verkeersveiligheid ook is voorzien van structurele inkomsten via het gemeentefonds of de belastingen. Zo ontstaan er geen tekorten die via de gemeentelijke reserves (spaarpot) worden bijbetaald.

Waarom wij sparen voor nieuwe investeringen

Op investeringen schrijft de gemeente af. Zo spaart Wassenaar gezamenlijk om tijdig onze voorzieningen zoals bijvoorbeeld ons rioolsysteem, zwembad, schoolgebouwen of de nieuwe sporthal te kunnen vervangen als dat nodig is. Daardoor komt er jaarlijks 2,5 miljoen euro in de spaarpot bij, welk bedrag ook nog eens toeneemt.

Wij vinden het daarom verantwoord om investeringen te doen die noodzakelijk zijn. Uitstel is vaak duurkoop en leidt tot achterstallig onderhoud of minder maatschappelijke voorzieningen. Onze liquiditeit loopt terug om bijvoorbeeld de gemeentewerf te saneren, een school te bouwen of de Groene Zone in te vullen. We investeren verantwoord waar nodig en dat versterkt onze bestuurskracht voor alle Wassenaarders. Met een sluitende begroting, het aanvullen van de spaarpot en goed samen te werken voor ons dorp, blijven wij zelfstandig. En soms leveren investeringen ook geld op door bijvoorbeeld verkoop van grond voor woningbouw of bedrijventerreinen. De kosten gaan soms voor de baten uit.

De Wassenaar op 1: Geen verhoging van de onroerendezaakbelasting of toeristenbelasting

Hoewel het leven de afgelopen jaren fors duurder is geworden, kiest het College -in lijn met het coalitieakkoord uit 2023- uitsluitend voor trendmatige lastenverhogingen voor inwoners en ondernemers. Met prudent begroten is geld ophalen bij Wassenaarders om geld op te potten zonder nieuwe uitgaven niet nodig. Vanaf 2026 kijkt de gemeente Wassenaar, net als elke andere gemeente, aan tegen landelijke tekorten waarvoor zij een oplossing van het Rijk verlangt. Daarover staat uw College in nauw contact met gemeenten in onze regio om de vinger aan de pols te houden en een oplossing te vinden bij het nieuwe kabinet.

Tot slot; het leven bestaat uit meer dan cijfers

De gemeente is geen bank of bedrijf, maar de overheid die het dichtst bij u staat en in ons dorp het verschil kan maken. Dat betekent verder werken aan duurzaamheid, meer sportmogelijkheden, goede zorg, een gezellig centrum en het versterken van maatschappelijke instellingen en ondernemerschap. En het oplossen van langlopende dossiers zoals het investeren in onze dorpskern, verkeersveiligheid, het saneren van de gemeentewerf en ruimtelijke opgaven zoals behoud van het familiestrand, woningbouw, behoud van ondernemerschap en het versterken van de Groene Zone met Valkenburg. Dat maakt Wassenaar een bijzonder en mooi dorp in deze drukke regio.

Met hartelijke groet,

Namens het College van burgemeester en wethouders,

Laurens van Doeveren

Wethouder Financiën, Economie en Sport

In deze leeswijzer wordt u meegenomen in de structuur van de begroting.

De kern van de begroting bestaat uit vijf programma's. De programma's verhouden zich niet één-op-één tot de portefeuilles van de vijf collegeleden aangezien zij verantwoordelijkheid hebben voor een aantal taakvelden binnen verschillende programma's :

- Programma 1: Veiligheid en Handhaving
- Programma 2: Mens en Maatschappij
- Programma 3: Bestuur en Middelen
- Programma 4: Fysieke Leefomgeving
- Programma 5: Natuur, Klimaat en Mobiliteit

Opbouw programma's

Ieder programma is op dezelfde manier opgebouwd. Bovenaan ieder programma staan de 'Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen' weergegeven waar het programma aan bijdraagt. Deze doelstellingen betreffen de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) van de VN waar Nederland zich, net als 193 andere landen, aan verbonden heeft. Zij zijn bedoeld om de wereld een betere plek te maken in 2030. Als mondiaal kompas helpen ze bij uitdagingen als armoede, ongelijkheid, onderwijs en klimaatverandering. Na de SDG's wordt de visie uiteengezet op de belangrijkste onderwerpen van dat programma. Vervolgens wordt deze visie vertaald in een aantal doelstellingen, waarmee op een actieve manier wordt aangegeven waar dit college zich deze periode voor inzet.

Deze doelstellingen worden vervolgens concreet gemaakt aan de hand van resultaten. De resultaten worden eerst overzichtelijk opgesomd, waarna ze kort en krachtig worden toegelicht in de tekst die volgt. Aan de nummering van de resultaten is te zien aan welke doelstelling ze bijdragen. Bijvoorbeeld: resultaten 1.1, 1.2 en 1.3 dragen bij aan doelstelling 1, resultaten 2.1, 2.2 en 2.3 dragen bij aan doelstelling 2, etc.

Na de toelichting van de resultaten wordt stilgestaan bij de relevante verbonden partijen. Verbonden partijen zijn de samenwerkingsverbanden waar we als gemeente aan deelnemen om onze taken uit te kunnen voeren of om onze doelen te bereiken. Er wordt hier een korte uitleg gegeven over de relevante verbonden partijen. Voor de financiële aspecten van deze verbanden, wordt verwezen naar de aparte paragraaf 'Verbonden partijen' verderop in de begroting. Na bespreking van de verbonden partijen, komen de belangrijkste projecten en investeringen aan bod.

Vervolgens worden bij de effectindicatoren enkele indicatoren gepresenteerd waarmee door de jaren heen gemonitord kan worden welke stappen er worden gezet om de doelstellingen van het programma te bereiken. Dit zijn meetbare indicatoren waarmee de ontwikkelingen door de jaren inzichtelijk gemaakt worden en waarmee onze resultaten gemakkelijk kunnen worden vergeleken met die van andere plekken uit het land.

Ieder programma sluit af met het financiële plaatje. Van de belangrijkste resultaten én van de resultaten waar het meeste budget mee gemoeid is, wordt toegelicht hoeveel geld ervoor wordt uitgetrokken.

Hierbij zal worden voortgeborduurd op de eerder gegeven toelichting in de kadernota 2024 en op de structurele gevolgen van de voorjaarsnota 2023. Dit betekent dat in de toelichtingen de nadruk ligt op de gevolgen van het nieuwe coalitieakkoord en college uitvoeringsprogramma (CUP). De, in de toelichting, opgenomen bedragen komen (tenzij anders vermeld) ieder jaar terug.

Overige onderdelen

De begroting start met een inleiding waarin het college zijn plannen voor het komende jaar op hoofdlijnen toelicht. Nadat vervolgens de vijf programma's zijn beschreven, worden van alle programma's de landelijk verplichte beleidsindicatoren op een rij gezet en wordt een financiële samenvatting gegeven over de gehele begroting. Vervolgens wordt in een aantal paragrafen uitleg gegeven over:

- De lokale heffingen
- Het weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Het onderhoud van kapitaalgoederen
- De financiering
- De bedrijfsvoering
- De verbonden partijen
- Het grondbeleid

Na deze paragrafen ontluikt de financiële begroting zich. Hier komen onder andere het meerjarenbeeld aan bod, een toelichting op het meerjarenperspectief en een overzicht van baten en lasten.

Veel leesplezier toegewenst!

BEGROTING 2024 IN ÉÉN OOGOPSLAG

KOERSVAST, OPEN EN BETROKKEN

Gemeente Wassenaar

HOE KOMT DE GEMEENTE AAN HAAR GELD?

Het rijk

€ 53.242.000

Algemene uitkering en specifieke uitkeringen

Uit reserves

€ 2.381.000

Inzet bestemmingsreserves

Overige inkomsten

€ 6.614.000

O.a. huur, rente, dividend en specifieke uitkeringen

Lokale heffingen

€ 26.115.000

Toeristenbelasting	€ 2.508.000
Hondenbelasting	€ 200.000
Begraafrechten	€ 54.000
Precariobelasting	€ 133.000
Vergunningen en leges	€ 2.507.000
Rioolheffing	€ 2.759.000
Onroerendezaakbelasting	€ 12.020.000
Afvalstoffenheffing	€ 5.716.000
Overige belastingen	€ 218.000

TOTALE INKOMSTEN
€ 88.352.000

WAARIN GAAT DE GEMEENTE WASSENAAR HAAR GELD IN 2024 INVESTEREN?

P1 Veiligheid en Handhaving

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en Veiligheid
- Handhaving
- Ondernijning
- Wassenaarse Reddingsbrigade

€ 4.204.000

P2 Sociaal domein

- Onderwijsbeleid en Leerlingzaken
- Leerlingenvervoer
- Leerplicht
- Vroeg- en voorschoolse educatie
- Schooladviesdienst
- Sportbeleid en Activering
- Sportaccommodaties
- Cultuur en kunst
- Bibliotheek en media
- Samenkracht en burgerparticipatie
- Wijkteams
- Inkomensregelingen (bijstand)
- Jeugdzorg
- Maatschappelijke ondersteuning en begeleiding
- Jeugdgezondheidszorg (GGD Haaglanden)

€ 38.934.000

P3 Bestuur en Middelen

- Financien
- Bedrijfsvoering/organisatie
- Personeel
- Informatievoorziening/ICT
- Juridische ondersteuning
- Huisvesting
- Bestuur
- KCC en burgerzaken
- Beheer gebouwen en gronden
- Treasury
- Belastingen
- Algemene uitkering gemeentefonds
- Verduurzamen eigen panden

€ 19.786.000

P5 Natuur, Klimaat en Mobiliteit

- Verkeer en vervoer
- Parkeren
- Fiets- en Verkeersveiligheid
- Onderhoud wegen, openbare verlichting, straatmeubilair en bruggen
- Straatreiniging en zwerfafval
- Economische ontwikkeling en promotie
- Riolering
- Afval
- Milieubeheer en omgevingsdienst Haaglanden
- Openbaar groen en recreatie
- Energie- en warmtetransitie

€ 19.220.000

P4 Fysieke leefomgeving

- Ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen
- Omgevingswet/omgevingsvisie
- Wonen, bouwen en welstand
- Onderwijshuisvesting
- Begraafplaatsen
- Cultureel erfgoed
- Verduurzamen monumenten, scholen en huizen

€ 6.176.000

UITGAVEN VAN
€ 88.320.000

verdeeld naar de programma's

MEER WETEN? KIJK OP WWW.WASSENAAR.NL

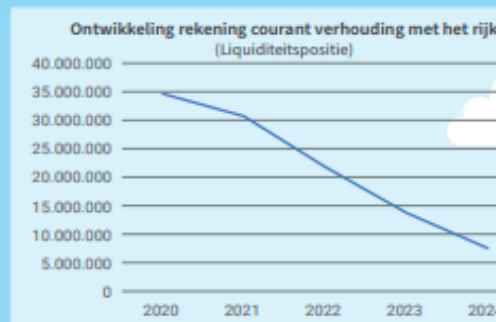
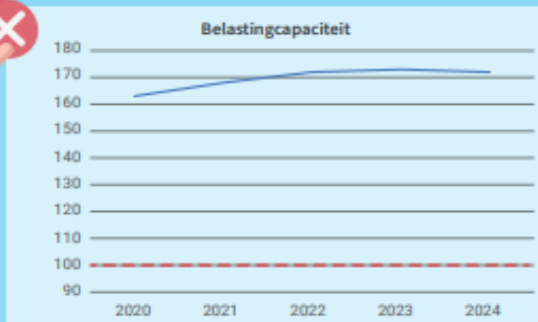
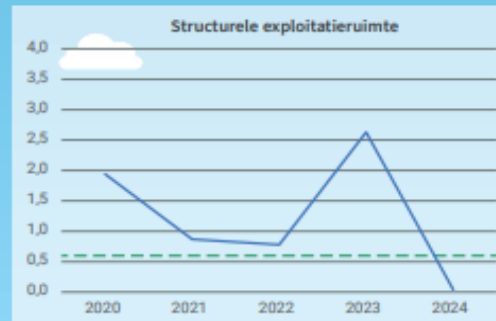
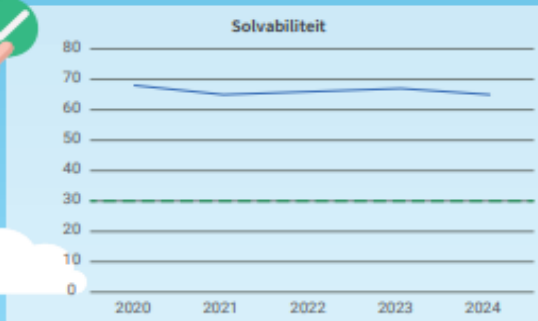
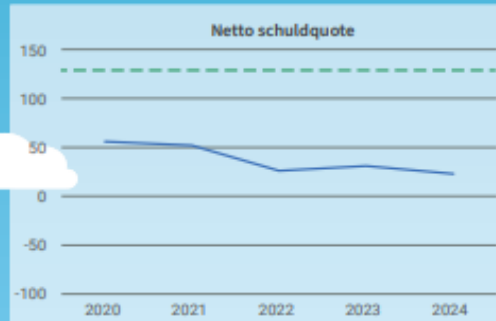
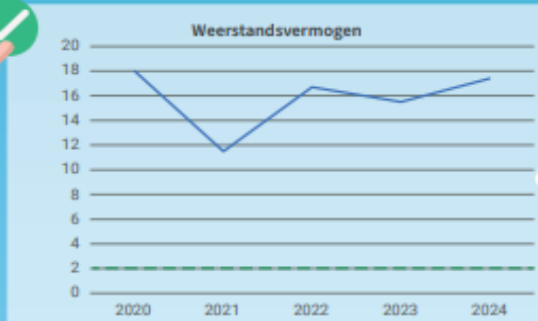

BEGROTING 2024 IN ÉÉN OOGOPSLAG

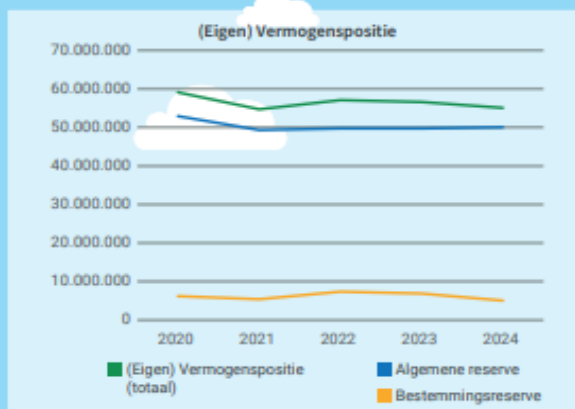
KOERSVAST, OPEN EN BETROKKEN

Gemeente Wassenaar

VERMOGENSONTWIKKELING EN -KENGETALLEN 2020-2024

— Bovengrens (voor alle jaren) — Ondergrens (voor alle jaren)

NB: Een uitgebreide toelichting en definities zijn te vinden in de paragraaf Financiering.

MEER WETEN? KIJK OP WWW.WASSENAAR.NL

Beleidsbegroting

P1 Veiligheid en Handhaving

Wat willen we bereiken ?

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen/ Sustainable Development Goals

Visie

Een dorp waar mensen veilig en goed leven, wonen, werken en zich thuis voelen. Het hebben van een schone, hele en veilige leefomgeving is daarbij een randvoorwaarde.

Doelstellingen

1. Stellen van veiligheidsprioriteiten;
2. Handhaving van de openbare orde;
3. Kunnen inspelen op thema's als omgaan met onbegrepen gedrag en meervoudig sociale problematiek door snel te schakelen en mensgericht te helpen;
4. Behouden van noodzakelijke hulpdienstverleningsorganisaties voor en binnen de gemeente Wassenaar;
5. Bestrijden van ondermijnende criminaliteit;
6. Het mogelijk maken van evenementen door mee te denken en duidelijke kaders te bieden.

Wat gaan we daarvoor doen ?

Belangrijkste resultaten 2024

1.1 Uitgevoerd jaarplan 2024 integraal veiligheidsbeleid

2.1 Opgestelde visie en handhavingsplan openbare orde

2.2 Inspecteurs openbare ruimte en buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zijn waar nodig actief ingezet tegen overlast en overtredingen

3.1 De Lokale Kamer is doorontwikkeld: een uitvoeringscoördinator is aangesteld, de regie is belegd binnen de gemeente

5.1 Bewustwordingscampagne(s) onder inwoners en ondernemers m.b.t. hoe zij vormen van ondermijning kunnen melden is van start gegaan

5.2 Geactualiseerd en opgesteld Bibob-beleid in 2024

5.3 Opgesteld uitvoeringsplan ondermijning Wassenaar 2025 en verder

6.1 Opgesteld evenementenbeleid, waarin een helder kader ligt om evenementen mogelijk te maken

Toelichting

1.1 Uitgevoerd jaarplan 2024 integraal veiligheidsbeleid

Het integraal veiligheidsbeleid 2024-2027 (hierna IVB) wordt in 2023 opgesteld en behandeld in de raad. Het IVB geeft in grote lijnen de ambities, prioriteiten en doelstellingen aan op veiligheidsgebied voor de periode 2024 tot en met 2027. Het doel van dit meerjarige veiligheidsbeleid is het handhaven van het huidige veiligheidsniveau binnen de gemeente Wassenaar, en waar nodig te intensiveren op de geprioriteerde veiligheidsthema's. Deze thema's zijn: Buurt en Veiligheid, Zorg en Veiligheid (zie ook doelstelling 3), Ondermijnende Criminaliteit (zie ook doelstelling 5) en Leefbaarheid. Jaarlijks zal een uitvoeringsplan worden opgesteld met de voor dat jaar te realiseren doelstellingen en aanpak. Dit uitvoeringsplan zal jaarlijks worden geëvalueerd.

2.1 Opgestelde visie en handhavingsplan openbare orde

Om de gemeentelijke handhaving goed te organiseren is in 2024 een heldere visie en integrale aanpak op de gemeentelijke handhavingstaak ontwikkeld, en de uitvoering hiervan gestart. In het kader van programma 1 gaat het specifiek om het handhavingsbeleid dat toeziet op de openbare orde. Met betrekking tot het handhavingsbeleid op de openbare orde zullen de prioriteiten en doelstellingen helder opgesteld en vastgelegd worden aan de hand van het veiligheidsbeeld en het leefbaarheidsbeeld van de gemeente Wassenaar.

2.2 Inspecteurs openbare ruimte en buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zijn waar nodig actief ingezet tegen overlast en overtredingen

De openbare orde wordt gehandhaafd door de politie, inspecteurs openbare ruimte en buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). Zij houden toezicht en treden waar nodig op tegen overlast en overtredingen. De gemeentelijke handhavers en toezichthouders worden constant getraind om enerzijds professioneel uitvoering te kunnen geven aan het (nieuwe) handhavingsbeleid en anderzijds in gedrag en houding zodat zij een visitekaartje blijven voor de gemeente Wassenaar.

3.1 De Lokale Kamer is doorontwikkeld: een uitvoeringscoördinator is aangesteld, de regie is belegd binnen de gemeente

Op het snijvlak van zorg en veiligheid spelen onder meer thema's zoals omgaan met onbegrepen gedrag, meervoudig sociale problematiek en het plegen van strafbare feiten. Om snel te schakelen bij personen met problematiek op verschillende leefgebieden wordt in 2024 een integrale aanpak uitgevoerd om mensen mensgericht te helpen en escalatie te voorkomen. Hiertoe wordt de afstemming en samenwerking tussen zorg en veiligheid meer gezamenlijk georganiseerd. Dit gebeurt vanuit het samenwerkingsverband onder de naam de Lokale Kamer Wassenaar, waarvan op 1 september 2023 het convenant door de gemeente en de deelnemende partners is ondertekend. De werkwijze van de Lokale Kamer Wassenaar is erop gericht om inwoners van de gemeente Wassenaar concrete hulp te bieden op het gebied van zorg- en veiligheid. Bij het instellen van de Lokale Kamer Wassenaar wordt vanuit de gemeente een verwerkingsverantwoordelijke uitvoeringscoördinator aangesteld die invulling geeft aan de eisen vanuit de AVG. Daarnaast wordt de regie en het voorzitterschap van de Lokale Kamer Wassenaar belegd binnen de gemeente Wassenaar.

5.1 Bewustwordingscampagne(s) onder inwoners en ondernemers m.b.t. hoe zij vormen van ondermijning kunnen melden is van start gegaan

Voor de ondermijningsaanpak in Wassenaar zijn signalen en meldingen van groot belang. Bewustwording zorgt ervoor dat ambtenaren, bestuur, inwoners en bedrijven in ons dorp scherp zijn op signalen en de verschijningsvormen van (mogelijk) ondermijnende criminaliteit.

In 2024 gaan we van start met een meerjarige publieks campagne op maat, waarbij we de communicatiestrategie aanpassen voor specifieke doelgroepen, zoals ondernemers, jeugd en ouderen.

5.2 Geactualiseerd en opgesteld Bibob-beleid in 2024

In 2024 vindt een actualisatie plaats op het Bibob-beleid. Het Bibob-beleid zorgt ervoor dat we nieuwe aanvragers van vergunningen, subsidies en vastgoedtransacties zorgvuldiger kunnen controleren op antecedenten en herleidbaar en onverklaarbaar vermogen. Zo voorkomt de gemeente dat er onbewust criminele activiteiten, of het witwassen van crimineel verkregen vermogen worden gefaciliteerd. De financiële gevolgen van dit beleid zijn op dit moment nog niet inzichtelijk. Inzicht in de financiële gevolgen is mede gebaseerd op deze actualisatie en het ambitieniveau. Deze financiële gevolgen brengen we in beeld zodra het nieuwe Bibob-beleid is opgesteld.

5.3 Opgesteld uitvoeringsplan ondermijning Wassenaar 2025 en verder

In 2021 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak ondermijning Wassenaar vastgesteld. Dit plan van aanpak zorgt voor een solide basis voor de Wassenaarse ondermijningsaanpak. In 2024 evalueert de gemeente Wassenaar de aanpak op inhoud en middelen. Vanuit die blik stellen wij nieuwe doelen, intensiveren we onze

aanpak in nieuwe thema's. Deze nieuwe aanpak kan financiële gevolgen met zich meebrengen. Deze financiële gevolgen brengen we in 2024 in beeld en maken wij keuzemogelijkheden inzichtelijk.

6.1 Opgesteld nieuw evenementenbeleid

Middels een opgesteld nieuw evenementenbeleid wordt gerealiseerd, dat er vanaf 2024 veel evenementen worden georganiseerd die voor de bewoners in Wassenaar tot verbinding en samenhang leiden. Evenementenbeleid biedt ruimte voor inwoners en ondernemers om Wassenaarse evenementen mogelijk te maken.

Verbonden partijen / samenwerkingsverbanden

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

De Veiligheidsregio Haaglanden voert namens de gemeente taken uit op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

Wat gaat het kosten ?

Investeringsen

Tabel 1.1 - Investeringsen P1 Veiligheid en Handhaving

Programma 1	Reeds beschikbaar gesteld krediet of begrote investering	Beschikbaar te stellen krediet	Meerjarenbeeld			Totaal
			2024	2025	2026	
Tractie	54.500	-	-	-	-	54.500
Totaal	54.500	-	-	-	-	54.500

Programma

Tabel 1.2 - Baten en lasten P1 Veiligheid en Handhaving

("-"= nadeel / "+"= voordeel) bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.972	2.601	102	102	102	102
Lasten	-5.234	-6.802	-4.204	-4.129	-4.129	-4.129
Saldo van baten en lasten	-3.261	-4.201	-4.103	-4.028	-4.028	-4.028
Onttrekking reserves	0	278	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	278	0	0	0	0
Geraamde resultaat	-3.261	-3.923	-4.103	-4.028	-4.028	-4.028

Toelichting begroot 2024

Opvang ontheemden Oekraïne (lagere baten € 2.500.000/lagere lasten € 2.500.000)

De baten en lasten in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden worden met ingang van 2024 verantwoord bij programma P2 Mens en Maatschappij omdat het hier nu gaat om reguliere opvang en niet langer noodopvang wat onder het crisisteam valt.

Lokale kamer Zorg en Veiligheid (hogere lasten € 110.000)

De Lokale Kamer Zorg en Veiligheid is bedoeld om onveilige situaties te voorkomen door personen met meervoudig sociale problematiek en onbegrepen gedrag concrete hulp te bieden op het gebied van zorg- en veiligheid. Hiervoor wordt met ingang van 2024 jaarlijks € 110.000 geraamd. Dit geld is ten eerste bedoeld voor het aantrekken van een regiefunctionaris die stevig de regie voert op de samenwerking in de keten zorg en veiligheid en in dat kader belast is met het voorzitterschap van de lokale kamer. Hiervoor is een jaarlijks bedrag van € 80.000 beschikbaar gesteld. Ten tweede is dit geld bedoeld om een verwerkingsverantwoordelijke (uitvoeringscoördinator) aan te stellen die invulling geeft aan de eisen vanuit de AVG. Hiervoor is een jaarlijks bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld.

Bewustwording ondermijning (hogere lasten € 10.000)

Voor bewustwording voor wat betreft ondermijning wordt vanaf 2024 structureel € 10.000 begroot.

Bijdrage Veiligheidsregio Haaglanden (hogere lasten € 45.000)

Op basis van de Begroting 2024 van de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) is de bijdrage van Wassenaar ten opzichte van 2023 € 45.000 hoger.

P2 Mens en Maatschappij

Wat willen we bereiken ?

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen/ Sustainable Development Goals

Visie

Wassenaar is een inclusieve gemeente, waar iedereen prettig kan leven. Een plek waar onze kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien en waar onze ouderen langer vitaal kunnen blijven. We behouden goede welzijns- en zorgvoorzieningen. We geven uitvoering aan bestaand beleid en anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen met het (her-)formuleren van nieuw beleid.

De gemeente, inwoners en maatschappelijke instellingen ondersteunen elkaar. Een integrale en efficiënte (nauwe) samenwerking is daarvoor een voorwaarde. Om de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg te garanderen, dient deze in financieel en maatschappelijk opzicht en qua personele bezetting houdbaar te zijn. Dit vraagt om scherpe keuzes in prioritering, waarbij de mens centraal staat. Daarbij wordt goed gekeken naar de hulpvraag en situatie per individu.

We handelen vanuit vertrouwen en respect, normaliseren zorg volgens landelijke richtlijnen en maken waar mogelijk gebruik van landelijke financiering en fondsen. We vergroten de inwonersparticipatie en daarmee de betrokkenheid van zowel jeugdigen als ouderen bij de totstandkoming van beleid.

Doelstellingen

1. Een sterk maatschappelijk middenveld; focus op preventie
2. Sociaal Team Wassenaar; integrale samenwerking in het sociaal domein
3. Jeugdbeleid; betrokkenheid van de jeugd vergroten
4. Subsidie- en inkoopbeleid; optimalisatie subsidies en inkoop voor zowel gemeente als ketenpartners
5. Inclusie; iedereen doet mee in Wassenaar
6. Sport en cultuur; lichamelijke en geestelijke gezondheid en verbinding tussen de inwoners
7. Gezondheidszorg; voldoende gezondheidszorg voor de inwoners in en om Wassenaar

Belangrijkste resultaten 2024

- 1.1 Een opgesteld nieuw Beleidsplan Sociaal Domein
- 1.2 Georganiseerde activiteiten ter bevordering van de lichamelijke en geestelijke gezondheid
- 1.3 Georganiseerde activiteiten ter vermindering van de eenzaamheid
- 1.4 Opgesteld advies over respijtzorg
- 1.5 Extra inzet op het betrekken van nieuwe doelgroepen voor vrijwilligerswerk
- 1.6 Opgesteld herzien minimabeleid

- 2.1 Het Sociaal Team Wassenaar is duidelijk vindbaar als spil in de Wassenaarse zorg

- 3.1 Gestart met het opstellen van breed gedragen jeugdbeleid
- 3.2 Evaluatie uitgevoerd naar pilot Jongerenwerk
- 3.3 Voorlichting gegeven aan jongeren over de lokale democratie
- 3.4 Voorlichting gegeven aan jongeren over gezondheidsbevordering.

- 4.1 Gestart met actualisatie subsidie- en inkoopbeleid maatschappelijke organisaties

- 5.1 Een uitgewerkt actieplan op basis van adviesrapport lokale inclusieagenda
- 5.2 Toegang tot goed onderwijs voor iedereen
- 5.3 Gestart met participatief opstellen ouderenbeleid
- 5.4 Bijdrage geleverd aan de woonzorgvisie en woonvormen bijzondere doelgroepen

- 6.1 Meer sport- en cultuurparticipatie door uitvoering van de Brede SPUK en het Sportakkoord II: Fit in Wassenaar
- 6.2 Gestart met realisatie lokaal sportplatform en digitaal sportloket
- 6.3 Coaches aangesteld voor deelname aan Brede regeling combinatiefuncties
- 6.4 Opgestelde Sportvisie
- 6.5 Opgesteld uitvoeringsprogramma cultuurnota

7. Inzet gepleegd op voldoende huisartsenzorg in Wassenaar

Toelichting

1.1 Een vastgesteld nieuw Beleidsplan Sociaal Domein

Wassenaar legt de nadruk op preventie en gezondheid voor alle inwoners. De bevolking vergrijst maar ook bij jongeren neemt de vraag toe naar advies, informatie, ondersteuning en hulp en/of zorg. We moeten nadenken hoe we het antwoord op die vraag betaalbaar en leverbaar kunnen houden. In het hernieuwde beleidsplan geven we aan hoe we hiermee willen omgaan. En hoe we de Wassenaarders willen begeleiden om zelf preventief verantwoordelijkheid te nemen voor hun gezondheid.

1.2 Georganiseerde activiteiten ter bevordering van de lichamelijke en geestelijke gezondheid

Preventie en collectieve voorzieningen

Wassenaar ondersteunt inwoners in het algemeen, en oudere en/of kwetsbare inwoners in het bijzonder, met een breed pakket aan activiteiten dat voorkomt dat er problemen ontstaan of die de gezondheid kunnen verbeteren. Dit doen we onder meer in de buurtcentra, zoals de Plantaan, de Oosthof en de Peppel. We investeren ook preventief op andere vlakken, zoals het veilig en gezond kunnen opgroeien voor de jonge inwoners en op tijd hulp bieden aan kwetsbare ouders. Door ouders vroegtijdig te kunnen ondersteunen of ontlasten wordt voorkomen dat problemen groter worden en intensievere hulp nodig is.

Er zijn verschillende preventieve projecten die op elkaar aansluiten. Deze projecten leveren naar verwachting een verdere bijdrage aan het voorkómen van groter worden van sociale problematiek op verschillende leefgebieden, waaronder inkomen en bestrijding armoede, gezond opgroeien en ouder worden, opvoeding en veiligheid. Ook organiseren we activiteiten zodat Wassenaar een dementievriendelijke gemeente wordt en blijft.

1.3 Georganiseerde activiteiten ter vermindering van de eenzaamheid

We leggen nadruk op preventie en gezondheid, zoals beweegactiviteiten, geheugenstimulatie bij ouderen en eenzaamheidsbestrijding.

1.4 Opgesteld advies over respijtzorg

Wassenaar kent een grote inzet van vrijwilligers, onder meer in de rol van mantelzorgers. Deze mantelzorgers willen we beter kunnen ondersteunen met de inzet van respijtzorg. We gaan onderzoeken hoe we die zorg optimaal kunnen vormgeven.

1.5 Extra inzet op het betrekken van nieuwe doelgroepen voor vrijwilligerswerk

We stimuleren een sterk verenigingsleven en koesteren de vrijwilligers. Hierbij laten we ons onder meer inspireren door het plan van de Vrijwilligers Centrale Wassenaar (VCW). We promoten en ondersteunen vrijwilligerswerk, en adviseren en ondersteunen de vrijwilligersorganisaties. Dit jaar wordt onder andere extra ingezet op het betrekken van nieuwe doelgroepen bij vrijwilligerswerk en het adviseren en ondersteunen van vrijwilligersorganisaties (stichtingen en verenigingen) bij het ontwikkelen van hun eigen vrijwilligersmanagement.

1.6 Opgesteld herzien minimabeleid

Versterking lokale implementatie Participatiewet, armoedebestrijding en re-integratie

In 2024 zal uitvoering worden gegeven aan het nieuwe beleidsplan Re-integratie en Participatie 'Opstap naar werk'. Het beleid richt zich op 3 pijlers:

- Beperking van de (her)instroom in de bijstandsuitkering;
- Duurzame uitstroom van de re-integratiegroep richting werk of studie;
- Doorstroom van de participatiegroep.

De gemeente zet naast werkconsulenten ook participatieconsulenten, matchmakers en een leerwerkmakelaar in. Er gaat extra aandacht uit naar jongeren zonder startkwalificatie, inwoners van 55 jaar en ouder en inwoners met een verblijfstatus.

- **Bestrijding (energie-) armoede en voorkómen schulden**

Vanuit het Sociaal Team Wassenaar biedt de gemeente ondersteuning aan de inwoners die dat echt nodig hebben. In het geval van armoedebestrijding gaat het dan onder andere over (aan-)vragen met betrekking tot inkomensondersteuning, (preventieve) schuldhulpverlening en bijzondere bijstand. Maar ook over ondersteuning bij het verlagen van de energielasten door verduurzaming en energiebesparende maatregelen. In 2024 vindt een evaluatie plaats van het huidige beleidsplan Schuldhulpverlening, en er wordt een start gemaakt met de aanscherping van dit plan. Daarnaast komt vanuit het Rijk extra geld voor preventieve schuldhulpverlening. De maatschappelijke partners gaan extra inzetten op vroegsignalering en voorkomen uithuiszettingen. Vroegsignalering is een wettelijke taak. De combinatie vroegsignalering en het voorkomen van uithuiszettingen versterkt elkaar bij het op tijd signaleren van (beginnende) schuldenproblematiek en voorkomt veel schulden- en psychosociale problematiek

In 2023 is gestart met de evaluatie van het huidige minimabeleid. Vervolgens wordt gestart met het beleidsontwikkelingsproces waarbij belanghebbenden actief worden betrokken, zoals maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van de doelgroep. Op basis van deze input wordt in 2024 een herzien beleidskader opgesteld dat rekening houdt met de specifieke behoeften van mensen met een laag inkomen en is gericht op het verbeteren van hun levensomstandigheden. Bij het herziene minimabeleid wordt aandacht besteed aan het voorkomen van de armoedeval en wordt ervoor gezorgd dat werk lonend is voor mensen met lage inkomens.

2.1 Het Sociaal Team Wassenaar is duidelijk vindbaar als spil in de Wassenaarse zorg

Het Sociaal Team Wassenaar (STW) blijft in ontwikkeling om een optimale dienstverlening aan de inwoners te kunnen bieden. Het STW biedt hulpzoekenden direct, of zo snel als mogelijk, de juiste ondersteuning op het juiste moment door de juiste ondersteuner.

In het STW zullen het adviseren, informeren, ondersteunen en hulp en/of zorg bieden op elkaar worden afgestemd. De dienstverlening en alle projecten rond preventie en collectieve voorzieningen worden vanuit de ambtelijke organisatie begeleid en jaarlijks beoordeeld op nut en noodzaak.

Het registratiesysteem van het STW levert de gemeente de benodigde informatie om de dienstverlening te kunnen verbeteren. Er is binnen het STW scherp aandacht voor het op- en afschalen van hulp; ook wordt de effectiviteit van de preventieve diensten binnen het STW steeds getoetst. Met verschillende vormen van communicatie wordt continue aandacht gecreëerd voor het Sociaal Team Wassenaar.

3.1 Gestart met het opstellen van breed gedragen jeugdbeleid

Jeugdbeleid wordt opgesteld, met aandacht voor inwonersparticipatie van jongeren en hun ouders, inclusief een plan voor Jeugdparticipatie.

In 2024 willen we in Wassenaar nog meer inzetten op het investeren en daarmee versterken van het preventieve, lokale veld. We gaan de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd implementeren. Deze maatregelen leggen het accent op het versterken van de lokale preventieve basis, waardoor inwoners snel en dichtbij huis de juiste hulp ontvangen en er minder zware hulp nodig is. In Wassenaar doen we dit binnen het Sociaal Team Wassenaar (STW), onder andere door de aansluiting met de praktijkondersteuners jeugd en door het bieden van jeugd- en gezinshulp vanuit het STW. De Wassenaarse jeugdigen en gezinnen met hulpvragen vinden een luisterend oor in het lokale veld. Er vindt lokaal uitgebreid onderzoek plaats naar de hulpvragen door de praktijkondersteuner jeugd vanuit het STW. Daarnaast wordt het STW versterkt met de expertise van een gedragswetenschapper.

Het risico van overschrijding van het jeugdhulpbudget is ook in 2024 aanwezig, niet alleen in Wassenaar, maar ook bij andere gemeenten in de regio. In vergelijking met andere gemeenten doen we het goed, de stijging van kosten gaat minder hard dan bij buurgemeenten. Dit inzicht draagt bij om vast te houden aan de ingezette koers, het versterken van het preventieve, lokale veld. Doel is om toe te werken naar stabilisering van de uitgaven.

Doel is tevens inzicht in de oorzaken van de kostenstijgingen van de tweedelijns jeugdhulp, waardoor we de jeugdhulp nog beter en effectiever kunnen toespitsen op de veranderende hulpvraag na corona.

In 2024 werken we verder aan de voorbereidingen van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, waarmee het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen in aantal en duur moet afnemen. In Wassenaar bereiden de hulpverleners van het STW zich hierop voor door in veiligheidscasus tijdig op te trekken met jeugdbeschermers van de gecertificeerde instellingen. Dit doen zij aan de hand van de methodiek Beter Samenspel.

3.2 Evaluatie uitgevoerd naar pilot Jongerenwerk

In 2023-2024 loopt een pilot met Jongerenwerk waarbij jongeren elkaar 2x per week kunnen ontmoeten op een binnenlocatie aan de Dr. Mansveltkade. Na deze periode wordt geëvalueerd in welke mate dit aanbod aan de verwachtingen voldoet. Ook wordt onderzocht waar nog meer ontmoetingsplekken mogelijk zijn voor jongeren om tijd met elkaar door te brengen.

3.3 Voorlichting gegeven aan jongeren over de lokale democratie

De gemeente wil jongeren meer betrekken bij lokale besluitvorming. In 2024 wil de gemeente jongeren wegwijs maken in de lokale democratie en actief laten participeren binnen de gemeente.

3.4 Voorlichting gegeven aan jongeren over gezondheidsbevordering

Een belangrijke partner binnen het jeugdbeleid is het jongerenwerk. Deze partner werkt veel samen met de scholen binnen de gemeente, met de lokale partners, en ook met het Sociaal Team Wassenaar. Met deze samenwerking wordt ingezet op preventieve hulp en is er extra aandacht voor het verminderen van alcohol-,

drugs- en tabaksgebruik onder jongeren. Om jongeren goed en vroegtijdig te kunnen bereiken, zetten we in op structurele activiteiten op school, op straat en op locatie. Zo kan - samen met de scholen - voorlichting gegeven worden over alcohol, drugs, mentale gezondheid, seksualiteit, voeding en sport.

4.1 Gestart met actualisatie subsidie- en inkoopbeleid maatschappelijke organisaties

In 2024 wordt begonnen met het actualiseren van het subsidiebeleid. De inwerkingtreding is voorzien per 1 januari 2026. Bij de actualisatie besteden we aandacht aan:

- een zuivere lijn in het toekennen van subsidie dan wel inkoop;
- zekerheid bieden waar mogelijk door meerjarige contracten;
- de beste financieringsvorm voor gemeente en ketenpartners.

5.1 Een uitgewerkt actieplan op basis van adviesrapport lokale inclusieagenda

In Wassenaar willen we dat iedereen kan meedoen. We willen zoveel mogelijk gelijke kansen voor iedereen die deelneemt aan de samenleving, ongeacht leeftijd, geslacht, seksuele voorkeur, inkomen, culturele achtergrond, talenten en beperkingen. Zowel het adviesrapport lokale inclusieagenda alsmede interne suggesties en mogelijke nieuwe ideeën uit de samenleving, worden omgezet in acties, die vervolgens geprioriteerd, gepland en uitgevoerd worden

5.2 Toegang tot goed onderwijs voor iedereen

De gemeente Wassenaar wil dat alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, optimale ontwikkelkansen hebben. Hierbij willen wij sociale en taalachterstanden voorkomen. Ook richten wij ons op het terugdringen van schooluitval en schoolverzuim. Daarnaast het realiseren van NT-2 onderwijs voor statushouders en nieuwkomers. Het onderwijs heeft hierin een belangrijke rol. Belangrijke partners voor Wassenaar zijn de School Adviesdienst (SAD) en de samenwerkingsverbanden in de regio Leiden voor zowel primair als voortgezet onderwijs. Met deze partners werken we onder meer aan beleid op het gebied van passend onderwijs en onderwijsachterstanden. Binnen het beleidsterrein Onderwijs hebben we ambities op de volgende beleidsthema's:

- **Onderwijsachterstanden**

In 2023 is het nieuwe beleidsplan Voor- en Vroegschoolse Educatie vastgesteld door de gemeenteraad. De belangrijkste doelen uit dit beleidsplan zijn het verhogen van het bereik van doelgroepeuters en extra VE (voorschoolse educatie) plaatsen creëren in het dorp. Met het verhogen van het bereik van doelgroepeuters naar 70% bedoelen we dan 70% van de peuters (leeftijd 2,4 t/m 4) met een risico op een onderwijsachterstand het volledige aantal wettelijke uren VE ontvangt.

- **Samenwerking tussen jeugdzorg en onderwijs**

Het onderwijs is een belangrijke partner voor (preventieve) jeugdzorg. Om het welzijn van jongeren te verbeteren en voortijdig schoolverlaten terug te dringen, willen we de samenwerking tussen jeugdzorg en onderwijs verbeteren. Zo kunnen kinderen, tieners en hun ouders eerder de zorg geboden krijgen om grotere problemen te voorkomen. In 2024 zal het beleid op dit onderwerp verder vorm krijgen. Hierbij wordt ook aangesloten op regionaal beleid. Er wordt vanuit Haaglanden extra geïnvesteerd in de verbinding onderwijs-jeugdzorg. Zo wordt grensverkeer in kaart gebracht, een pilot opgestart met jeugdhulp op mbo-locaties en wordt groepsgerichte jeugdhulp op onderwijs onderzocht.

- **Onderwijs aan nieuwkomerskinderen**

Momenteel ontvangen Oekraïense kinderen onderwijs in de taalklas. Aangezien deze kinderen daar zullen uitstromen en gaan deelnemen aan het reguliere onderwijs, en er in de regio een groot tekort is aan onderwijs voor nieuwkomerskinderen, willen we de taalklas ook openstellen voor kinderen van statushouders die in Wassenaar komen wonen. Het openstellen van de taalklas voor kinderen van statushouders is afhankelijk van de huisvesting van statushouders. De huidige Taalklas is gehuisvest in de vm. Den Deijlschool. Dit gebouw zal met ingang van 1 augustus 2024 gesloopt worden.

- **Laaggeletterdheid terugdringen**

Het is van cruciaal belang dat kinderen en volwassenen goed kunnen lezen en schrijven om deel te nemen aan de samenleving. Hiervoor werkt Wassenaar samen met andere gemeenten binnen de regio Zuid-Holland Centraal aan het regionaal actieplan Laaggeletterdheid (WEB) 2023. Op dit moment hebben we weinig zicht op wie de doelgroep laaggeletterden precies is (jong, oud, Nederlands als moedertaal of niet). In 2024 wordt een nieuwe landelijke monitor laaggeletterdheid verwacht. Aan de hand van deze monitor zullen we ons aanbod beter kunnen afstemmen op de doelgroep. Het bereik wordt vanaf Q3 van 2023 binnen het regionale samenwerkingsverband gemonitord. Gedurende 2024 zal de monitor van het bereik worden verbeterd. In 2024 wordt er binnen de regio verder gewerkt aan een passend aanbod voor alle doelgroepen en een groter bereik van laaggeletterden. Lokaal is de bibliotheek de voornaamste partner om laaggeletterdheid tegen te gaan, o.a. door taaltrajecten en een taalspreekuur.

5.3 Gestart met participatief opstellen ouderenbeleid

We gaan in 2024 alle relevante elementen zoals dementie, mantelzorg en respijtzorg, maar ook wonen e.d. meenemen in een overall ouderenbeleid. Hiervoor passen we inwonersparticipatie toe.

5.4 Bijdrage geleverd aan de woonzorgvisie en woonvormen bijzondere doelgroepen

Als onderdeel van de te ontwikkelen 'Woonzorgvisie' wordt onderzocht welke woonvormen het meest passend zijn voor de verschillende doelgroepen. De definiëring van de verschillende doelgroepen (zoals bijvoorbeeld de ouderen) worden meegenomen in de woonzorgvisie. Ook wordt aandacht besteed aan begeleiding en dagbesteding, ondersteuning om de mantelzorgers tijdelijk te ontlasten, een plaats in een beschermde woonomgeving voor mensen met een psychische stoornis en opvang in geval van huiselijk geweld en mensen die dakloos zijn.

6.1 Meer sport- en cultuurparticipatie door uitvoering van de Brede SPUK en het Sportakkoord II: Fit in Wassenaar

De rijksregeling voor het Sport- en Preventieakkoord loopt in 2023 af. Het rijk zet de regeling voort onder de noemer Sportakkoord II, als onderdeel van de 'Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026'. De gezamenlijke ministeries en VNG/VSG zetten zich in om de komende jaren vraaggericht de toeleiding en begeleiding naar sport-, beweeg- en cultuuraanbod te versterken, zodat meer mensen actief betrokken raken bij en deelnemen aan sport, bewegen en cultuur en daarmee gezonder, actiever en fitter worden. De gemeente Wassenaar doet dit vanuit het nieuwe sportakkoord 'Fit in Wassenaar'. De gemeente krijgt hiervoor via de Brede Specifieke Uitkering (SPUK) vier jaar uitvoeringsbudget van het Rijk. In 2024 zetten de samenwerkende partijen in op het

versterken van het fundament in de sport, een groter bereik van inwoners en het vergroten van de maatschappelijke waarde van sport.

6.2 Gestart met realisatie lokaal sportplatform en digitaal sportloket

Een van de voorwaarden voor het ontvangen van rijksbudget voor het Sportakkoord is het realiseren van een lokaal sportplatform. In 2024 onderzoekt de gemeente (in samenspraak met het kernteam en de adviseur lokale sport) de mogelijkheid om een lokaal sportplatform in te richten. We streven naar een brede vertegenwoordiging van sport- en beweegaanbieders. Een platform brengt lokale sport- en beweegaanbieders samen met het oog op goede samenwerking, één aanspreekpunt voor en met de gemeente en belangenbehartiging.

Daarnaast is de projectleider van Fit in Wassenaar gestart met het opzetten van een digitaal platform waar sport- en beweegaanbieders terecht kunnen om hun aanbod zichtbaar te maken. Inwoners kunnen er terecht voor informatie en advies over sport & bewegen, gezond eten en vitaal leven. In 2024 wil de gemeente één loketfunctie voor clubondersteuning, informatie en advies uitbouwen. Het team van Fit in Wassenaar werkt de website verder uit.

6.3 Coaches aangesteld voor deelname aan Brede regeling combinatiefuncties

Een onderdeel van de Brede Specifieke Uitkering is de Brede Regeling Combinatiefuncties. De regeling kent zes type functies, waarvan Wassenaar zich focust op die van club kadercoach, de buurtsportcoach, de beweegcoach en in mindere mate de combinatiefunctionaris onderwijs. Het is de bedoeling dat de functies onder meer een verbinding maken met het Sportakkoord 'Fit in Wassenaar'. De coaches dienen in 2024 aangesteld en werkzaam te zijn.

6.4 Opgestelde Sportvisie Wassenaar

In 2023 heeft het college in het coalitieakkoord 'Samen voor Wassenaar, koersvast, open en betrokken' opgenomen dat er een nieuwe sportvisie komt. De gemeente laat in 2024 een nieuwe visie op sport en bewegen opstellen. De visie is waar mogelijk afgestemd met een aantal regelingen in het plan van aanpak voor de Brede Specifieke Uitkering. Vanaf 2025 voert de gemeente gefaseerd de opgaven uit.

6.5 Opgesteld uitvoeringsprogramma cultuurnota

Het Uitvoeringsprogramma Cultuurnota Wassenaar 2021 – 2024 loopt in 2024 af. In 2024 wordt daarom een nieuw Uitvoeringsprogramma Cultuurnota Wassenaar opgesteld voor de periode van 2025-2028.

7. Inzet gepleegd op voldoende huisartsenzorg in Wassenaar

Het initiatief van de Wassenaarse huisartsen om een gezondheidscentrum te vestigen in en om de voormalige Sint Jozefkerk bezien we vanuit een positieve grondhouding. We onderzoeken hoe deze ontwikkeling zo spoedig mogelijk doorgang kan vinden.

Verbonden partijen / samenwerkingsverbanden

Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH)

Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken, administratie en informatievoorziening op taakonderdelen binnen de jeugdhulp. De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden voert de technische inkoop uit. Door gezamenlijke inkoop, afhandeling facturering en informatievoorziening zijn efficiencyvoordelen te behalen. Vanwege de uittreding van Voorschoten wordt het GR-bestuur van het SbJH vanaf 2024 gevormd door de wethouders van Pijnacker-Nootdorp (H4, inclusief Wassenaar), Rijswijk (H4), Den Haag (H1) en de directeur van het SbJH.

Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden en Veilig Thuis Haaglanden

De GGD Haaglanden heeft als doel het bewaken, bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners van de regio Haaglanden met producten en diensten die helpen gezond op te groeien, op te voeden, gezonder te leven en langer gezond te blijven.

Lokale taken

Naast de reguliere regionale taken zoals gezondheidsbevordering, epidemiologie, beleidsadviesing e.d., zijn er sinds 2018 ook lokale taken die elke gemeente bilateraal afspreekt met de GGD. Voor Wassenaar gaat het om de lokale taken Meldpunt bezorgd, Sociaal Medische Adviesing, Schoolgezondheidsbeleid.

Werkvoorzieningsschap Kust-, Duin-, en Bollenstreek (KDB)

Uitvoering geven aan de sociale werkvoorziening. Sinds de invoering van de Participatiewet bestaat de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) niet meer, maar de GR KDB draagt zorg voor continuïteit voor de 'oude' doelgroep.

Provalu ontwikkelt en re-integreert mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, indien mogelijk, naar een reguliere baan. Provalu biedt werk, begeleiding, scholing, training, aanpassingen van de werkplek en persoonlijke aandacht. Daarmee willen we bereiken dat arbeidsgehandicapten en langdurig werkzoekenden uitstromen naar de (gesubsidieerde) arbeidsmarkt. Hiertoe wordt samengewerkt met en in opdracht gehandeld van gemeenten en bedrijfsleven; dit alles binnen financieel verantwoorde kaders.

Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) biedt preventieve jeugdgezondheidszorg aan kinderen en jongeren in de H8 gemeenten (Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer). In samenspraak met alle gemeenten is de koers van de JGZ vastgesteld op vier pijlers van de nationale preventieagenda: ouderschap, hechting, weerbaarheid en gezonde leefstijl. De JGZ wil als expert op preventieve jeugdgezondheidszorg verder inhoudelijk bijdragen op lokaal en regionaal niveau aan met name de ketenaanpak in Kansrijke Start en aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen. Door middel van het portefeuillehoudersoverleg is er regionaal overleg tussen alle gemeenten en de JGZ.

Regionaal Bestuurlijk Overleg Wet educatie en beroepsonderwijs

Het regionaal bestuurlijk Overleg Wet Educatie en beroepsonderwijs is een overleg tussen de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland en de gemeente Zoetermeer. De gemeente Zoetermeer is de coördinerende gemeente voor dit beleidsonderdeel. Het gaat om de educatie van onze inwoners die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt, Statushouders die NT-2 onderwijs volgen en de inzet op laaggeletterdheid. In de week van 4 september is hier regionaal aandacht voor geweest. De aandacht voor laaggeletterdheid is een item dat al aandacht heeft en regionaal, maar ook gemeentelijk wordt opgepakt. Een van de onderdelen is dat bibliotheek en het daarbij behorende taalhuis een rol heeft. Een laagdrempelig inlooppunt waar de mensen met een taal- en digitale achterstand kunnen worden ondersteund en op weg geholpen en ondersteund worden.

Projecten en investeringen

Sociaal Team Wassenaar

In 2024 gaat het Sociaal Team Wassenaar (STW) verder op de ingeslagen weg van de lerende organisatie. Het volgt het implementatieplan met de daarin beschreven stappen en te behalen resultaten. Het voert de vastgestelde missie en opdracht uit met de afgesproken uitgangspunten in beeld. Het samenwerkingsconvenant wordt geëvalueerd, eventueel bijgesteld en verlengd met de betrokken partijen. De ketenregie Zorg en Veiligheid en het Veiligheidshuis valt binnen het STW. Er wordt zeer nauw samen gewerkt met huisartsen, GGZ POH, Mentaal Lokaal, Fit in Wassenaar, GGD en andere partijen in de "periferie" van het STW.

Medio 2023 is de aanbesteding van het registratiesysteem afgerond. 2024 staat daarmee in het licht van de implementatie en het in gebruik nemen van dat registratiesysteem. Het toekomstig kwaliteitshandboek, de werkprocedures, de klantreizen, en klanttevredenheidsonderzoeken van het STW hangen nauw samen met de inrichting van het systeem. En zo ook de mogelijkheden en wijze van monitoring van resultaten, trends en andere informatie voor uitvoering, beleid en gemeenteraad.

Inzet van extra, niet geraamde, capaciteit tijdens de verdere (door-)ontwikkeling van het STW kan noodzakelijk zijn. Deze is niet altijd voorspelbaar, omdat de ontwikkelingen binnen het sociaal domein ook niet altijd voorspelbaar zijn. Denk hierbij aan (nieuw) (rijks-) beleid, maatschappelijke ontwikkelingen die elkaar steeds sneller opvolgen en een mogelijke crisis.

Jongeren centrum Dr. Mansveltkade

Het jongeren centrum aan de Dr. Mansveltkade is bedoeld als ontmoetingsplek en richt zich op talentontwikkeling en inwonersparticipatie van jongeren. De pilot is gestart in de tweede helft van 2023. Beoogd is om voor de zomer van 2024 op basis van de gestelde doelen te evalueren en tot een plan te komen met betrekking tot de toekomst van het jongeren centrum. Dit plan wordt opgesteld in samenwerking met jongerenwerk, politie, boa's en de gemeente. Er is extra budget nodig om jongerenwerk voldoende te kunnen inzetten tijdens de inlooppunten van het jongeren centrum en om daarnaast ook de andere activiteiten door te laten lopen, bijvoorbeeld op scholen en op straat.

Warenar

Onderzocht zal worden of het haalbaar is naast de huidige theaterfunctie van de Warenar verschillende functies in het gebouw de Warenar te combineren, zoals een cultuurhuis met een buurtfunctie (ontmoeting, recreatie) en een dorpsmuseum. Binnen het dorpsmuseum zouden het brandweermuseum, de gemeentelijke kunstcollectie en de oudheidkundige vondsten een plek krijgen.

Het onderzoek naar de haalbaarheid richt zich enerzijds op de mogelijke ruimtelijke invulling van het gebouw en anderzijds op een financieel dekkend bedrijfsplan voor de Warenar. Een cultuurhistorisch onderzoek en een verkeersonderzoek zullen deel uitmaken van het haalbaarheidsonderzoek.

Nagegaan zal worden of een beroep kan worden gedaan op rijks- en/of provinciale subsidies.

Opvang Oekraïense ontheemden

Vanaf maart 2022 vangt Wassenaar Oekraïense ontheemden op, die gevlucht zijn voor het nog steeds voortdurende oorlogsgeweld. Deze opvang is vastgelegd in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne. Op grond hiervan hebben de Oekraïense vluchtelingen onder andere recht op de volgende voorzieningen:

- Onderdak in opvangvoorzieningen die een toereikend huisvestingsniveau bieden;
- Een maandelijkse financiële toelage voor voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, tenzij de vluchteling inkomsten uit arbeid heeft;
- Recreatieve en educatieve activiteiten;
- Onderwijs aan ontheemden in de leerplichtige leeftijd.

Om deze voorzieningen binnen Wassenaar te kunnen bieden is in 2022 een projectorganisatie ingericht. Op dit moment worden 69 personen opgevangen op gemeentelijke opvanglocaties. Bij particulieren 47 personen. Voor deze opvang is een jaarlijks budget van € 2.500.000 beschikbaar. De uitgaven worden via een specifieke uitkering vergoed door het Rijk.

Het is niet te voorspellen hoe de oorlog in Oekraïne verder zal verlopen en wat dit voor gevolgen zal hebben voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. We gaan ervan uit dat deze opvang ook in 2024 voortgezet zal moeten worden.

In samenwerking met de gemeente Den Haag is begin 2023 een deel van het ANWB-hoofdkantoor beschikbaar gekomen als opvanglocatie voor Oekraïense ontheemden. Hier kunnen 220 personen vanuit de gemeente Den Haag en 50 personen vanuit de gemeente Wassenaar worden gehuisvest. Zowel de inkomsten als uitgaven hiervoor zijn voor rekening van de gemeente Den Haag. Deze locatie is in ieder geval tot medio 2025 beschikbaar.

Daarnaast zijn er in Wassenaar nu twee grotere gemeentelijke opvanglocaties die samen plaats bieden aan 42 ontheemden. Deze opvanglocaties zijn vanaf medio 2024 niet meer beschikbaar. Voor de bewoners van deze locaties zullen dus in 2024 nieuwe opvanglocaties moeten worden gevonden. Ook moet met ingang van schooljaar 2024/2025 een nieuwe locatie beschikbaar zijn voor het geven van onderwijs aan Oekraïense vluchtelingen. De huidige locatie in de voormalige basisschool Den Deijl is vanaf zomer 2024 niet meer beschikbaar.

Multifunctionele sporthal aan de Dr. Mansveltkade 11

De sporthal wordt in 2024 in gebruik genomen en zal de sport in Wassenaar op een hoger plan brengen. Voor de exploitatie van de sporthal ontvangt Kieviten Sporthal Beheer BV een instandhoudingsvergoeding.

Herbestemming sporthal De Schulpwei

Als de nieuwe sporthal in het derde kwartaal van 2023 wordt opgeleverd, kan de Schulpwei worden afgestoten. Bezien moet worden wat er mogelijk is ten aanzien van herontwikkeling of herbestemming van de locatie. Ook zullen er gesprekken moeten plaatsvinden met de grondeigenaar. Dit project zal in 2023 starten, om onnodige leegstand en verpaupering te voorkomen. Ook in 2024 worden hiervoor kosten voorzien.

Effectindicatoren

Tabel 2.1 - Effectindicatoren P2 Mens en Maatschappij

Effectindicator	Peilwaarde	Streefwaarde Begroting 2024	Streefwaarde Begroting 2025	Streefwaarde Begroting 2026	Streefwaarde Begroting 2027
% inwoners met schuldenproblematiek	6,1% (2021)	6,0%	5,9%	5,9%	5,9%
Aantal inwoners met bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	27,1 (2021)	25	24	23	22
% jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	8,8% (2022)	8,6%	8,5%	8,4%	8,4%
% eenzaamheid*	49% (2020)	48%	47%	46%	45%

*Percentage van de volwassenen 19+ met een hoge eenzaamheidsscore

Wat gaat het kosten ?

Investeringsen

Tabel 2.2 - Investeringsen P2 Mens en Maatschappij

Programma 2	Reeds beschikbaar gesteld krediet of begrote investering	Beschikbaar te stellen krediet	Meerjarenbeeld			Totaal
			2024	2025	2026	
Combisporthal Dr. Mansveltkade	7.411.000	-	-	-	-	7.411.000
Gymzaal Burmanlaan	1.651.000	-	-	-	-	1.651.000
Verduurzaming Langstraat	210.000	-	-	-	-	210.000
Verduurzaming Paauwlaan 12	195.000	-	-	-	-	195.000
Totaal	9.467.000	-	-	-	-	9.467.000

Programma

Tabel 2.3 - Baten en lasten P2 Mens en Maatschappij

("-"= nadeel / "+"= voordeel) bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	8.892	9.874	11.652	11.636	11.573	10.901
Lasten	-33.359	-39.007	-38.934	-39.593	-39.634	-38.863
Saldo van baten en lasten	-24.467	-29.133	-27.281	-27.957	-28.061	-27.962
Onttrekking reserves	2.618	1.272	50	0	0	0
Toevoeging reserves	-1.310	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.308	1.272	50	0	0	0
Geraamde resultaat	-23.159	-27.861	-27.231	-27.957	-28.061	-27.962

Toelichting begroot 2024

Opvang ontheemden Oekraïne (hogere baten €2.500.000/hogere lasten € 2.500.000)

De baten en lasten in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden werden voorheen geraamd bij programma P1 Veiligheid en Handhaving. Met ingang van 2024 worden deze verantwoord bij programma P2 Mens en Maatschappij omdat het hier gaat nu om reguliere opvang en niet langer noodopvang wat onder het crisisteam valt.

Opvang vluchtelingen COA (hogere baten €350.000/ hogere lasten €100.000)

De afgelopen jaren zijn er in de wintermaanden op Duinrell tijdelijk vluchtelingen opgevangen. Dit jaar is een overeenkomst afgesloten voor vijf jaar zodat deze locatie de komende jaren permanent beschikbaar blijft als opvanglocatie voor 900 vluchtelingen. De gemeente Wassenaar ontvangt hiervoor jaarlijks een vergoeding vanuit het COA. Deze vergoeding is voor de komende jaren begroot op € 350.000. Dit is structureel € 150.000 hoger dan de incidentele vergoeding die voor 2023 is begroot.

Dienstverlening en Integrale toegang Sociaal team (hogere lasten € 115.000)

Het Sociaal Team Wassenaar is de integrale toegang tot het sociaal domein. Hier wordt door de coalitie extra in geïnvesteerd, om zo preventie te versterken en geïndiceerde zorg beter in beeld te houden.

Doorontwikkeling sociaal team - gedragswetenschapper (hogere lasten € 65.000)

Bij de doorontwikkeling van het Sociaal Team Wassenaar gelden drie kernwoorden: normaliseren, kwaliteit en effectiviteit van zorg en ondersteuning. Dat begint al aan de voorkant bij aanmelding en triage. De gedragswetenschapper heeft hierin een belangrijke rol. Die coacht en adviseert de professionals op inhoud om passende zorg te bieden aan de inwoners. Daarnaast moeten er door het Sociaal Team Wassenaar regelmatig kernbeslissingen genomen worden (besluiten over veiligheid en uithuisplaatsingen). Deze beslissingen kunnen alleen maar genomen worden met de expertise van een gedragswetenschapper. Dit is ook een norm van de inspectie Jeugdzorg en heeft een wettelijke basis vanuit de Jeugdwet.

Aanvullende cofinanciering Sportakkoord (hogere lasten € 95.000)

Voor 2023 tot en met 2026 is de brede SPUK-regeling van het Rijk in het leven geroepen, als overkoepelende subsidieregeling voor een aantal regelingen op het gebied van sport en bewegen. Voortzetting van het Sportakkoord II en de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) is daar onderdeel van. Voor de BRC is vanuit het Rijk voor de gemeente Wassenaar in 2023 € 103.000 beschikbaar, als de gemeente daar een bedrag van € 155.000 tegenover stelt. Het Rijk draagt zo 40% bij en de gemeente 60%. In de begroting 2023 is al €60.000 opgenomen voor het voortzetten van het lokaal Sport- en Preventieakkoord. Met het opnemen van de €95.000 in de begroting 2024 en deze in te zetten voor activiteiten, zoals omschreven in de regeling, kan de gemeente optimaal gebruik maken van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.

Inzet op Sport, incl. opleveren sportvisie (hogere lasten € 50.000)

Door uitbreiding van de formatie kan in 2024 een sportvisie worden opgeleverd en daarna ook uitvoering worden gegeven aan de acties uit deze visie.

Structureel verwerken reparatie subsidies niveau 2023 (hogere lasten € 310.000)

Het huidige subsidiebudget in het preventief veld is niet toereikend. Deze structurele 'reparatie' voorkomt grote bezuinigingen. In combinatie met de versterking preventief veld komt een reëel meer jaren perspectief in beeld.

Versterken preventief veld (hogere lasten €120.000 in 2024 en € 240.000 vanaf 2025)

De gemeente zet in op de bestrijding van eenzaamheid, ondersteuning van gezinnen, een vroege inzet bij opvoedvraagstukken, een dementievriendelijke gemeente, ondersteuning mantelzorgers. Om dit te ontwikkelen en resultaten te bereiken (voorkomen van duurdere zorg op (lange) termijn) is een versterking van het preventief noodzakelijk.

Verlagen budget geïndiceerde zorg a.g.v. investeringen in vrij toegankelijke zorg (lagere lasten € 125.000 in 2024 en € 250.000 vanaf 2025)

Het versterken van het preventief veld en de reparatie van de subsidies preventief veld moeten gaan leiden tot minder kosten van geïndiceerde zorg. Deze verlaging is structureel verwerkt binnen verschillende onderdelen van de Wmo.

Nieuw Subsidiebeleid (hogere lasten € 25.000 in 2024)

Het Subsidieplan Wassenaar 2021-2024 heeft een looptijd tot en met 31 december 2024. In 2025 moet er daarom een nieuw subsidieplan ingaan. Hierin staan de strategische en beleidsmatige overwegingen om volgens een standaardwerkwijze subsidies te verlenen en vast te stellen. Ook moet de Algemene Subsidieverordening Wassenaar 2019 worden geactualiseerd en moeten de ambities uit het Collegeuitvoeringsprogramma een plek krijgen in deze documenten. Om dit omvangrijke proces in goede banen te leiden is extra capaciteit en expertise nodig.

Jeugd- en jongerenbeleid (hogere lasten €60.000 in 2024 en €25.000 vanaf 2025)

Er is budget nodig om ambulant jongerenwerk te kunnen inzetten op straat en het geven van voorlichtingen. Ook is er meer budget nodig om jongeren te laten participeren binnen de gemeente om betrokkenheid te vergroten. En is er budget nodig voor onderzoek naar passende locaties voor ontmoetingsplekken voor jongeren.

Vroegsignalering en voorkomen uithuiszettingen (hogere lasten €35.000)

De maatschappelijke partners moeten extra inzet op vroegsignalering en voorkomen uithuiszettingen doen door de toenemende armoede in Nederland. Vroegsignalering is een wettelijke taak. De combinatie vroegsignalering en het voorkomen van uithuiszettingen versterkt elkaar bij het op tijd signaleren van (beginnende) schulden problematiek en voorkomt veel schulden- en psychosociale problematiek

Ondersteuning huishoudens voedselbank (hogere lasten €22.000 in 2024 en 2025)

Gebruik moeten maken van de voedselbank heeft grote sociale effecten op de leden van een huishouden. Omdat er meer huishoudens gebruik maken van de voedselbank (onder andere door de energie crisis) is er ook meer budget noodzakelijk voor de begeleiding van de deelnemende huishoudens.

Ouderenparticipatiebeleid (hogere lasten €20. 000 in 2024)

Er ligt een grote maatschappelijke opgave om de gevolgen van de vergrijzing op te vangen en ouderen langer en gezond thuis te laten wonen. Het is daardoor noodzakelijk het ouderenbeleid in Wassenaar door te ontwikkelen met behulp van de ouderen, mantelzorgers en maatschappelijke partners. Ouderenparticipatie resulteert in een integraal en coherent ouderenbeleid.

Coördinatie en uitvoering Lokale inclusie-agenda (hogere lasten € 60.000)

Bij het vaststellen van de startnotitie Lokale Inclusieagenda heeft de raad in februari 2022 eenmalig € 20.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de agenda. Daarnaast is structureel € 30.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de agenda, bedoeld voor ambtelijke begeleiding ervan. Extra (structurele) lasten die voortkomen uit de uitvoering van de actiepunten worden nu voor een bedrag van € 60.000 opgenomen in de begroting.

Specifieke uitkering Wet Inburgering (lagere baten €394.000/ lagere lasten €394.000)

De baten en lasten Wet Inburgering 2024 en verder worden budget neutraal in de najaarsnota 2023 verwerkt na ontvangst van de beschikking van de specifieke uitkering 2024.

DVO Sociaal domein (lagere lasten € 270.000)

In de begroting 2024 zijn er lagere lasten begroot voor de personele inzet op de kostenbesparende maatregelen Wmo.

Beheer Warenar (hogere lasten € 100.000)

De Warenar blijft eigendom van de gemeente, waardoor ook het onderhoud weer moet worden uitgevoerd. Kosten bedragen naar verwachting € 100.000 per jaar.

Project Schulpwei (hogere lasten € 50.000 in 2024)

Dit budget is in de begroting 2024 opgenomen ter voorkoming van onnodige leegstand en verpaupering en wordt gedekt uit de Reserve Grote Projecten.

P3 Bestuur en middelen

Wat willen we bereiken ?

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen/ Sustainable Development Goals

Visie

Wassenaar wil een financieel gezonde gemeente zijn. De gemeente streeft naar rust en evenwicht in het bestuur. Zorgvuldige en transparante besluitvorming vormt het uitgangspunt van ons handelen. Het politieke debat en de gesprekken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden gevoerd op basis van wederzijds respect. De gemeente treedt verbindend op; we doen het immers samen voor Wassenaar. De gemeente behartigt het algemeen belang en heeft oog voor het individu.

Doelstellingen

1. De gemeente houdt de financiën op orde met een structureel sluitende begroting
2. Ontwikkeling van de jonge ambtelijke organisatie door de ingeslagen weg na de ontvlechting voort te zetten
3. Inwoners en ondernemers voelen zich geholpen en gesteund door de gemeente en communicatie tussen gemeente, inwoners en ondernemers is transparant, duidelijk en getuigt van wederzijds respect
4. De gemeente heeft alleen vastgoed in eigendom, als er een duidelijk maatschappelijk belang is dat om vastgoed vraagt.
5. Een gerestaureerde en als bestuurscentrum ingerichte De Paauw en huisvesting van de overige ambtenaren elders
6. Het landgoed De Paauw voltooien
7. Iedereen doet mee, van jong tot oud, Wassenaarder en "international"

Belangrijkste resultaten 2024

- 2.1 VNG-trainees zijn ingezet voor de organisatie
- 2.2 De werkzaamheden voor het sociaal domein worden door Wassenaar zelfstandig opgepakt
- 2.3 Plan van Aanpak bestuurscultuur is opgesteld

- 3.1 Paspoortpiek goed doorgekomen
- 3.2 Dienstverlening doorontwikkeld
- 3.3 Dienstverlening aangepast aan de Omgevingswet

- 4.1 Kostendekkende huren zijn ingevoerd
- 4.2 Beheersysteem vastgoed en gronden aangekocht
- 4.3 Opgesteld vastgoed- en accommodatiebeleid
- 4.4 Verdere verkoop van gemeentelijk vastgoed uitgevoerd
- 4.5 Verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed is ingebed in het beheerplan

- 5.1 Renovatie en restauratie Rijksmonument De Paauw tot een bestuurscentrum aanbesteed
- 5.2 Nieuw locatie gemeentewerf & milieustraat is aangekocht

- 6.1 Cementrustieke bruggen in het landgoed De Paauw zijn hersteld en er is gestart met het verfraaiien van Landgoed De Paauw

- 7.1 Nota Internationale Wassenaarders is uitgewerkt

Toelichting

2.1 VNG-trainees zijn ingezet voor de organisatie

In het aantrekken en ontwikkelen van jong talent en het binnenhalen van toekomstige (vaste) werknemers werkt de gemeente Wassenaar samen met het Traineeprogramma van de VNG. Door middel van detachering werken jonge ambitieuze ambtenaren voor zes maanden aan projecten en opgaven binnen onze organisatie. Zo leren zij de gemeente Wassenaar kennen en fungeren zij daarna als ambassadeurs voor de ambtelijke organisatie.

2.2 De werkzaamheden voor het sociaal domein worden door Wassenaar zelfstandig opgepakt

In 2023 heeft Voorschoten de dienstverleningsovereenkomst (DVO) Sociaal Domein opgezegd. De werkzaamheden voor het Sociaal Domein zullen in de loop van 2024 door Wassenaar zelfstandig worden opgepakt.

2.3 Plan van Aanpak bestuurscultuur is opgesteld

Naar aanleiding van het rapport van Berenschot naar de Wassenaarse bestuurscultuur zijn middelen beschikbaar gesteld om een programma voor de organisatie te ontwikkelen.

3.1 Paspoortpiek goed doorgekomen

De komende jaren is er voor het team burgerzaken veel werk aan de winkel. Er wordt een enorme stijging verwacht van het aantal mensen dat hun reisdocument komt vernieuwen. Inwoners ontvangen een brief wanneer hun paspoort verloopt. Dit gebeurt door een koppeling van deze brief aan gegevens uit de BRP. Hieruit blijkt dat in sommige maanden volgend jaar de uitvraag bijna vervijfvoudigd. Uit de praktijk blijkt dat er daarnaast nog minstens 100 extra reisdocumenten worden uitgegeven. Op basis van de extra inkomsten die dit genereert (voorzichtige schatting) zullen extra medewerkers worden toegevoegd aan het team om te zorgen dat de wachttijden niet te lang worden en een efficiënte dienstverlening kan worden gewaarborgd.

3.2 Dienstverlening doorontwikkeld

Naast dat er een kanaalstrategie is ontwikkeld voor de sociale media kanalen, die verder wordt geïmplementeerd, zal in de visie op dienstverlening ook worden ingegaan op de andere kanalen zoals website/productencatalogus, telefonisch contact en afspraken aan de balie. Hierbij is het uitgangspunt "klik, bel, kom" nog steeds van toepassing. De digitale dienstverlening krijgt aandacht. In 2024 kunnen we ook op basis van de uitkomsten van structureel klanttevredenheidsonderzoek zorgen voor goede ervaringen voor inwoners op die producten en diensten waar de behoefte het grootst is.

In navolging van het bereikbaarheidsonderzoek uit 2022 is in 2023 weer onderzoek verricht. Er is een stijgende lijn te zien die we verder willen doorzetten op basis van de uitkomsten. Hier sluit ook een ontwikkeltraject voor de medewerkers bij aan waarin gastheerschap centraal staat. Het is belangrijk dat organisatiebreed de dienstverlening nog meer op één komt te staan.

Gemeentelijke communicatie is gericht op het informeren van onze inwoners, instellingen en ondernemers en is ondersteunend aan het verwerven van maatschappelijk draagvlak. In verbinding staan met de samenleving betekent ook dat we als gemeente activiteiten en projecten voor de gemeenschap communicatief en toegankelijk uitdragen.

3.3 Dienstverlening aangepast aan de Omgevingswet

Deze wet heeft ook effecten op de vragen die gesteld gaan worden aan de receptie en aan de telefoon. We zullen dit goed monitoren om te zorgen dat deze vragen goed terecht komen en wanneer dit mogelijk is voor beantwoording in de eerste lijn zorgen.

4.1 Kostendekkende huren zijn ingevoerd

Het gemeentelijk vastgoed, panden en gronden, kostendekkend en marktconform verhuren is een grote opgave. De raad heeft hiervoor in 2022 middelen ter beschikking gesteld. In 2023 wordt er gewerkt aan het in kaart brengen van de kostprijs dekkende huur van commercieel verhuurd vastgoed.

4.2 Beheersysteem vastgoed en gronden aangekocht

Om het inzicht in ons vastgoed, zowel panden als gronden, te vergroten, wordt een goed beheersysteem aangeschaft. Beoogd wordt daarmee dat de verhuur, contracten en het beheer beter kunnen worden gemanaged.

4.3 Opgesteld vastgoed- en accommodatiebeleid

Met het vaststellen van vastgoed- en accommodatiebeleid legt de raad haar kaders vast voor een hoeveelheid van uitvoerende taken op het gebied van het gemeentelijk vastgoed. Verhuur, verkoop, opstellen en bijstellen beheer- en onderhoudsplannen, verduurzamen etc. moeten zich baseren op de visie op het gemeentelijk vastgoed. Dit kader is dus van groot belang om deze gericht voor te bereiden en uit te voeren.

4.4 Vergaande verkoop van gemeentelijk vastgoed uitgevoerd

Het aantal woningen in bezit van de gemeente neemt de laatste jaren geleidelijk af. Zodra de huur wordt opgezegd, wordt de woning verkocht. De verkoop loopt via een wensen en bedenkingenprocedure via de gemeenteraad.

4.5 Verduurzaming integreren in beheerplan vastgoed

Er zijn de afgelopen periode verduurzamingsmaatregelen genomen bij een aantal panden. In 2023 en 2024 zullen investeringen een vervolg krijgen om te voldoen aan wettelijke kaders en energieverbruik terug te dringen. In het op te stellen vastgoedbeleid zal gewerkt worden aan een passende set van verduurzamingsmaatregelen die aansluiten bij het beheerplan voor het vastgoed, conform uitgangspunten coalitieakkoord, waarbij onderhoud en verduurzaming hand in hand kunnen gaan.

5.1, 5.2 en 6.1 zie Projecten

7.1 Nota internationale Wassenaarders

Het aantal internationals in Nederland neemt jaarlijks sterk toe; zo ook in de gemeente Wassenaar. De gemeente heeft een grote internationale gemeenschap: in 2022 had 38 procent van de Wassenaarse gemeenschap een internationale migratieachtergrond. Dat zorgt voor kansen: het zorgt voor kennisdeling, economische voordelen en verjonging in een vergrijzende gemeenschap. Tegelijkertijd brengt de aanwezigheid van deze groep ook een aantal uitdagingen met zich mee op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid en sociale cohesie. Voorafgaand aan het opstellen van het beleidsplan is het belangrijk om objectieve en feitelijke basisinformatie te verkrijgen over de populatie internationals in Wassenaar. Om wat voor aantallen internationals gaat het, hoe heeft dit zich in de loop der jaren ontwikkeld en wat zijn de kenmerken van deze doelgroep? Dit onderzoek heeft in 2023 plaatsgevonden. In de *Nota Internationale Wassenaarders* wordt beschreven hoe internationals betrokken zijn in de Wassenaarse samenleving. Een vervolgstap om een nieuw

en aansluitend beleidsplan op te stellen dat zich focust op het verhogen van de mate waarin internationals betrokken worden in de samenleving. Om dit ambtelijk te borgen wordt een kwartiermaker aangesteld.

Verbonden partijen / samenwerkingsverbanden

Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR is een uitvoeringssamenwerking op het gebied van heffen en innen van belastingen. Wassenaar gaat zelf over de inhoud. Dit betekent dat de BSGR ook in 2024 haar taak zo efficiënt mogelijk uitvoert.

Aandachtspunt zijn de bezwaren die worden ingediend, mede met behulp van daarin gespecialiseerde organisaties. De BSGR onderneemt in samenwerking met andere partijen (o.a. VNG, Waterschappen, Ministerie(s)) actie om het WOZ-proces te verbeteren en het aantal bezwaarschriften te verminderen.

Projecten en investeringen

5.1 Bestuurscentrum De Paauw

Ten aanzien van het bestuurscentrum De Paauw wordt in 2024 gewerkt aan het gereed maken van de uitwerking van de finale plannen en aan de vergunningen die nodig zijn. Eind 2024 is de aanbestedingsprocedure voor de daadwerkelijke uitvoering van de renovatie en restauratie (gepland vanaf augustus 2025). In februari 2022 is hiervoor een krediet beschikbaar gesteld van in totaal € 12.230.000. Vanwege de vertraging die in de politieke besluitvorming tijdens de voorbereiding is ontstaan, wordt een nieuwe fasering voor het beschikbaar gestelde krediet voorgesteld.

5.2 Ontwikkeling nieuwe gemeentewerf & Milieustraat

Eind 2024 is een ontwerp gereed en is de ruimtelijke procedure doorlopen om realisatie van een nieuwe gemeentewerf mogelijk te maken als gevolg van de woningbouwontwikkeling van de huidige werf aan de Johan de Wittstraat. De locatie is aangekocht en mogelijk is de realisatie dan aanbesteed. Voor 2024 wordt er een ruimtelijk (postzegel) plan opgesteld.

Voor de investeringsraming is uitgegaan van het totaal bebouwd oppervlak van 2.392 m² uit de ruimtestaat. Het gaat om de volgende functionaliteiten: de gehele kantooromgeving, de werkplaats, de loods voor voertuigen en het magazijn.

6.1 Cementrustieke bruggen en start verfraaiing landgoed De Paauw

Eind 2024 zullen de unieke en cultuurhistorisch bijzondere cementrustieke bruggen in De Paauw in hun oorspronkelijke staat zijn hersteld en wordt er een start gemaakt met de verdere verfraaiing van het landgoed (o.m. de restauratie van de beelden en de herinrichting van de Prinsessentuin).

In het park van De Paauw zijn nog drie cementrustieke bruggen aanwezig. De bruggen vertegenwoordigen een cultuurhistorische tijdlaag in De Paauw en zijn in Nederland een bijzondere en unieke representant van een tuinstijl uit de periode 1870-1920. De bruggen zijn in slechte staat en momenteel zijn de locaties met afzetlint ontoegankelijk gemaakt. Voor de recreatie in het park en vanwege de unieke cultuurhistorische waarde wordt voorgesteld de bruggen te herstellen naar hun oorspronkelijke verschijningsvorm. Zowel de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed als de provincie zijn betrokken geweest bij de onderzoeken naar de waarden van de bruggen en de financiering van de onderzoeken. De Provincie heeft op basis van een aanvraag eind mei 2023 besloten een bijdrage te leveren aan de restauratie.

Effectindicatoren

Tabel 3.1 - Effectindicatoren P3 Bestuur en Middelen

Effectindicator	Peilwaarde (begin 2022 obv JR 2021)	Streefwaarde Begroting eind 2023	Streefwaarde Begroting eind 2024	Streefwaarde Begroting eind 2025	Streefwaarde Begroting eind 2026
Rekening-courant verhouding met het Rijk blijft tot 2026 positief	€ 30,4 mln	€ 13,8 mln	€ 7,5 mln	€ 3,5 mln	€ 0 mln

NB: In bovenstaande tabel is de huidige coalitieperiode getoond qua jaren, dus tot en met 2026

Wat gaat het kosten ?

Investerings

Tabel 3.2 - Investerings P3 Bestuur en Middelen

Programma 3	Reeds beschikbaar gesteld krediet of begrote investering	Beschikbaar te stellen krediet	Meerjarenbeeld			Totaal
			2024	2025	2026	
De Paauw restauratie / verbouwing raadhuis	12.230.000	-	-	-	-	12.230.000
De Paauw aanlichten	-	86.000	-	-	-	86.000
De Paauw bruggen	-	330.000	-	-	-	330.000
Warenar (Renovatie)	1.000.000	-	-	-	-	1.000.000
Duurzaamheid in eigen panden.	175.000	350.000	350.000	350.000	-	1.225.000
ICT Investerings	245.000	110.000	60.000	1.000.000	-	1.415.000
ICT Netwerkcomponenten	175.000	-	-	-	-	175.000
Tractie	115.000	-	-	-	-	115.000
Totaal	13.940.000	876.000	410.000	1.350.000	-	16.576.000

Programma

Tabel 3.3 - Baten en lasten P3 Bestuur en Middelen

("-"= nadeel / "+"= voordeel) bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	56.800	57.472	60.114	61.036	57.466	57.275
Lasten	-18.968	-19.228	-19.786	-19.048	-18.850	-18.823
Saldo van baten en lasten	37.832	38.244	40.328	41.988	38.616	38.452
Onttrekking reserves	1.046	1.810	731	200	0	0
Toevoeging reserves	-4.232	-610	0	0	0	0
Mutaties reserves	-3.186	1.200	731	200	0	0
Geraamde resultaat	34.646	39.444	41.059	42.188	38.616	38.452

Toelichting begroot 2024

Rente voordeel (hogere baten € 100.000 in 2024 en in € 50.000 in 2025)

De jaarrekening 2022 laat een positief rente-effect zien. We verwachten t/m 2025 nog te profiteren van dit rente-effect, daarna is zowel de rente moeilijk te voorspellen, maar zal ook de Wassenaarse bankstand zijn afgenomen ten opzicht van de huidige stand.

Uitkering gemeentefonds - stand meicirculaire (hogere baten € 2.200.000)

Gemeenten ontvangen vanuit het gemeentefonds geld van het Rijk om hun taken uit te voeren. Het gemeentefonds bestaat uit twee onderdelen, de algemene uitkering en de integratie/decentralisatie-uitkeringen. De uitkeringen uit het gemeentefonds in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025- 2027 zijn berekend op basis van de meicirculaire 2023. De meicirculaire 2023 levert in 2024 een voordeel op van € 2.200.000. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit loon- en prijscompensatie.

Uitbreiding VTH-juristen, juridische controlfunctie en inschakelen specialistische juridische expertise (hogere lasten € 245.000)

Voor een gemeente als Wassenaar, met inwoners die veelvuldig gebruik maken van hun recht op bezwaar en beroep én de ingewikkelde aard van de dossiers (b.v.: padelbanen, woonwagens, landgoederen en beschermde natuurgebieden) is gebleken dat de formatie onvoldoende is om tijdig bij de besluitvorming te kunnen adviseren of bij procedures de dossiers adequaat te behandelen. Ten behoeve van de uitvoering is er dan ook nieuwe formatie nodig.

Internationals Wassenaar (hogere lasten € 50.000 in 2024)

Met het gericht uitvoeren van een economisch onderzoek naar de internationale gemeenschap zal de gemeente meer en kwalitatief beter inzicht hebben in wie de internationale Wassenaarders precies zijn en het maatschappelijke, economische en ruimtelijke effect op onze gemeente.

Warenar haalbaarheidsonderzoek (hogere lasten € 70.000 in 2024)

De Warenar blijft eigendom van de gemeente. Er wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de combinatie van culturele en sociale functies, zoals cultuurhuis met een buurtfunctie en museum.

VNG-trainees inzetten voor de organisatie (hogere lasten € 100.000)

In het aantrekken en ontwikkelen van jong talent en het binnenhalen van toekomstige (vaste) werknemers werkt de gemeente Wassenaar samen met het Traineeprogramma van de VNG.

Versterken interne beheersing t.b.v. rechtmatigheidsverklaring college (hogere lasten € 50.000)

Door een wetwijziging wordt het college van Burgemeester en Wethouders vanaf boekjaar 2023 zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording. De laatste jaren wordt er daarnaast landelijk steeds meer nadruk gelegd op rechtmatigheidsverantwoording.

Formatie-uitbreiding griffie (hogere lasten € 20.000)

De uitbreiding van de ondersteuning is noodzakelijk vanwege toegenomen administratieve taken, voorbeelden zijn het openbaar maken inclusief anonimiseren van stukken in het kader van nieuwe wetgeving (WOO/AVG), het bijhouden van de website en meer ruimte voor communicatie.

Nationale park de Hollandse Duinen (hogere lasten € 20.000)

De bestuurlijke en ambtelijke wens is om inzet in de regio via het Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD) en de ruimtelijke samenwerking Haagse regio te intensiveren. Voor het Nationaal Park Hollandse Duinen moet er structureel een bedrag van € 20.000 worden opgenomen. Het Nationaal Park Hollandse Duinen wint aan belang als samenwerkingsverband en merk. Overheden, Dunea en maatschappelijke partners werken er samen op thema's en lobby voor groene hoofdstructuur, recreatiespreiding, water en natuur. Dit betreft de inleg van Wassenaar als strategisch partner in het NPHD.

Vastgoed en grondzaken beheersysteem abonnement (€ 15.000 hogere lasten)

Om ons vastgoed- en grondbezit, incl. contracten en het op juiste wijze in rekening brengen van opbrengsten, goed te administreren is een beheersysteem nodig. Ook de accountant maakt hier regelmatig opmerkingen over in de jaarstukken en managementletter.

Participatiekompas (hogere lasten € 20.000)

Participatie betekent dat de gemeente samen de bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen Wassenaar mooier en beter maakt. Dit zodat inwoners zich betrokken voelen en bijdragen aan de ontwikkelingen binnen ons mooie dorp. De beleidsadvisering met betrekking tot het participatiekompas wordt met de beschikbaar gestelde middelen verder binnen de ambtelijke organisatie. ingebed.

Inzet ICT bij Objectenregistratie en GT Connect (hogere lasten € 50.000 in 2024)

De toename van wettelijke taken voornamelijk de invoering van de nieuwe Omgevingswet, leiden tot een aanvullende behoefte aan ICT ondersteuning.

Ontvlechting sociaal domein Voorschoten (hogere lasten € 500.000 in 2024 en € 200.000 in 2025)

In 2023 heeft Voorschoten de dienstverleningsovereenkomst (DVO) Sociaal Domein opgezegd. De werkzaamheden voor het Sociaal Domein zullen hierdoor in de loop van 2024 door Wassenaar zelfstandig moeten worden opgepakt. Een eerste inschatting laat zien dat er een bedrag van € 500.000 benodigd is in 2024 voor ontvlechting, transitie en opbouw (OTO). In 2025 wordt nog een bedrag van € 200.000 verwacht. Deze lasten worden gedekt vanuit de Algemene Reserve.

Implementatie nieuw financieel systeem (hogere lasten € 150.000 in 2024)

Het huidige financieel systeem is inmiddels al zo'n 10 jaar in gebruik. Vanuit aanbestedingsregels is een nieuwe aanbesteding noodzakelijk. Daarbij wordt er ook een kwaliteits- en efficiencyimpuls verwacht van een nieuw financieel systeem. Deze lasten worden gedekt vanuit de Algemene Reserve.

Acties in het kader van verbeteren bestuurscultuur (hogere lasten € 81.000 in 2024)

Het onderzoek naar de bestuurscultuur van Wassenaar is op 1 juni 2023 gepubliceerd en zal ook in 2024 leiden tot acties en aanbevelingen om deze te verbeteren. Dit budget is bedoeld om de samenwerking tussen ambtelijke organisatie en bestuur te verbeteren. Deze lasten worden gedekt vanuit de Algemene Reserve.

P4 Fysieke leefomgeving

Wat willen we bereiken ?

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen/Sustainable Development Goals

Visie

Wassenaar wil een van de mooiste en aantrekkelijkste woongemeenten van Nederland zijn en blijven. We koesteren de ideale en centrale ligging ten opzichte van de grote steden Den Haag, Rotterdam en Amsterdam, en ons strand, de duinen en de landgoederen. Wij streven ernaar om Wassenaarders van alle leeftijden een zo goed mogelijk leef- en woonkwaliteit te bieden.

Doelstellingen

1. Woningen realiseren op de 4 woningbouwlocaties Den Deijl, Gemeentewerf, Kerkehout en ANWB, in lijn met regionale afspraken en openstaan voor initiatieven vanuit de markt.
2. De Omgevingsvisie voor Wassenaar en gebiedsuitwerkingen voor noordrand-Groene Zone en zuidrand zijn klaar en geven richting aan de Wassenaarse ruimtelijke ordening en aan de vervulling van de wettelijke verplichtingen.
3. De Wassenaarse schoolgebouwen op zijn minst naar BENG-niveau brengen, te laten voldoen aan de ambities uit het IHP en de lokale energiestrategie.
4. Betere inzet op behoud en toekomstbestendig maken van het erfgoed.
5. Meer adequaat toezicht en handhaving voor het behoud van erfgoedwaarden.
6. Benoemen verbeterpunten die verder een bijdrage leveren aan de energietransitie enerzijds en het behoud van historisch ruimtelijke-en erfgoedkwaliteiten anderzijds
7. Informeren, stimuleren en faciliteren van passende herbestemmingen, die aansluiten bij de mogelijkheden die het monument en zijn omgeving biedt.

Wat gaan we daarvoor doen ?

Belangrijkste resultaten 2024

- 1.1 Opgestelde Regionale en Lokale Woonzorgvisies
- 1.2 Opgestelde Regionale Huisvestingsverordening
- 1.3 Opgestelde en ondertekende jaarschijf prestatieafspraken 2025
- 1.4 Geactualiseerde woningmarktmonitor
- 1.5 Uitgangspunten woondoelgroepen en zelfbewoningsplicht geformuleerd en verankerd in beleid
- 1.6 Opgesteld plan voor de uitbreiding van de woonwagenlocaties
- 1.7 Een omgevingsvergunning voor de sloop- en nieuwbouw voor de herstructureren Oostdorp (plan Woningbouwvereniging St. Willibrordus)
- 1.8 Opgesteld Bestemmingsplan en Beeldkwaliteitsplan voor de ANWB-locatie
- 1.9 Opgesteld ruimtelijk plan voor de herontwikkeling van de vm. Den Deijlschool
- 1.10 Opgesteld ruimtelijk plan voor de realisatie van een nieuwe gemeentewerf
- 1.11 Opgesteld ruimtelijk plan voor de realisatie van een Multifunctioneel Complex en woningbouw in Kerkehout
- 1.12 Opgesteld ruimtelijk plan om de ontwikkeling van een school ter vervanging van de Sint Jozefschool en Sint Jan Baptistschool mogelijk te maken

- 2.1 1e proeve Omgevingsvisie is gereed en besproken met de gemeenteraad
- 2.2 Opgestelde gebiedsuitwerking Noordrand-Groene Zone
- 2.3 Opgestelde gebiedsuitwerking Zuidrand
- 2.4 Gestart met het uitvoeren van het project Toekomstbestendig Cultuurlandschap uit het Meerjarenprogramma 2.0. DHW 2023-2027
- 2.5 Een positie ingenomen als strategisch partner binnen het Nationaal Park Hollandse duinen
- 2.6 Het vervullen van rol als adviseur en ambassadeur van het thema groen-blauw binnen de Haagse Regio
- 2.7 Het Wassenaars belang binnen het fysieke domein vertegenwoordigen in de regionale samenwerkingsverbanden als het DHW, het NPHD en de Haagse Regio, als het gaat om het behoud en de versterking van het groene, landelijke karakter van Wassenaar

- 3.1 Advies geboden aan scholen om ze te helpen hun gebouw te verduurzamen

- 4.1 Geactualiseerde erfgoedvisie-en programma opgesteld
- 4.2 Programma stimulering instandhouding en verduurzaming monumenten opgesteld en gestart

- 5.1 Erfgoed maakt integraal deel uit van het vast te stellen handavingsuitvoeringsprogramma

- 6.1 Verbeterplan voor uitvoering van beleid voor zonnepanelen binnen het beschermd dorpsgezicht en op-en bij monumenten

- 7.1 Toekomstbestendig beheer en gebruik van erfgoed

Toelichting

1.1 Opgestelde Regionale Woonzorgvisie en Lokale Woonzorgvisie

De Regionale Woonzorgvisie wordt in het 1e kwartaal van 2024 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Hierover vindt zowel ambtelijk als bestuurlijk samenwerking en afstemming plaats binnen de regio Haaglanden. De mogelijkheden van Wassenaar op het gebied van Wonen en Zorg worden in de regionale overleggen ingebracht.

In het 4e kwartaal van 2024 wordt een start gemaakt met het schrijven van de Lokale Woonzorgvisie. Knowhow over de lokale Wassenaarse situatie heeft in 2024 zijn beslag gekregen in de Regionale Woonzorgvisie. Tegelijkertijd is de vaststelling van de Regionale Woonzorgvisie een kader voor de Lokale Woonzorgvisie.

1.2 Opgestelde Regionale Huisvestingsverordening

In de maandelijks regionale overleggen tussen de 9 gemeenten in Haaglanden, is de Huisvestingsverordening 2025 een vast agendapunt. Bijstelling is nodig naar aanleiding van de nieuwe Huisvestingswet ingaande januari 2024. Tevens wordt voor de verdere toekomst (2027) regionaal meegedacht over een mogelijke grotere aanpassing van het woonruimte-verdeelsysteem vanuit de gedachte dat woningzoekenden die dringend een woning nodig hebben, eerder geholpen kunnen worden.

1.3 Opgestelde en ondertekende Jaarschijf prestatieafspraken 2025

In het najaar 2024 vinden zowel ambtelijk als bestuurlijk overleggen plaats met de corporaties en hun huurders om in december 2024 de Jaarschijf 2025 te kunnen ondertekenen. Hiermee worden de afspraken met de corporaties voor 2025 vastgelegd.

1.4 Geactualiseerde woningmarktmonitor

De woningmarktmonitor zal worden geactualiseerd en afgestemd op grond van kaders en criteria die zijn opgenomen in de Lokale Woonvisie.

1.5 Uitgangspunten woondoelgroepen en zelfbewoningsplicht geformuleerd en verankerd in beleid

Eind 2023 is nagedacht over de in te brengen uitgangspunten die in een doelgroepenverordening kunnen worden opgenomen, zodat deze een plaats krijgen in het nieuwe Omgevingsvisie en -plan. In 2024 wordt erop toegezien dat dit conform wordt uitgevoerd. Bij nieuwe woningbouwprojecten wordt in kaart gebracht of een zelfbewoningsplicht wordt opgelegd bij uitgifte gemeentegrond voor betaalbare koopwoningen.

1.8 / 1.12 zie projecten

2.1 Eerste versie Omgevingsvisie is gereed en besproken met de gemeenteraad

In mei 2023 is begonnen met het proces om te komen tot een omgevingsvisie. De raad is hierover in informatiebrief 041 (spoorboekje omgevingswet mei 2023) geïnformeerd. De eerste stap is dat er een Omgevingsvisie wordt opgesteld op basis van bestaand beleid. In de omgevingsvisie worden de gebiedsuitwerkingen Groene Zone en zuidrand als bouwstenen meegenomen. Over deze versie gaat het college

met de gemeenteraad in gesprek. In overleg met de gemeenteraad wordt het vervolgtraject bepaald. Het college zal hiervoor een voorstel doen. Afhankelijk hiervan kan besluitvorming over de omgevingsvisie mogelijk in 2024 plaatsvinden. In het geval van een uitgebreid vervolg op de eerste versie van de omgevingsvisie zal hiervoor additioneel budget nodig zijn.

2.2 Opgestelde gebiedsuitwerking noordrand Groene Zone

In 2023 wordt een gebiedsuitwerking Noordrand Groene Zone uitgewerkt op basis van de Structuurvisie. Deze wordt vertaald in een uitvoeringsprogramma. Hierbij gaat het om de aanleg van recreatieve voorzieningen, de ontwikkeling van natuur, het aanpassen van watersystemen, behoud van de landbouw, etc. Ook zijn er diverse particuliere initiatieven in het gebied die vragen om begeleiding. Voor de Groene Zone worden verschillende programma's opgezet, waar initiatieven (overheid en burgers) samenkomen. De provincie, het RVB, het waterschap en Dunea geven aan te willen aanhaken bij deze programma's, aangezien zij langs die weg ook een deel van hun doelen kunnen realiseren. Ten behoeve van deze programma's is het nodig dat de huidige bezetting voor de Groene Zone beschikbaar blijft (programmaleider, ontwerper, communicatie, ondersteuning).

2.3 Opgestelde gebiedsuitwerking zuidrand Wassenaar

In het laatste kwartaal van 2023 wordt gestart met de gebiedsuitwerking voor de Zuidrand van Wassenaar, op basis van de Structuurvisie. In dit gebied spelen diverse vraagstukken zoals Duindigt, verkeer, toerisme, natuur en drinkwater. De gebiedsuitwerking wordt in dezelfde lijn opgesteld als de gebiedsuitwerking voor de Noordrand Groene Zone. De verwachting is dat de gebiedsuitwerking in de 2e helft van 2024 afgerond kan worden. Mogelijk is additioneel budget nodig voor het opstellen hiervan.

2.4/2.7 Duin Horst en Weide/ Nationaal Park Hollandse Duinen/Regio (Ruimtelijke Puzzel)

De gebiedsidentiteit van Wassenaar als een groene, landelijke gemeente staat in toenemende mate onder druk. De geleidelijke verdichting van het landelijk gebied met daarbij de landelijk grootschalige behoefte aan woningbouw en het leveren van een bijdrage aan de energietransitie, staat steeds vaker op gespannen voet met de rol die nu wordt vervuld als het gaat om het bieden van een gezonde en aantrekkelijke groene leefomgeving binnen de stedelijke regio van de Randstad.

Bij de uitwerking van de Ruimtelijke Puzzel is afgesproken dat gemeenten van de Haagse Regio adviezen en middelen bundelen en begeleiding inkopen voor het behalen van gemeentegrensoverschrijdende ambities. Wassenaar is daarbij trekker van het thema water en kust, en het belang van groen en blauw in de regio (zoetwatervoorziening, kustverdediging). Deelname aan de Ruimtelijke puzzel vraagt een structurele bijdrage van € 15.000. Daarnaast is voor gewenste intensivering van de samenwerking binnen het Nationaal Park Hollandse duinen, Duin Horst en Weide, het noodzakelijk de rol van operationeel partner om te zetten naar die van strategisch partner. Hier wordt door het NP Hollandse Duinen een structurele bijdrage van € 20.000 gevraagd .

Om deze ruimtelijke, veel grensoverschrijdende belangen en toegenomen landelijke opgaven binnen het fysieke domein, beter vorm en inhoud te geven, is uitbreiding van formatie nodig met een budget van € 50.000 (Zie bestuur en middelen). Naast de eerder genoemde inzet wordt in 2024 prioriteit gegeven aan de afronding van het DHW-project Toekomstbestendig Cultuurlandschap.

3.1 Advies geboden aan scholen om ze te helpen met de verduurzaming van hun gebouw

Er is een start gemaakt met de herijking van het IHP. In het IHP wordt voor de scholen onderzocht wat de kosten zijn van Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en Energie Neutrale Gebouwen (ENG). In het vorige IHP zijn de varianten al meegenomen, maar die moeten wel op basis van een reële kostenberekening worden aangepast. Wettelijk behoeven de scholen conform het huidige bouwbesluit alleen maar BENG gebouwd te worden. ENG betekent een extra investering.

4.1 / 7.1 Cultureel erfgoed

Op basis van de evaluatie van de Erfgoedvisie zal begin 2024 een geactualiseerd programma worden opgesteld om als bouwsteen te benutten bij Omgevingsvisie. Hierbij wordt aangesloten bij de ambities uit het Coalitieakkoord. Vanuit het doel de kwaliteiten van het beschermd dorpsgezicht te koesteren, en tegelijk een actieve bijdrage te leveren aan de energietransitie, wordt begin 2024 het eind 2022 in werking getreden beleid voor zonnepanelen binnen het beschermd dorpsgezicht geëvalueerd. Vanuit het zoeken naar een verantwoorde balans tussen duurzaamheid en historische ruimtelijke kwaliteiten is het doel te komen tot verbeterpunten; dit gaat deel uitmaken van het verduurzamingsplan erfgoed. Tegelijkertijd wordt uitvoering gegeven aan het programma Stimulering instandhouding en verduurzaming monumenten.

Projecten en investeringen

1.8 Herontwikkeling ANWB-locatie

In maart 2023 is de anterieure overeenkomst voor de ANWB-locatie afgesloten en is de raad hierover geïnformeerd in raadinformatiebrief 29 van 28 maart 2023. Hiermee heeft de gemeente de ambtelijke uren kunnen verhalen. Het bestemmingsplan 'Residentie Parkzicht' en het beeldkwaliteitsplan worden na verwachting in december 2023 vastgesteld. Het ontwerp is voor 400-425 woningen, waarvan 25% sociale woningen. Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld kan de ontwikkelende partij in 2024 beginnen met het definitief ontwerp en de aanvraag voor de omgevingsvergunning voorbereiden. De uitvoering zelf zal op zijn vroegst eind 2025 van start gaan.

1.9 Herontwikkeling vm. Den Deijlschool

Eind 2024 is het definitieve plan gereed voor de herontwikkeling van de locatie vm. Den Deijlschool en is de omgevingsvergunningsprocedure (nagenoeg) afgerond.

Op 4 april 2023 is, na het doorlopen van een openbare ontwikkelcompetitie, de herontwikkeling van de vm. Den Deijlschool aan de Middelweg 33 gegund aan EFY. Vervolgens is in dat jaar ook de koop- & ontwikkelovereenkomst getekend. 2024 wordt gebruikt voor de uitwerking van de plannen tot een definitief ontwerp, de ruimtelijke procedure en de vergunningsprocedures. Nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, wordt de locatie overgedragen. Gezien de nodige proceduretijd wordt dit begin 2025 verwacht. De gemeentelijke kosten voor de procedure die in 2024 worden verwacht, zijn gedekt door de verkoopsom.

1.10 Sanering en ontwikkeling gemeentewerf

Het nieuwe plan voorziet in ruimte voor groen, horeca, ontmoeten, spelen, parkeren en wonen. In het eerste kwartaal van 2024 wordt door de raad het 'Financieel kader' en 'Stedenbouwkundig Programma van Eisen' vastgesteld. Eind 2024 wordt het "Ontwerp Omgevingsplan" aangeboden ter besluitvorming aan de raad. De intentie is om 30% sociale, 40% midden-dure en 30% dure woningen te bouwen voor heel Wassenaar.

Medio 2025 kan worden gestart met de langverwachte en aan de bevolking toegezegde sanering van het terrein. Wij doen daarmee recht aan wat onze inwoners is toegezegd; eerst saneren, dan bouwen. Allereerst worden de huidige activiteiten van de gemeentewerf elders belegd. Dit wordt de raad separaat ter besluitvorming voorgelegd. De planning voor nu is dat omstreeks begin 2025 een nieuwe plek is gevonden en in gebruik genomen. Daarna kan in 2026 worden gestart met de realisatie van woningbouw.

1.11 Ontwikkeling Multifunctioneel Complex met woningbouw Kerkehout 2024

Het nieuwe plan voorziet in een nieuw multifunctioneel complex voor de BSO van Norlandia, kantine en kleedkamers voor S.V. Wassenaar en ruimte voor Buurtvereniging Kerkehout en Omstreken. Verder zal er op een veld van S.V. Wassenaar woningbouw worden gerealiseerd. In het eerste kwartaal van 2024 wordt door de raad het 'Financieel kader' en 'Stedenbouwkundig Programma van Eisen' vastgesteld. Eind 2024 wordt het "Ontwerp Omgevingsplan" aangeboden ter besluitvorming aan de raad. Er zijn woningen gepland in de sociale sector (30% en midden-dure sector (minimaal 40%)).

Herontwikkeling Duindigt

Op 14 december 2021 heeft de raad het 'Startdocument' en 'Stedenbouwkundig Plan van Eisen' vastgesteld voor de herontwikkeling van renbaan Duindigt. Binnen Stichting Beheer Renbaan Duindigt vindt een heroriëntatie plaats wat betreft de ontwikkelrichting. Hiervoor heeft de SBRD eerst nog een aantal stappen te zetten. Zodra het mogelijk is wordt de herontwikkeling weer opgepakt. Hierbij is het college bereid om af te wijken van het eerder vastgestelde Stedenbouwkundig Plan van Eisen. Zodra de planontwikkeling weer op gang komt wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Uitbreiding Woonwagenstandplaatsen

In 2023 is het college gestart om te komen tot een uitbreiding van het aantal standplaatsen voor woonwagens voor reizigers op de locaties Lagerweide en Ruigelaan. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de Woonvisie Wassenaar 2021 - 2025. De plannen worden voorbereid in overleg met de huidige bewoners. Alle bewoners worden uitgenodigd voor de overleggen die hiervoor met regelmaat worden gehouden. In 2024 zal dit leiden tot een definitief plan voor zowel de ruimtelijke opzet als de verdeling van de standplaatsen. Op dat moment kan ook de ruimtelijke procedure worden gestart. De planning is dat de uitvoering in de loop van 2025 kan starten als het kan eerder. Op 24 januari 2023 heeft de Gemeenteraad budget beschikbaar gesteld voor procesbegeleiding. Zodra het project meer richting uitvoering gaat en de voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning / ruimtelijke procedure kunnen starten is de verwachting dat er aanvullend budget hiervoor nodig zijn.

Herstructurering Oostdorp (project Woningbouwvereniging St. Willibrordus)

Met informatiebrief 033 van 25 april 2023 is de raad geïnformeerd over de sloop-en nieuwbouw plannen van Woningbouwvereniging St. Willibrordus. In Oostdorp zullen 62 grondgebonden woningen worden vervangen

door circa 44 grondgebonden woningen en circa 57 appartementen. Voor 1 januari 2024 zal Willibrordus een aanvraag omgevingsvergunning indienen. De planning is dat in 2024 de woningen gesloopt worden en gestart wordt met de nieuwbouw. De oplevering vindt in 2026 plaats.

Instandhouding Huize Ivicke

De gemeente is afhankelijk van het Openbaar Ministerie wanneer de juridische procedures voor naleving van de instandhoudingsplicht (Erfgoedwet) van Huize Ivicke, waarvoor een last onder bestuursdwang is opgelegd, kan worden afgerond. Doel is dat veroorzaker van de overtreding de gemaakte kosten van circa 1 miljoen euro betaalt. Zolang er geen definitieve gerechtelijke uitspraken zijn en de financiële afwikkeling met de eigenaar niet is afgerond, kan op voorhand geen uitspraak worden gedaan over de financiële implicaties. Dit afgezien van het feit dat in afwachting van de gerechtelijke uitspraken de provincie zo'n 50% bijdraagt in de gemaakte instandhoudingskosten. Afhankelijk van de ontwikkelingen bij het uitvoeren van deze wettelijke taak, zal tussentijdse financiële bijstelling plaatsvinden bij de voor- en najaarsnota. Dat geldt zowel voor de terug te vorderen kosten als voor de juridische bijstand, maar ook voor te maken kosten voor eventuele nieuwe WOB/WOO-verzoeken. Voor het lange-termijn-behoud van het rijksmonument zal doorgedaan worden met het blijven stimuleren dat er een uitvoerbaar plan komt gericht op een algeheel herstel van de buitenplaats en een passend gebruik.

Bouw/renovatie Kievietschool

De voorbereidingen van de bouw/renovatie van de Kievietschool zijn gestart en in 2024 zal overeenkomstig een definitief ontwerp gestart worden met de bouw/renovatie van deze school. Tevens zal in 2024 een definitief krediet voor de renovatie, nieuwbouw, sloop en noodlokalen aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Rijnlands Lyceum 2024

Voor de bouw van de internationale afdeling van het Rijnlands Lyceum is d.d. 5-7-2022 een krediet beschikbaar gesteld en een krediet voor de eerste inrichting ten behoeve van onderwijsleerpakket en meubilair. Het Rijnlands Lyceum is bouwheer en het uitgangspunt is om de bouw te realiseren binnen het beschikbaar gestelde krediet. Overschrijding van het budget komt voor rekening van het schoolbestuur.

De oplevering is medio juni 2024 gepland. De leerlingen van de internationale afdeling betrekken na de zomervakantie 2024 weer het gebouw. Tot nu toe ligt het bouwplan op schema. De heipalen zitten in de grond en de tijdelijke bouwbrug is neergelegd.

Momenteel zijn de internationale leerlingen ondergebracht in 8 noodlokalen in de zuidwesthoek van het terrein. Deze lokalen zijn eigendom van de school. De omgevingsvergunning voor de huidige noodbouw heeft een termijn van 5 jaar en is ingegaan op 4 juli 2019. Na deze termijn (juli 2024) dient de school de betreffende grond weer in de oorspronkelijke groene staat te herstellen.

Nieuw gefuseerde school Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar (SKOW) (IHP 2019)

Eind 2024 is de vergunningsprocedure gestart voor een nieuwe gefuseerde school voor de SKOW op basis van het opgestelde definitieve ontwerp voor het integraal Kindcentrum.

In het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2019 is voorzien in een nieuwe school voor de Sint Jozefschool en is vastgelegd dat er wordt inzet op een fusie van de Sint Jan Baptistschool aan de Anemonenweg en de Sint Jozefschool aan de Thorbeckelaan. De beoogde nieuwe locatie is de Burmanlaan, zodat met de nieuwe gymzaal

daar en de bestaande kinderopvang in de voormalige wethouder Huibregtsschool een volwaardig IKC gevormd kan worden. Op 4 juli 2023 jl. is de startnotitie vastgesteld voor het ontwikkelingsproces.

De SKOW zal de bouw en de bouwbegeleiding op zich nemen, maar voor de ruimtelijke procedures staat de gemeente aan de lat. Hiervoor zal niet alleen het omgevingsplan opgesteld moeten worden en alle vooronderzoeken (archeologisch, stedenbouwkundig, flora & fauna, milieu, verkeersonderzoek enz.) uitgevoerd worden, maar ook aandacht worden gegeven aan een zorgvuldig communicatie- en participatietraject. In 2024 zal een voorbereidingskrediet voor de bouw van de gefuseerde school van de SKOW aan de gemeenteraad worden voorgelegd

Effectindicatoren

Tabel 4.1 - Effectindicatoren P4 Fysieke Leefomgeving

Effectindicator	Peilwaarde (2023)	Streefwaarde Begroting 2024	Streefwaarde Begroting 2025	Streefwaarde Begroting 2026	Streefwaarde Begroting 2027
Aantal woningen (Plus nieuw toegevoegde woningen o.b.v. woonvisie 2030 (gesaldeerd met gesloopte woningen))	12.371	12.406 (plus 35)	12.500 (plus 94)	12.635 (plus 135)	12.908 (plus 273)

Wat gaat het kosten ?

Investerings

Tabel 4.2 - Investerings P4 Fysieke Leefomgeving

Programma 4	Reeds beschikbaar gesteld krediet of begrote investering	Beschikbaar te stellen krediet	Meerjarenbeeld			Totaal
			2024	2025	2026	
Rijnlands Lyceum uitbreiding	6.116.211	-	-	-	-	6.116.211
Rijnlands Lyceum meubilair	370.656	-	-	-	-	370.656
Renovatie Kievietschool	4.421.379	500.000	-	-	-	4.921.379
Nieuwbouw fusie St. Jan Baptist- en St. Jozefschool	-	1.740.000	4.700.000	-	-	6.440.000
Verduurzaming Kerkehout 6	145.000	-	-	-	-	145.000
Tractie	114.500	-	-	-	-	114.500
Totaal	11.167.746	2.240.000	4.700.000	-	-	18.107.746

Programma

Tabel 4.3 - Baten en lasten P4 Fysieke Leefomgeving

("-"= nadeel / "+"= voordeel) bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.338	2.514	1.879	1.879	1.804	1.804
Lasten	-5.058	-6.184	-6.176	-5.345	-4.767	-4.767
Saldo van baten en lasten	-2.721	-3.669	-4.296	-3.466	-2.963	-2.963
Onttrekking reserves	603	616	1.475	700	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	603	616	1.475	700	0	0
Geraamde resultaat	-2.117	-3.053	-2.821	-2.766	-2.963	-2.963

Toelichting begroot 2024

Samenwerking Haagse Regio (Ruimtelijke Puzzel) (hogere lasten € 15.000)

De bestuurlijke en ambtelijke wens is om inzet in de regio via het Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD) en de ruimtelijke samenwerking Haagse regio te intensiveren. Voor de activiteiten van de samenwerking in de Haagse regio is 15.000 opgenomen.

Inzet op woningbouw (hogere lasten € 40.000 in 2024)

Woonzorg is een belangrijk thema voor zowel het fysieke als het sociale domein, met een vergrijzende bevolking en veel, voor die doelgroep, ongeschikte woningen. Er wordt vanuit wettelijke kaders beleid opgevoerd dat de gemeente aanspoort tot nieuw beleid. De regio komt met een woonzorgvisie (iets anders dan de woonvisie) die lokaal in visie en verordening moet worden verwerkt, en vanuit het CUP wordt aangedrongen op realisatie in geselecteerde bouwplannen. Het bedrag van € 40.000 in 2024 zal worden aangewend voor de beleidsmatige vertaalslag en om projectleiders van woningbouwprojecten bij te staan in de realisatie.

Woonzorgvisie opstellen (hogere lasten € 50.000 in 2024)

Voor het opstellen van de lokale woonzorgvisie, toegepast via een verordening, samenwerking met corporaties en toezicht op de realisatie in geselecteerde bouwplannen is in 2024 nog een bedrag nodig van € 50.000.

Capaciteit Regiozaken RO (hogere lasten € 50.000)

De Haagse regio werkt bestuurlijk en ambtelijk gecoördineerd aan reacties op het provinciale startpakket waarin de ruimtelijke opgaven vanuit het rijk zijn gebundeld (NOVEX, NPLG etc.). De gemeenten van de Haagse regio bundelen middelen om adviezen en begeleiding in te kopen. Om dit alles te coördineren en de belangen van Wassenaar in regionaal verband goed te behartigen is er aanvullende capaciteit nodig.

Capaciteit Planologie (hogere baten € 75.000 en hogere lasten € 75.000 in 2024 en 2025)

Op het gebied van planologie liggen er veel beleidsvraagstukken die structureel extra beleids capaciteit vragen. Het gaat om de jaren 2024 en 2025. Bekostiging met hogere legesinkomsten.

Beleid zonnepanelen (hogere lasten € 10.000 in 2024)

Eind 2021 zijn herijkte criteria vastgesteld m.b.t. zonnepanelen- en collectoren in beschermd dorpsgezicht en op en bij monumenten en beeldbepalende panden. Dit beleid moet worden geëvalueerd. Er wordt gezocht naar verbeterpunten op het gebied van verhelderen van de regels, toepassen van de regels en de regels zelf.

In beheer nemen Omgevingswet (hogere lasten € 300.000 in 2024)

In verband met de geplande invoeringsdatum van 1 januari 2024 voor de Omgevingswet is in 2024 een incidenteel bedrag van € 200.000 benodigd om de doorwerking van de Omgevingswet goed in de organisatie te implementeren. Naast de Omgevingswet gaat het om acties in het kader van een gemeente dekkende Omgevingsvisie en Het 'Digitaal Stelsel Omgevingswet' (DSO). Dit is het nieuwe loket (Omgevingsloket) waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving. Deze lasten worden gedekt vanuit Egalisatiereserve Omgevingswet.

RO-procedure nieuwbouw SKOW (Sint Jozefschool/Sint Jan Baptistschool) inclusief participatie (lasten € 175.000 in 2024 en € 200.000 in 2025)

Voor de realisatie van een nieuwe gefuseerde school voor de SKOW zal een ruimtelijke procedure opgesteld moeten worden. Dat bestaat uit het opstellen van een ruimtelijk plan (ad. € 70.000) en de kosten voor de publiekrechtelijke toetsing (ad. € 105.000). Te zijner tijd komen de huidige locaties van de Sint Jozefschool en de Sint Jan Baptistschool vrij ten behoeve van woningbouw. Voor de realisatie van woningbouw op beide locaties zal een ruimtelijke procedure opgesteld moeten worden. Dat bestaat uit het opstellen van een ruimtelijk plan (ad. € 95.000) en de kosten voor de publiekrechtelijke toetsing (ad. €105.000). Deze lasten worden vanuit uit de reserve Grote Projecten gedekt.

P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit

Wat willen we bereiken ?

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen/ Sustainable Development Goals

Visie

Onze gemeente is en blijft een van de mooiste gemeenten van Nederland met veel en veelzijdige natuur: het strand, de duinen, het agrarisch landschap, de vele landgoederen en parken. We beschermen de unieke, grote biodiversiteit in onze Natura 2000-gebieden en we bieden inwoners en bezoekers rust en ruimte om te ademen. Wassenaar wil een goed bereikbare gemeente zijn met veilige wegen en straten voor iedere weggebruiker. Op het gebied van energie en warmte zetten we de transitie per buurt / wijk door en volgen we minimaal de landelijke ambities. De Wassenaarder produceert veel afval en dat moet in de toekomst omlaag, door betere scheiding van restafval. Verder is het belangrijk voor Wassenaar dat het centrum, het winkelgebied Stadhoudersplein en het strand aantrekkelijk blijven voor inwoners en bezoekers.

Doelstellingen

1. Behoud en de versterking van de identiteit en kwaliteiten van Wassenaar op het gebied van cultuur-, natuur- en landschapswaarden en het tevens duurzaam, toekomstbestendig en toegankelijk houden daarvan.
2. Een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is met minimale oneffenheden
3. Een levendige dorpskern, die met mooie winkels en goede voorzieningen bijdraagt aan een gezellig dorpshart met economische activiteit en sociale verbinding.
4. De Wassenaarse Slag is duurzamer, toegankelijker en toekomst bestendiger en heeft het karakter van een familiestrand.
5. De Wassenaarse bedrijventerreinen zijn toekomstbestendig en ondernemers hebben duidelijkheid over waar ruimte is voor ondernemerschap in Wassenaar
6. Vergroten van verkeersveiligheid en leefbaarheid.
7. Het karakter van de N44 past bij ons parklandschap.

8. We houden Wassenaar toekomstbestendig en zetten in op energie-, warmte- en water transitie. Ook besteden we aandacht aan klimaatadaptatie om schade door extreem weer te beperken (hitte, droogte, wateroverlast of overstromingen).
9. We gaan verantwoord om met ons afval

Wat gaan we daarvoor doen ?

Belangrijkste resultaten 2024

- 1.1 Gestart met herstellen en bevorderen van de kwaliteit en leefbaarheid van de historische buitenplaatsen
- 1.2 Geëvalueerde en geactualiseerde groen- en watervisie
- 2.1 Uitvoering gegeven aan programma Beheervisie
- 3.1 De revitalisering van het centrum is in uitvoering en er is overeenstemming tussen gemeente en partners
- 3.2 Gerealiseerde openbare rolstoeltoegankelijke wc-units in het centrum en Meijndel
- 4.1 Strandplan voor De Wassenaarse Slag
- 5.1 Opgesteld wegcategoriseringsplan
- 5.2 Verdere uitvoering gegeven aan het herziene realisatieplan verkeer
- 5.3 Fietsverkeer gestimuleerd en fietsveiligheid bij scholen en sportverenigingen bevorderd
- 5.4 Inzet gepleegd op afwaarderen van de N441
- 5.5 Opgesteld nieuw parkeerbeleid
- 5.6 Ingezet hebben op een combinatie van leefbaarheid en mobiliteit Rijksstraatweg N44
- 5.7 Overlast van vliegverkeer te Wassenaar is gemonitord en bekend gemaakt bij het bevoegd gezag
- 6.1 Opgeleverde klimaatstresstest
- 6.2 Isolatieplan uitgevoerd voor de tweede tranche buurten en van de subsidieregeling woningverbetering NIP
- 6.3 Onderzoek gedaan naar warmte-alternatieven
- 6.4 De Wassenaarse Energiecorporatie realiseert mede door het faciliteren van de gemeente 1 opwekkingsproject per jaar
- 7.1 Plan om restafval te reduceren
- 7.2 Communicatiecampagne gevoerd voor verbeteren gescheiden afval inzamelen
- 7.3 Afvalinzameling door middel van een zijbelading ingevoerd
- 7.4 Mogelijkheden onderzocht voor het verplaatsen van het afvalbrengrstation

Toelichting

1.1 Gestart met herstellen en bevorderen van de kwaliteit en leefbaarheid van de historische buitenplaatsen

Als onderdeel van het project herstel van de landgoederen wordt in 2024 het parkherstel van 'Rust en Vreugd' voortgezet. Voor de in 2024 uit te voeren werkzaamheden, is een nieuwe subsidie aanvraag gedaan bij de Erfgoedlijn Landgoederen.

Als laatste van de parken wordt het herstel van het park 'De Wittenburg' ter hand genomen.

1.2. Geëvalueerde en geactualiseerde groen- en watervisie

Voor het bereiken van de doelstellingen uit het coalitieakkoord als het gaat om het behouden en versterken van het groene en landelijke karakter, wordt in 2024 een actueel programma van de groen- en watervisie opgesteld. Daarin worden de actuele ontwikkelingen en wetgeving betrokken, zoals op het gebied van klimaat, biodiversiteit en natuur.

2.1 Uitvoering gegeven aan programma beheervisie

Na het vaststellen van de Beheervisie openbare ruimte in 2023 worden de onderliggende beheerplannen vastgesteld om de openbare ruimte naar niveau B te brengen en vervolgens uitgevoerd. Er ligt wel een uitdaging om het groot onderhoud van de parken in de landgoederenzone beter planmatig vorm te geven.

3.1 Revitalisering centrum is in uitvoering en er is overeenstemming tussen gemeente en partners

Zie verder bij projecten Versterking Dorpskern.

3.2 Gerealiseerde openbare rolstoeltoegankelijke wc-units in het Centrum en in Meijndel

De reeds geplaatste voorziening bij De Wassenaarse Slag wordt geëvalueerd. Bij een positief resultaat worden ook wc-units geplaatst in het Centrum en in Meijndel.

4.1 Strandplan voor de Wassenaarse Slag

In samenwerking met de ondernemers aan het strand en andere belanghebbenden stellen wij een plan op voor een duurzame toekomst van het strand.

5.1 Opgesteld wegencategoriseringsplan

We hebben de ambitie om bijna overal in de bebouwde kom de snelheid van 30 km/u te behouden of in te voeren. Een aantal gebied ontsluitende wegen blijft 50 km/u. Eind 2023 hebben we het Wegencategoriseringsplan vastgesteld, waarin voor iedere weg is vastgelegd welke functie deze heeft. Op basis van dit plan worden de wegen de komende jaren heringericht.

5.2 Verder uitvoering gegeven aan het herziene realisatieplan verkeer

We geven verdere uitvoering aan het herziene realisatieplan verkeer. Een deel van de projecten uit het realisatieplan is in uitvoering, zoals het verbeteren van de fietsveiligheid en het verbeteren van de verkeersafwikkeling van en rond de N44. Welke projecten in 2024 worden uitgevoerd bepalen we in een nog op te stellen uitvoeringsprogramma.

5.3 Fietsverkeer gestimuleerd en fietsveiligheid bij scholen en sportverenigingen bevorderd

We stimuleren fietsverkeer en bevorderen fietsveiligheid bij scholen en sportverenigingen, bijvoorbeeld door schoolzones of schoolstraten te realiseren. Ook bij de herinrichting van wegen zorgen we er voor dat het aantrekkelijk is om de fiets te gebruiken. Daarnaast stimuleren we scholen mee te doen aan verkeerseducatieprogramma's zoals School-op-Seeff.

5.4 Inzet gepleegd op afwaarderen van de N441

Uit kentekenonderzoek blijkt dat het aandeel doorgaand verkeer door Wassenaar relatief hoog is, zeker rond de spitsuren. Door de N441 af te waarderen kunnen we deze route minder aantrekkelijk maken voor doorgaand verkeer. Dit moet worden gerealiseerd door hierover in gesprek te gaan met de provincie en Katwijk. Dit betekent wel dat de N441 in eigen beheer komt. Daarnaast blijven we in gesprek met de provincie en omliggende gemeenten om andere maatregelen te nemen om sluipverkeer tegen te gaan.

5.5 Opgesteld nieuw parkeerbeleid

Het parkeerbeleid is gedateerd. Dit leidt tot steeds meer knelpunten, bijvoorbeeld bij de realisatie van bouwplannen. We stellen daarom nieuw parkeerbeleid op. We zijn in 2023 gestart met het houden van parkeertellingen, zowel voor de auto als de fiets. In 2024 stellen we het parkeerbeleid vast.

5.6 Ingezet hebben op een combinatie van leefbaarheid en mobiliteit Rijksstraatweg N44

Dagelijks rijden er meer dan 60.000 auto's over de Rijksstraatweg. Door de opening van de Rijnlandroute zullen de verkeersintensiteiten waarschijnlijk verminderen, al zal het uitstel van de verbreding van de A4 het effect wellicht verminderen. Door nieuwe software te plaatsen bij de verkeerslichtinstallaties op de N44 kunnen we de verkeersafwikkeling in de dorp verbeteren. Daarnaast wordt samen met de MRDH onderzocht welke no-regret maatregelen genomen kunnen worden, zoals het realiseren van mobiliteitsmanagement. We gaan verder inzetten op de combinatie leefbaarheid en mobiliteit, het inpassen van elektrisch hoogwaardig OV en we streven naar een fysieke verbinding tussen de landgoederen aan weerszijden van de Rijksstraatweg.

5.7 Overlast van vliegverkeer te Wassenaar is gemonitord en bekend gemaakt bij het bevoegd gezag

Geluidhinder vraagt extra aandacht vanuit de Wassenaarse bevolking. Met enige regelmaat zijn er in dit kader vragen en meldingen over laagvliegende vliegtuigen. Om de ervaren hinder te voorkomen wordt op verschillende manieren geacteerd. Een ervan is zorgdragen dat het bevoegd gezag kennis heeft van de meldingen.

6.1 Klimaatstresstest opgeleverd

De klimaatstresstest wordt in 2024 opgeleverd, waarna er nog vervolgstappen moeten worden genomen zoals het opstellen van een uitvoeringsagenda voor de klimaatadaptatie.

6.2 /6.4 Lokale Energiestrategie verder uitgevoerd

Zie Projecten.

7.1 Plan om restafval te reduceren

Uit de sorteeraanlyse van mei 2023 blijkt dat er nog 32% Groente, Fruit- en Tuinafval (GFT) in het restafval zit. Dit komt neer op een reductiemogelijkheid van restafval van ongeveer 70 kg per inwoner per jaar. In 2024 zal er een plan worden geschreven om dit aandeel GFT in het restafval te reduceren. Daarbij dient ook de kwaliteit van het GFT gewaarborgd te worden.

7.2 Communicatiecampagne gevoerd voor verbeteren gescheiden afval inzamelen

Middels een communicatiecampagne in samenwerking met Avalex zal de inwoner geattendeerd worden op de landelijke afvaldoelstellingen, het verbeteren van het scheiden van restafval en het stimuleren van kwalitatief gescheiden grondstoffen.

7.3 Afvalinzameling door middel van zijbelading ingevoerd

Op dit moment loopt het project invoering zijbelading waarbij de doelstelling is dat de gemeente per half 2024 volledig (met uitzondering van ongeschikte locaties) overgaat op afvalinzameling middels zijbelading. Hierbij worden de minicontainers via een mechanische arm opgetild en geleegd waarbij kleine veranderingen in aanbodlocaties benodigd zijn.

7.4 Mogelijkheden onderzocht voor verplaatsen van het afvalbrengrstation

Maakt onderdeel uit van verplaatsing gemeentewerf. Voor de milieustraat zal gekeken worden of deze op een andere locatie her huisvest zou kunnen worden. Zie programma 3 'Ontwikkeling nieuwe gemeentewerf en milieustraat'.

Verbonden partijen / samenwerkingsverbanden

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

De gemeente heeft uitvoering van taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Omgevingswet in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in de Omgevingswet genoemde wetten, gedelegeerd aan de ODH. Taken op o.a. het gebied van vergunningverlening en handhaving en bodemtaken zijn ondergebracht bij de ODH en worden niet meer zelfstandig door de gemeente uitgevoerd.

Avalex

Inzameling van afvalstoffen is geheel in handen gelegd van de GR Avalex. Door gebruik te maken van het nieuwe verwerkingscontract is het mogelijk om het PMD afval via nascheiding uit het restafval te halen en geschikt te maken voor hergebruik. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de visie van een afvalloze regio. Daarnaast zal er via communicatie vanuit de gemeente blijvende aandacht gegeven moeten worden aan het verder voorkomen en het beter scheiden van afval. Ook zal in 2024 zijbelading van de minicontainers verder worden uitgerold.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio (MRDH)

In de MRDH werken 21 gemeenten samen aan het versterken van het economisch vestigingsklimaat in de regio en het verbeteren van de bereikbaarheid van de regio. Wassenaar ontvangt subsidies van de MRDH voor projecten op het gebied van verkeer en vervoer. We gebruiken expertise van de MRDH om tot een betere oplossing voor de N44 te komen.

Nationaal Park Hollandse Duinen en samenwerkingsverband Duin Horst en Weide

Deze twee samenwerkingsverbanden zijn geen gemeenschappelijke regelingen, maar wel belangrijke fora om afspraken te maken over landschap, recreatie en leefbaarheid. Duin Horst en Weide voert daarnaast ook projecten uit, die de deelnemende gemeenten delegeren.

Projecten en investeringen

Lokale energiestrategie

Warmtetransitie

In de transitievisie warmte is aangegeven dat voor alle buurten een buurtuitvoeringsplan (isolatieplan) wordt opgesteld. In 2024 is de tweede tranche buurten voorzien, waarin samen met bewoners specifiek naar isolatieoplossingen voor hun woningen wordt gezocht. De eerste tranche buurten wordt gemonitord op voortgang en effectiviteit van de aanpak. De keuze voor buurten in de derde tranche wordt in 2024 gemaakt. Voor woningeigenaren met een kleine portemonnee en met woningen met een slecht label komt er een subsidieregeling woningverbetering. De uitvoering gaat uit van de aanvraag voor rijksmiddelen uit het Nationaal Isolatieplan (NIP). In 2024 wordt ten behoeve van de TVW 2.0 in 2026 onderzocht welke warmte-alternatieven (bronnen en distributie) gegeven de isolatiedoelen van de buurtuitvoeringsplannen de meest gunstige oplossing bieden voor het verwarmen van Wassenaarse gebouwen inclusief huizen in de toekomst.

Regionale Energiestrategie (RES)

Met de in 2021 vastgestelde RES 1.0 en het plan van aanpak RES 2023-2036 als kaders zet de gemeente Wassenaar in op het opzetten en faciliteren van concrete opwekkingsprojecten op grote daken en parkeerplaatsen inclusief borging van het lokale eigendom. Binnen RES-verband wordt er samen met de regiopartners hard en serieus gewerkt aan de gemeenteoverstijgende afstemming rondom de energithema's opwekking, opslag en distributie en wordt de regionale voortgang gemonitord.

Lokale inspanningen

De klimaattafel is in onderwerpen verbreed en biedt een groep deelnemers een platform om gezamenlijk te werken aan initiatieven. In 2024 blijft de gemeente de Klimaattafel faciliteren door het organiseren van de bijeenkomsten en het ondersteunen van initiatieven. De klimaattafel zal in 2024 inzetten op groei in nog niet bereikte buurten.

Verduurzaming erfgoed, maatschappelijk vastgoed en bedrijven.

Er komt een verduurzamingsplan erfgoed dat specifiek ingaat op de problematiek van verduurzaming van monumenten en beschermd dorpsgezicht in Wassenaar. Het plan zal eigenaren van monumenten en gebouwen binnen beschermd dorpsgebied een concreet handelingsperspectief bieden. Voor bedrijven en maatschappelijk vastgoed (o.a. scholen) komt er specifiek advies en ondersteuning.

Revitalisering Dorpskern

De algemene doelstelling van het plan revitalisering dorpskern is een toekomstbestendige en aantrekkelijke dorpskern met een sterk vestigingsklimaat, dat past in ons huidige tijdsbeeld. Specifieke doelstellingen zijn realisatie van de herinrichting van het centrum, tegengaan leegstand, realisatie flankerend beleid, en realisatie van een mix van functies die de dorpskern vitaal houden.

De gemeente wil dat alle maatschappelijke en economische functies voor iedereen toegankelijk zijn en dat werkgelegenheid wordt behouden of vergroot. Het gaat om wonen, werken, winkelen en ontspannen in een levendige, groene en klimaat-adaptief ingerichte dorpskern. Leegstand wordt voorkomend door een publiek-private samenwerking tussen gemeente en private of maatschappelijke partijen. De gemeente wil doelstellingen in samenhang en in samenwerking realiseren en ze moeten daarom voor alle partijen realiseerbaar zijn.

Prinsenweg

De Prinsenweg is een belangrijke verkeersader voor de noord-zuid verbinding. Vervangen van de riolering en watertransportleiding zijn binnenkort noodzakelijk. Ook is de wegconstructie van zodanig niveau, dat deze op niet al te lange termijn vervangen dient te worden. De voorbereiding is al in 2022 gestart en zal zeker doorlopen tot 2024. Na de goedkeuring van het wegencategoriseringsplan en bewonersparticipatie wordt de aanbesteding ingezet. De uitvoering staat gepland voor het 3e kwartaal 2024 met uitloop naar het 3e/4e kwartaal 2025.

Wassenaarse Slag

De rijbaan van De Wassenaarse Slag moet voorzien worden van nieuw asfalt. In het gebied is ook Dunea actief met het o.a. herstellen en uitbreiden van het waterbekkens. Naast afstemming met deze partij en de betrokken ondernemers in dit gebied zal er aanvullend flora- en faunaonderzoek uitgevoerd moeten worden door een extern Adviesbureau. Dat is nodig om een vergunning te krijgen voor de uitvoering van het project. De planning is dat in het 2e kwartaal 2024 de voorbereidingen zijn afgerond. Vervolgens wordt het rapport aangeboden aan de omgevingsdienst Haaglanden (ODH). De verwachting is dat de ODH in het 3e kwartaal 2024 de vergunning verstrekt zodat het werk in november 2024 uitgevoerd kan gaan worden. Dit is een jaar later dan oorspronkelijk gepland.

Projecten noordrand Groene Zone

In 2023 wordt de visie voor de Groene Zone opgesteld en daarna volgt het plan voor de daadwerkelijke inrichting. Hierbij gaat het om de aanleg van recreatieve voorzieningen, de ontwikkeling van natuur, het aanpassen van watersystemen, behoud van de landbouw, mogelijke bedrijfsverplaatsingen, etc. Voor de realisatie worden verschillende programma's opgezet, waar initiatieven samen komen. De provincie, het RVB, het waterschap en Dunea geven aan, mee te willen doen in bij deze programma's en daarin (ook) te willen investeren. In de loop van 2023 en 2024 wordt duidelijk hoe de inrichting van de Groene Zone er uit komt te zien en welke partijen daar een rol bij hebben. Voorstel is nu alvast voorzieningen te treffen en deze vrij te

geven nadat concrete plannen van aanpak zijn opgesteld. Voor zover nu is te overzien is, bedragen de totale investeringen in de Groene Zone ca. € 5.500.000,-, waarvan ca. € 1.500.000,- van de gemeente Wassenaar. De watermaatregelen en de aanleg van circa 100 ha natuur ten noorden van de tankgracht zijn hierin nog niet meegenomen. Deze kosten komen overigens voor het grootste deel bij provincie, waterschap, Dunea en RVB te liggen.

Rijksdorp

In Rijksdorp zal nieuwe elementen verharding aangebracht gaan worden. Tijdens de ontwerpfase is er met de bewoners geparticipeerd. Vanwege de netverzwaring die door Liander wordt geïnitieerd zijn de uitvoeringswerkzaamheden uitgesteld en laten we deze samen vallen met de werkzaamheden van Liander. Liander gaat in het 2e kwartaal van 2024 het net verzwaren. Aansluitend zal de gemeente nieuwe elementenverharding aanbrengen (standaard steen straatbaksteen dikformaat roodbruin). Geplande werkzaamheden zullen dan medio 2025 zijn afgerond.

Hofcampweg-Burmanlaan

Hiervan is vervanging van de elementenverharding noodzakelijk. Het betreft Burmanlaan en een deel van de Hofcampweg. In de Hofcampweg wordt ook een parallelriool aangebracht. Het project zal in de eerste helft van 2024 voorbereid worden en de uitvoering zal plaatsvinden in het 4e kwartaal van 2024 met een doorloop naar 2025.

Twee rolstoeltoegankelijke openbare wc's (Versterking Dorpskern en Meijendel)

Na de verwachte realisatie van een openbare rolstoeltoegankelijke zelfreinigende wc-unit bij het strand in 2023, is de wens om in 2024 nog twee van deze units te realiseren in Wassenaar.

Effectindicatoren

Tabel 5.1 - Effectindicatoren P5 Natuur, Klimaat en Mobiliteit

Effectindicator	Peilwaarde (peiljaar)	Streefwaarde Begroting 2024	Streefwaarde Begroting 2025	Streefwaarde Begroting 2026	Streefwaarde Begroting 2027
Totaal kg huishoudelijk restafval per inwoner	214,4 kg (2022)	200 kg	190 kg	180 kg	170 kg

Wat gaat het kosten ?

Investeringsen

Tabel 5.2 - Investeringsen P5 Natuur, Klimaat en Mobiliteit

Programma 5	Reeds beschikbaar gesteld krediet of begrote investering	Beschikbaar te stellen krediet	Meerjarenbeeld			Totaal
			2024	2025	2026	
Dorpskern (N.B. opbrengsten nog PM)	2.740.000	3.800.000	-	-	-	6.540.000
Herstel kades Havenkanaal	4.097.000	-	-	-	-	4.097.000
Nieuwe Gemeentewerf	-	5.300.000	-	-	-	5.300.000
Aankoop grond nieuwe gemeentewerf		1.500.000				1.500.000
Wassenaarse Slag	1.700.000	-	-	-	-	1.700.000
Aanv maatregelen doortrekken Ruigelaan (Groene Zone)	50.000	-	-	-	-	50.000
Actualiseren vervangingsinvesteringen Water	-	25.000	-	-	-	25.000
Bruggen	935.000	105.000	125.000	135.000	15.000	1.315.000
Waterbouwkundige Kunstwerken	30.000	35.000	35.000	35.000	-	135.000
Ecologische verbindingzone	64.999	-	-	-	-	64.999
Groene zone - uitvoeringsmaatregelen	-	171.500	521.500	521.500	321.500	1.536.000
Landschaps Ontwikkelings Plan	80.000	-	-	-	-	80.000
Verk.agenda Zuid.ontsluit	25.000	-	-	-	-	25.000
Vervanging containers	29.800	-	-	-	-	29.800
Openbare verlichting kabelnet	450.000	-	-	-	-	450.000
Rolstoeltoegankelijke WC units	107.000	220.000	-	-	-	327.000
Doseerlichten sluipverkeer	50.000	450.000	-	-	-	500.000
Snelheidsmeters en snelheidsdisplays	42.000	-	-	-	-	42.000
Verbeteren fietsveiligheid	100.000	-	-	-	-	100.000
Venstertijden vrachtverkeer	-	500.000	-	-	-	500.000
Verkeersmaatregelen verbeteren leefomgeving	275.000	-	-	-	-	275.000
verlagen max snelheid naar 30KM	750.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	-	5.250.000
Vervanging verkeerslichtinstallaties	140.000	-	-	-	-	140.000
Wegen	1.335.000	-	300.000	900.000	350.000	2.885.000
Rijksdorp wegen	1.500.000					1.500.000
Investering wegen Prinsenweg	1.390.000	810.000	-	-	-	2.200.000
Inr. Storm van 's Gravezande- en Schouwweg	200.000	-	-	-	-	200.000
Wegen Herenweg / Hoflaan	-	200.000	-	-	-	200.000
Wegen Wassenaar Zuid voetpaden	-	310.000	-	-	-	310.000
Wegen Jonkerlaan	-	200.000	-	-	-	200.000
Wegen Wittenburgerlaan	-	190.000	-	-	-	190.000
Wegen Eikenlaan	-	140.000	-	-	-	140.000
Wegen Van der Wervestraat	-	60.000	-	-	-	60.000
Tractie	171.300	286.000	433.000	88.600	37.000	1.015.900
Totaal	16.262.099	15.802.500	2.914.500	3.180.100	723.500	38.882.699

Programma

Tabel 5.3 - Baten en lasten P5 Natuur, Klimaat en Mobiliteit

("-"= nadeel / "+"= voordeel) bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	10.997	12.439	12.224	12.570	12.222	12.582
Lasten	-17.890	-19.509	-19.221	-19.661	-20.197	-20.159
Saldo van baten en lasten	-6.893	-7.069	-6.997	-7.091	-7.975	-7.577
Onttrekking reserves	785	494	126	22	97	0
Toevoeging reserves	0	-354	0	0	0	0
Mutaties reserves	785	139	126	22	97	0
Geraamde resultaat	-6.107	-6.930	-6.872	-7.069	-7.878	-7.577

Toelichting begroot 2024

Realisatie programma Groene Zone (hogere lasten € 230.000 t/m 2026)

Dit jaar wordt de visie voor de Groene Zone opgesteld, daarna volgt de inrichting. Daarbij gaat het om de aanleg van recreatieve voorzieningen, de ontwikkeling van natuur, het aanpassen van watersystemen, transitie van de landbouw, mogelijke bedrijfsverplaatsingen, etc. Ook zijn er diverse particuliere initiatieven in het gebied, die in verband gebracht moeten worden met de visie en vragen om begeleiding. Voor de Groene Zone worden verschillende programma's opgezet, waar initiatieven (overheid en burgers) samenkomen. De provincie, het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), het Hoogheemraadschap Rijnland en Dunea geven aan te willen aanhaken bij deze programma's, aangezien zij langs die weg ook hun doelen kunnen realiseren. Ten behoeve van deze programma's is het nodig dat de huidige bezetting voor de Groene Zone beschikbaar blijft.

Post kleine verkeersmaatregelen (hogere lasten € 50.000)

De post kleine verkeersmaatregelen dient om tijdig en concreet te kunnen reageren met aanpassingen op klachten, meldingen en incidenten. Dit wordt door Wassenaarse inwoners en ondernemers zeer gewaardeerd en is essentieel, omdat het bij grote verkeersdossiers lang duurt om tot realisaties te komen.

Capaciteit Verkeer (hogere lasten € 50.000)

Op het gebied van verkeer liggen er veel beleidsvraagstukken die structureel extra beleidscapaciteit vragen.

Nachtregister en druktemonitor (hogere lasten € 25.000)

Wassenaar accepteert dat recreatie en horeca bij ons groene profiel en onze functie in de regio horen. Onze eigen inwoners genieten er ook van en daarnaast zijn recreatie en horeca pijlers onder onze lokale economie. Maar we willen er wel grip op houden. Een nachtregister en een druktemonitor voorzien beleid, handhaving en inwonersparticipatie. Ze zijn bijvoorbeeld belangrijk om te kunnen volgen of maatregelen voor recreatiespreiding werken.

Beheervisie Openbare Ruimte/nieuwe beheerplannen (hogere lasten € 250.000)

Onlangs is de Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028 vastgesteld. De volgende stap is nu het opstellen van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2024-2028 en de daaraan gekoppelde uitvoeringsplannen. Hierbij is rekening gehouden met een kostentoeename op basis van berekeningen van Planterra. Hierbij is ook gerekend op het meer inzetten van gelden uit beschikbare onderhoudsvoorzieningen.

Bijdrage Avalex (hogere baten € 255.000/ hogere lasten € 255.000)

Op basis van de Begroting 2024 van Avalex is de bijdrage van Wassenaar ten opzichte van 2023 € 255.000 hoger. Deze hogere lasten worden geheel gedekt door een stijging van de afvalstoffenheffing.

Bijdrage Omgevingsdienst Haaglanden (hogere lasten € 37.000)

De begroting 2024 van de ODH laat een hogere deelnemersbijdrage voor Wassenaar zien, waarbij rekening is gehouden met gemaakte werkafspraken op het gebied van toezicht en handhaving.

Strandplan voor de Wassenaarse Slag (hogere lasten € 50.000)

In samenwerking met de ondernemers aan het strand en andere belanghebbenden stellen wij een plan op voor een duurzame toekomst van het strand.

Lokale Energiestrategie (hogere lasten € 126.000)

Dit is dekking van uitgaven voor de energietransitie. Deze lasten worden gedekt vanuit de Reserve volkshuisvesting en duurzaamheid.

Beleidsindicatoren

Tabel 6.1 - Beleidsindicatoren per programma

Progr.	Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Cijfer Wassenaar (jaartal)	Vergelijkingscijfer Nederland (jaartal)
1	6.	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	10 (2022)	8 (2022)
1	8.	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,6 (2022)	2,3 (2022)
1	9.	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,1 (2022)	4,6 (2022)
1	10.	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2 (2022)	1,4 (2022)
1	11.	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	5 (2022)	6 (2022)
2	17.	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	1,3 (2022)	2,7 (2022)
2	18.	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	17 (2022)	24 (2022)
2	19.	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	1% (2022)	2% (2022)
2	20.	Niet-sporters	%	CBS	44,2% (2022)	46,4% (2022)
2	21.	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	663,6 (2022)	825,3 (2022)
2	22.	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	1,3% (2021)	1,6% (2021)
2	23.	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	4% (2022)	6% (2022)
2	24.	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de totale beroepsbevolking	CBS	69% (2022)	72,2% (2022)
2	26.	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	1% (2022)	2% (2022)
2	27.	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	252,7 (2021)	400,3 (2021)
2	28.	Lopende re-	Aantal per 1.000	CBS	7,7 (2022)	12,3 (2022)

		integratievoorzieningen	inwoners			
2	29.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	8,7% (2022)	10,7% (2022)
2	30.	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,6% (2022)	1% (2022)
2	31.	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,3% (2022)	0,3% (2022)
2	32.	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	450 (2021)	659 (2021)
3	1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,3 (2022)	
3	2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,1 (2022)	
3	3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	399 (2022)	
3	4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	13,1% (2022)	
3	5.	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	14,2% (2022)	
4	35.	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	731 (2023)	369 (2023)
4	36.	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	CBS	1,6 (2022)	9,3 (2022)
4	37.	Demografische druk	%	CBS	95,1% (2022)	70,3% (2022)
4	38.	Gemeentelijke woonlasten (eenpersoonshuishouden)	In Euro's	COELO	1323 (2022)	823 (2022)
4	39.	Gemeentelijke woonlasten (meerpersoonshuishouden)	In Euro's	COELO	1561 (2022)	905 (2022)
5	14.	Funciemenging	%	LISA	15% (2022)	29% (2022)
5	16.	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	162,7 (2022)	174 (2022)
5	33.	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	219 (2021)	169 (2021)
5	34.	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	5,6% (2021)	33,2% (2021)

Recapitulatie

Tabel 6.2 - Recapitulatie alle programma's (samenvattend overzicht)

Programma's bedragen x € 1.000,- "- "=nadeel/"+"= voordeel)	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P1 Veiligheid en Handhaving	102	-4.204	-4.103	102	-4.129	-4.028	102	-4.129	-4.028	102	-4.129	-4.028
P2 Mens en Maatschappij	11.652	-38.934	-27.281	11.636	-39.593	-27.957	11.573	-39.634	-28.061	10.901	-38.863	-27.962
P3 Bestuur en middelen	633	-4.171	-3.538	657	-4.083	-3.426	657	-4.083	-3.426	657	-4.083	-3.426
P4 Fysieke leefomgeving	1.879	-6.176	-4.296	1.879	-5.345	-3.466	1.804	-4.767	-2.963	1.804	-4.767	-2.963
P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	9.716	-19.221	-9.505	10.062	-19.661	-9.599	9.714	-20.197	-10.483	10.074	-20.159	-10.085
Totaal programma's	23.982	-72.705	-48.723	24.336	-72.811	-48.475	23.850	-72.810	-48.960	23.538	-72.001	-48.463
Algemene dekkingsmiddelen	58.669	-535	58.134	59.575	-535	59.041	56.024	-535	55.490	55.752	-260	55.492
Overhead	3.320	-15.055	-11.735	3.311	-14.404	-11.093	3.292	-14.206	-10.914	3.373	-14.454	-11.080
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26
Saldo van baten en lasten	85.971	-88.320	-2.349	87.222	-87.776	-554	83.166	-87.577	-4.411	82.664	-86.741	-4.077
Mutaties reserves	2.382	0	2.382	922	0	922	97	0	97	0	0	0
Geraamde resultaat	88.353	-88.320	32	88.144	-87.776	368	83.263	-87.577	-4.314	82.664	-86.741	-4.077

* De Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en taakveld 0.8 exclusief het bedrag voor onvoorzien), de overhead (taakveld 0.4), de heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) en het bedrag voor onvoorzien (taakveld 0.8 alleen bedrag onvoorzien) zijn in deze tabel apart zichtbaar gemaakt en met regels onder het totaal van programma's opgenomen. De bedragen van deze taakvelden horen bij programma 0 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in te tabelregel van programma 0.

Paragraaf Lokale heffingen

1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Wassenaar geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. Onder de belastingen vallen o.a. de onroerendezaakbelastingen, de toeristenbelasting en de hondenbelasting. Onder de bestemmingsheffingen vallen o.a. de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De rechten omvatten een grote groep belastbare feiten. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten en burgerlijke stand. Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt ter dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Onder het motto "de gebruiker betaalt" is het uitgangspunt dat heffingen zoveel mogelijk kostendekkend zijn. Voor afval was in 2023 de kostendekkendheid 95,6% en is het tarief voor het eerst gedifferentieerd naar laagbouw en gelaagde bouw. In 2024 wordt deze differentiatie gehandhaafd en blijft de verwachte kostendekkendheid gehandhaafd op 95,6%.

De baten van belastingen en rechten zijn voor 2024 aangepast met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 3,2% (consumentenprijsindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

1.3 Overzicht geraamde baten belastingen en rechten

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde opbrengsten voor 2023 en 2024 voor wat betreft de diverse belastingen en rechten.

Tabel 7.1 - Opbrengst uit belastingen

bedragen x € 1.000

Opbrengst belastingen	raming	raming	mutatie t.o.v.
	2023	2024	2023
OZB woningen	8.493	8.764	271
OZB niet woningen (E+G)	3.155	3.256	101
Hondenbelasting	194	200	6
Toeristenbelasting	2.430	2.508	78
Baatbelasting	11	11	0
Precario op met name uitstallingen	129	133	4
Ondernemersheffing	91	91	0
BIZ-bijdrage Maaldrift	25	26	1
BIZ-bijdrage pandeigenaren centrum	46	46	0
			0
Afvalstoffenheffing	5.380	5.716	336
Riool- en waterzorgheffing	2.759	2.847	0
Marktrechten	32	34	2
Begrafenisrechten	52	54	2
Leges Wabo-vergunningen	1.402	1.790	388
Overige leges en rechten	425	425	0
sub totaal opbrengst	24.624	25.863	1.239
af: kwijtscheldingen	-295	-370	-75
netto opbrengst	24.329	25.493	1.164

1.4 Belastingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De aanslag OZB wordt voor het belastingjaar 2024 gebaseerd op OZB-tarieven voor 2024 en de WOZ-waarde naar waardepeildatum per 1 januari 2023.

De uitgangspunten voor de geraamde netto OZB-opbrengst 2024 zijn:

- Indexering geraamde OZB-opbrengst met 3,2%

Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2024 wordt rekening gehouden met de meest recente gegevens omtrent de verwachte waardeontwikkeling. De voorlopige waardeontwikkeling gaat uit van een waardedaling van 4,2% voor woningen en een waardestijging van 1,4% voor niet-woningen.

Hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting

De opbrengsten voor toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting zijn met het inflatiepercentage van 3,2% verhoogd.

Tabel 7.2 - Tarieven hondenbelasting en toeristenbelasting

	2021	2022	2023	2024
<u>Hondenbelasting</u>				
eerste hond	88,08	89,28	92,04	95,04
tweede hond	132,36	134,16	138,36	142,80
elke volgende hond	174,60	177,00	182,52	188,40
<u>Toeristenbelasting</u>				
per overnachting (camping)	1,33	1,35	1,65	1,70
per overnachting (hotel/pension)	3,34	3,39	4,15	4,28

1.5 Heffingen en rechten

In de paragraaf lokale heffingen is het verplicht om een overzicht van baten en lasten op te nemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. In dit hoofdstuk worden de diverse heffingen kort behandeld en wordt per heffing via een vast format inzicht gegeven in de kosten die aan de heffing worden toegerekend. De gehanteerde tariefstelling, geraamde baten en eventuele achterliggende beleidskeuzes worden ook per heffing aangegeven.

De overhead die aan een heffing wordt toegerekend wordt via onderstaande formule berekend:

$$\text{Opslag taakveld} = \frac{\text{overhead} \times ((\text{aantal aan heffing toegerekende uren}) / (\text{totaal aantal verdeelde uren exclusief uren taakveld overhead}))}{1}$$

1.5.1 Riool- en waterzorgheffing

Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Om meer recht te doen aan de bredere invulling van de gemeentelijke watertaken heeft de VNG de naam riolheffing gewijzigd in riool- en waterzorgheffing. Van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt.

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hoe gemeenten op korte en lange termijn invulling geven aan de gemeentelijke zorgplichten is vastgelegd in het breed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). Dit is een verplicht plan op grond van de Wet milieubeheer. In 2017 is dit plan vastgesteld door de raad. Het uitgangspunt is dat de kosten voortkomend uit de zorgplicht voor 100% worden gedekt uit de riolheffing. De verwachting is dat eind 2023 het nieuwe Integraal Waterketenplan (IWKp) wordt vastgesteld.

Tabel 7.3 - Berekening kostendekkingspercentage riool- en waterzorgheffing

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.354.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-21.000
Netto kosten taakveld(en)	2.333.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	368.000
BTW	175.000
Totaal toerekenbare kosten	543.000
Totale kosten	2.876.000
Totale opbrengsten	2.847.000
Kostendekkendheid	99,0%

Tarieven riool- en waterzorgheffing en beleidskeuzes

De riool- en waterzorgheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Als heffingsmaatstaf geldt het waterverbruik waarmee wordt beoogd zoveel mogelijk recht te doen aan het principe 'de vervuiler betaalt'. De gegevens omtrent het waterverbruik worden geleverd door Dunea. De kostendekkendheid komt uit op 99,0 %. Op basis van het werkelijke waterverbruik over de afgelopen jaren worden de tarieven voor 2024 met 3,2% verhoogd.

Tabel 7.4 - Tarieven riool- en waterzorgheffing

	tarief 2023	tarief 2024
<u>Huishouden</u>		
vastrecht t/m 80 m ³	131,02	135,24
per m ³ boven 80 m ³	1,64	1,69
<u>Bedrijf</u>		
vastrecht t/m 120 m ³	196,47	202,80
per m ³ boven 120 m ³	1,64	1,69
per m ³ boven 1.000 m ³	0,72	0,74

1.5.2. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt geheven om de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen te verhalen.

Tabel 7.5 - Berekening kostendekkingspercentage afvalstoffenheffing

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	4.536.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	4.877.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	200.000
BTW	901.000
Totaal toerekenbare kosten	1.101.000
Totale kosten	5.978.000
Totale opbrengsten	5.761.000
Kostendekkendheid	95,6%

Tarieven en beleidskeuzes

De afvalstoffenheffing is gedifferentieerd naar de grootte van een huishouden in de vorm van een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Daarnaast is per 2023 een extra differentiatie toegevoegd, te weten laagbouw en gelaagde bouw.

Voor een extra groene of grijze container geldt een aanvullend tarief.

Voor de tariefberekening worden de totale verhaalbare kosten verdeeld over het aantal containers (gewogen eenheden). Dit leidt er onder andere toe dat het tarief voor een extra grijze container gelijk is aan het tarief voor een meerpersoonshuishouden. Om afvalscheiding te bevorderen en het gebruik van een GFT-container niet te ontmoedigen geldt een verlaagd tarief van € 50,- voor een extra groene container.

Met deze wijze van tariefstelling wordt beoogd zoveel mogelijk recht te doen aan het principe 'de vervuiler betaalt'. De kostendekkendheid komt uit op 95,6 %, waarbij de tarieven met het gehanteerde inflatiepercentage van 3,2% zijn gestegen.

Tabel 7.6 - Tarieven afvalstoffenheffing

	tarief 2023	tarief 2024
<u>Huishouden</u>		
Eenpersoonshuishouden (gelaagde bouw)	341,28	352,20
Meerpersoonshuishouden (gelaagde bouw)	491,40	507,12
Eenpersoonshuishouden (laagbouw)	348,11	359,28
Meerpersoonshuishouden (laagbouw)	501,23	517,32

1.5.3 Begraafplaatsrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen.

Tabel 7.7 - Berekening kostendekkingspercentage begraafplaatsrechten

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	122.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld(en)	122.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	59.000
BTW	5.000
Totaal toerekenbare kosten	64.000
Totale kosten	186.000
Totale opbrengsten	54.000
Kostendekkendheid	29,0%

Tarieven begraafplaatsrecht

Uitgangspunt voor de tarieven is in het algemeen 100% kostendekkendheid. Gelet op het relatief geringe aantal begrafenissen en de structurele onderhoudslasten is dit voor deze taak niet te realiseren zonder (grote) tariefsverhogingen en/of teruggang in het onderhoud. De tarieven voor 2024 zijn met het inflatiepercentage (3,2%) verhoogd.

1.5.4 Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt.

Tabel 7.8 - Berekening kostendekkingspercentage marktgelden

Berekening kostendekkendheid marktgelden	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	31.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld(en)	31.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	23.000
BTW	1.000
Totaal toerekenbare kosten	24.000
Totale kosten	55.000
Totale opbrengsten	34.000
Kostendekkendheid	61,8%

Tarieven marktgelden

Het marktgeld bedraagt een tarief voor iedere strekkende meter grond, waarvoor een standplaats wordt ingenomen, gemeten in de lengterichting. Voor iedere strekkende meter grond waarvoor achterraimte wordt ingenomen geldt een apart tarief. Voor 2024 zijn de tarieven met het inflatiepercentage (3,2%) verhoogd.

Tabel 7.9 - Tarieven marktgelden

	tarief 2023	tarief 2024
<u>Standplaats</u>		
per strekkende meter, per dag	4,15	4,28
per strekkende meter, per kwartaal	41,40	42,72
<u>Achterraimte</u>		
per strekkende meter, per dag	1,66	1,71
per strekkende meter, per kwartaal	16,56	17,09

1.5.5 Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet en dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De opbrengsten zijn in de begroting niet op hoofdstukniveau opgenomen, maar zijn op taakveld gegroepeerd. Van een aantal diensten wordt namelijk dusdanig weinig gebruik gemaakt dat het apart opnemen van een raming geen meerwaarde heeft.

Tabel 7.10 - Berekening kostendekkingspercentage leges naar titel

Berekening kostendekkendheid Leges Algemene dienstverlening			
	<i>Kosten</i>	<i>baten</i>	<i>kostendek.</i>
Burgerlijke stand	129.000	109.000	84%
Reisdocumenten	344.000	284.000	83%
Rijbewijzen	63.000	58.000	92%
Secretarieleges			
- Verstrekkingen uit basisregistratie personen			
- Bestuursstukken			
- Vastgoedinformatie			
- Overige publiekszaken			
- Gemeentearchief			
Totaal secretarieleges	109.000	78.000	72%
Bijzondere wetten			
- Huisvestingswet			
- Leegstandswet			
- Gemeentegarantie			
- Kansspelen			
- Kabels en leidingen			
- Verkeer en vervoer (ontheffing APV)			
- Diversen			
	64.000	64.000	100%
Totaal Bijzondere wetten			
Totaal leges Algemene dienstverlening	712.000	593.000	83%
Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning			
	<i>kosten</i>	<i>baten</i>	<i>kostendek.</i>
Omgevingsvergunning (als gevolg van de invoeringswet, nu nog niet bekend)	n nb	n nb	< 100%
Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
	<i>kosten</i>	<i>baten</i>	<i>kostendek.</i>
APV-vergunningen			
- Horeca			
- Organiseren van evenementen of markten			
- Prostitutiebedrijven			
- Kamperen			
- Marktstandplaatsen			
- Winkeltijdenwet			
- Ventvergunning, standplaatsvergunning			
Totaal APV-vergunningen	10.000	6.000	60%
Totaal leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn	10.000	6.000	60%

Tarieven, kostendekkendheid en kruissubsidiëring leges

De tarieven voor de diverse leges worden jaarlijks in principe met het inflatiepercentage verhoogd, waarbij wordt uitgegaan van de reeds bestaande verdeling in de tarieven. Voor tarieven waarvoor een maximumbedrag geldt wordt uitgegaan van het maximaal toegestane bedrag.

Om de digitale dienstverlening te stimuleren wordt voor het verstrekken van gegevens uit de basisregistratie personen (titel 1) een lager tarief gerekend als de aanvraag volledig digitaal plaatsvindt.

Op basis van de berekening van de kostendekkendheid is alleen binnen titel 1 (Algemene dienstverlening) sprake van kruissubsidiëring. De leges voor huwelijken zijn op begrotingsbasis meer dan kostendekkend. Dit is toegestaan zolang de kostendekkendheid van het totaal van de binnen deze titel geheven leges niet meer dan 100% kostendekkend is.

Afhankelijk van het soort en aantal aanvragen omgevingsvergunning kunnen de legesopbrengsten fluctueren. Eventuele meer- of minderopbrengsten worden glad getrokken via de bestemmingsreserve egalisatie omgevingsvergunningen.

1.6 Vergelijking gemeentelijke woonlasten met andere gemeenten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Om een beeld te krijgen van de gemeentelijke woonlasten van de burgers van de gemeente Wassenaar is een vergelijking gemaakt met die van regionale gemeenten aangevuld met die van de gemeente Bloemendaal. De vergelijking is gebaseerd op het jaar 2023. De bron van onderstaande gegevens betreft de COELO Atlas van de lokale lasten 2023.

In tabel 7.11 zijn de lasten 2023 voor eigenaren van woningen van de omliggende gemeenten weergegeven. In de woonlasten zijn de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing en de OZB meegenomen. Bij de OZB is door COELO uitgegaan van een gemiddelde landelijke WOZ-waarde. De woonlasten in tabel 7.11 wijken daarom iets af van die in tabel 7.12.

Tabel 7.11 Lasten voor eigenaren van woningen in 2023 (afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing & OZB)

Gemeentelijke woonlasten 2023	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden	Ranglijst COELO 2023
Leidschendam-Voorburg	€ 860,00	€ 927,00	162
Oegstgeest	€ 1.234,00	€ 1.410,00	347
Voorschoten	€ 1.340,00	€ 1.430,00	348
Wassenaar	€ 1.352,00	€ 1.573,00	350
Bloemendaal	€ 1.734,00	€ 1.874,00	352

In onderstaande staatjes wordt het OZB-tarief per gemeente gehanteerd. Hierbij wordt uitgegaan van een fictieve WOZ-waarde van € 350.000. Dit leidt er toe dat gemeenten met een hoge gemiddelde WOZ-waarde, zoals Wassenaar, per definitie hoge gemeentelijke woonlasten hebben. In de staatjes hierna daarom iets meer specificering op het gebied van riool- en waterzorgheffing, afvalstoffenheffing en gemeentelijke woonlasten bij een woning met een WOZ-waarde van € 350.000.

NB: het betreft een vergelijking van cijfers over 2023, aangezien gegevens over het jaar 2024 nog niet beschikbaar zijn.

Tabel 7.12 - OZB tarieven en gemeentelijke woonlasten per gemeente

OZB 2023 WOZ - waarde € 350.000	Wassenaar	Bloemendaal	Leidschendam Voorburg	Oegstgeest	Voorschoten
OZB woning	€ 334	€ 361	€ 250	€ 378	€ 429

Gemeentelijke woonlasten 2023 woning met WOZ waarde € 350.000	Wassenaar	Bloemendaal	Leidschendam Voorburg	Oegstgeest	Voorschoten
Eenpersoonshuishouden	€ 806	€ 851	€ 784	€ 842	€ 1.053
Meerpersoonshuishouden	€ 1.092	€ 991	€ 851	€ 1.018	€ 944

Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (zoals gepubliceerd door het Coelo) en dit uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

Tabel 7.13 - Woonlasten Wassenaar t.o.v. landelijk gemiddelde

Woonlasten gemeente Wassenaar	2022	2023	2024
Totale woonlasten gezin Wassenaar in jaar t	€ 1.393	€ 1.561	€ 1.623
Woonlasten gemiddeld gezin in t-1 (cijfers Coelo)	€ 813	€ 904	€ 944
Woonlasten jaar t t.o.v. landelijk gemiddelde jaar t-1	171,3%	172,6%	171,9%

Bron: COELO – Atlas van de lokale lasten

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Wassenaar hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De voornaamste oorzaak hiervan is de hoge gemiddelde WOZ-waarde van de Wassenaarse woningen.

In de tabel hieronder de ontwikkeling van de woonlasten in Wassenaar bij een WOZ-waarde van € 350.000
Tabel 7.14 Woonlastenoverzicht Wassenaar 2023 en 2024

Woonlasten	Eenpersoonshuishouden			Meerpersoonshuishouden		
	Stijgings-			Stijgings-		
	2023	2024	percentage	2023	2024	percentage
1. OZB woningen *	€ 333,55	€ 344,22	3,2%	€ 333,55	€ 344,22	3,2%
2. Afvalstoffenheffing	€ 341,28	€ 352,20	3,2%	€ 491,40	€ 507,12	3,2%
3. Rioolheffing:	€ 131,02	€ 135,24	3,2%	€ 267,00	€ 275,52	3,2%
Totaal	€ 805,85	€ 831,66	3,2%	€ 1.091,95	€ 1.126,86	3,2%

*Op basis van een fictieve WOZ-waarde van € 350.000

1.7 Kwijtscheldingsbeleid

In de raadsvergadering van 7 april 2015 is de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Wassenaar 2015 vastgesteld. Kwijtschelding is in Wassenaar mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de hondenbelasting (alleen eerste hond). Voor de overige heffingen is geen kwijtschelding mogelijk.

De kwijtscheldingsnorm in Wassenaar is bepaald op de maximaal door het Rijk toegestane 100% van de bijstandsnorm. Dat wil zeggen dat iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking komt voor kwijtschelding, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privépersonen voor kwijtschelding in aanmerking te komen. De kwijtschelding wordt uitgevoerd door de Belastingamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

De bedragen aan kwijtschelding voor afvalstoffenheffing en rioolheffing worden als kosten meegenomen bij het bepalen van de tarieven.

Over het jaar 2024 worden naar verwachting de volgende bedragen aan kwijtschelding verleend:

OZB	€ 4.000
Afvalstoffenheffing	€ 272.000
Rioolheffing	€ 100.000
Hondenbelasting	€ 6.000

1.8 Belastingamenwerking Gouwe-Rijnland

De volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, is overgedragen aan Belastingamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Voor de gemeente Wassenaar geldt dit voor de onroerendezaakbelastingen, baatbelasting, riool- en waterzorgheffing, afvalstoffenheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, ondernemersheffing en de BIZ (Bedrijven investeringszone)-bijdragen.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt inzicht gegeven in de omvang, de dekking en de beheersing van de risico's waarmee de gemeente kan worden geconfronteerd.

Wat is het weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten die zich onverwachts kunnen voordoen en die van substantiële aard zijn, te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm.

Beleid Risicomanagement en Weerstandsvermogen

In 2023 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" geactualiseerd en aan de raad van Wassenaar voorgelegd. Deze nota formuleert de kaders voor risicomanagement. Centraal in deze nota staat dat van een gemeente verwacht wordt dat zij voorbereid en weerbaar is op eventuele risico's. Mocht een risico zich, ondanks de genomen maatregelen toch voordoen, dat moet de gemeente in staat zijn om de financiële gevolgen op te vangen.

Risico's

Risico's zijn mogelijke gebeurtenissen die een nadelige invloed hebben op het bereiken van de beleidsdoelstellingen. Belangrijk is om mogelijke gebeurtenissen met een negatief gevolg voor de organisatie te onderkennen en er passende beheersmaatregelen op te nemen. Op basis van een inventarisatie is het huidige risicoprofiel geactualiseerd. In onderstaande tabel worden de risico's en de kans op voordoen weergegeven.

Tabel 8.1 De belangrijkste risico's (x € 1.000)

Risico	Beschrijving risico en gevolgen	Maatregel	Bedrag impact	Kans op voordoen	Bedrag x kans
Jeugdzorg Open einde regeling	De jeugdzorg is een open einde regeling, waardoor overschrijding van de budgetten door groei van de doelgroep, stijging van de zorgkosten en de toenemende vraag naar complexe zorg dreigt. Daarnaast zijn de effecten van Corona op de ontwikkeling en welzijn van jeugdigen nog niet volledig in beeld.	In 2021 is door de raad voor jeugdzorg besloten tot het verlengen en uitbreiden van het bestaande actieplan jeugd. In 2022 zijn de budgetten structureel met €1,9 miljoen opgehoogd om de deze meer toekomstbesteding te maken. Door te investeren in innovatie, preventie en het versterken van de toegang beoogt de gemeente om de kosten voor jeugdzorg verder te beheersen.	1.000	70%	700
Continuïteit Jeugdzorg plus Open einde regeling	Landelijk is ingezet om de jeugdzorgplus voorzieningen af te bouwen. Hierdoor kunnen	Regionaal wordt in Haaglanden in samenwerking met de jeugdzorgplus-instellingen	334,5	35%	117

	jeugdzorgplusinstellingen in financiële problemen komen, waardoor de continuïteit van zorg in het geding komt. In Regio Haaglanden is sprake van twee jeugdzorgplusinstellingen die in de problemen zijn en waaraan de gemeente Wassenaar financiële steun verleend. Er zijn nog geen concrete afspraken gemaakt over hoogte en duur van de financiële steun en onduidelijk is of er nog Rijksmiddelen kunnen worden verwacht.	gewerkt aan een continuïteitsplan. Dit plan moet uitsluitend geven aan wat ervoor nodig is de jeugdzorgplusinstellingen af te bouwen onder de voorwaarde van continuïteit van zorg. Welke financiële steun dit zal vragen van de gemeenten is mede afhankelijk van financiële steun vanuit het Rijk. Jeugdzorgregio Haaglanden is hierover in gesprek met de VNG en het ministerie.			
Wmo Open einde regeling	De Wmo is een open einde regeling waarbij het aantal cliënten als gevolg van het invoeren van het abonnementstarief vanaf 2019 en door vergrijzing stijgt. Het gaat dan met name om cliënten die gebruik maken van huishoudelijke ondersteuning.	In 2021 heeft de raad besloten tot het doorvoeren van kostenbesparende maatregelen om daarmee de groei van kosten voor de Wmo te stoppen. Er wordt geïnvesteerd in preventieve maatregelen. Echter, het risico op hogere lasten blijft bestaan, mede als gevolg van de vergrijzing en de toenemende vraag naar zorg.	750	70%	525
Beroep op uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) Open einde regeling	De economische ontwikkelingen zijn doorlopend in beweging en daardoor kan het beroep op de uitkeringsregelingen snel toe-nemen. Ook bestaat het risico dat de gemeente niet in aanmerking komt voor de Vangnetregeling omdat niet aan alle voorwaarden wordt voldaan. Het maximale risico is voor 2024 gemaximeerd op 10% budgetoverschrijding. Niet iedereen kan voldoende ondersteund worden en participeren in de samenleving.	Met ingang van 2017 wordt het maximale eigen risico niet meer geheel geraamd in de begroting, maar deze wordt reëel geraamd. Er wordt extra ingezet op uitstroombesluit met een arbeidsmarkt-offensief, jeugdwerkgelegenheidsplan en reguliere participatiemiddelen, waardoor aan de voorwaarde van de vangnetuitkering wordt voldaan. Verder zijn er werkprocessen geïmplementeerd.	250	70%	175
Invoering Omgevingswet	De invoering van de Omgevingswet brengt niet alleen extra kosten met zich mee, maar naar verwachting ook minder legesinkomsten. Daarnaast zorgt het voor organisatorische veranderingen. De invoering raakt vele gemeentelijk onderdelen, zoals ICT (technologie), gemeentelijke processen (kwaliteit), inkomsten (leges en heffingen), milieuregelgeving en (burger)participatie. Het	De invoering van de Omgevingswet per 1 januari aanstaande wordt/ is goed voorbereid om te zorgen dat de gemeentelijke organisatie gaat werken conform de nieuwe Omgevingswet. Desondanks is de verwachting dat er onderwerpen zijn die in de praktijk anders gaan lopen dan vooraf voorzien. Op dit moment is geen aanleiding om voorstellen aan de gemeenteraad voor te	500	50%	250

	risico bestaat dat processen na invoering in eerste instantie minder soepel verlopen.	leggen om bij te sturen op het invoeringstraject.			
Gemeentefonds	In de startnota van het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV is besloten tot twee belangrijke wijzigingen op het Gemeentefonds. Ten eerste is besloten dat de fondsen vanaf 2026 niet langer automatisch via de normeringssystematiek worden geïndexeerd. Daarmee vervalt de koppeling met de rijksuitgaven. Ten tweede is er besloten dat tot 2025 het accres op basis van de bestaande normeringssystematiek berekend wordt. Daarnaast is de opschorting van de omstreden opschalings-korting van tafel. Deze maatregelen leiden ertoe dat er voor 2026 een (aanmerkelijk) neerwaartse bijstelling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds heeft plaatsgevonden. Inmiddels is het kabinet Rutte IV demissionair en is onduidelijk of een nieuw kabinet de plannen onverminderd voortzet of dat er mogelijk reparaties gaan plaatsvinden.	De gemeente Wassenaar volgt de ontwikkelingen op het gebied van het gemeentefonds op de voet en ondersteunt de VNG resolutie 'Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief', die op de vorige ledenvergadering is aangenomen. Ook volgt de gemeente het advies van de VNG voor het opstellen van de gemeentelijke programmabegrotingen 2024-2027.	450	90%	405
Gemeenschappelijke regelingen	Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de betreffende GR. Doordat elke deelnemer voor zijn aandeel verantwoordelijk is voor de mogelijke tekorten binnen de betreffende gemeenschappelijke regeling loopt de gemeente risico tot het bedrag van zijn aandeel.	Op grond van de Wet Gemeenschappelijke regelingen dienen de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling te voldoen aan krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels. Via het bestuur van de gemeenschappelijke regeling kan de gemeente aandacht vragen voor financiële tekorten en hierop sturen. De raad wordt jaarlijks in de gelegenheid gesteld om een zienswijze naar voren te brengen over de ontwerp-begrotingen van de gemeenschappelijke	3.284	10%	328,4

		regelingen.			
Garantstellingen	De gemeente loopt als een garantieverstrekker een risico als een garantienemer niet aan zijn of haar betalingsverplichtingen kan voldoen en de geldverstrekker een beroep doet op de door de gemeente afgegeven garantie. De gemeente heeft een garantie afgegeven aan Avalex, zodat zij zich konden inkopen als aandeelhouder in HVC.	Bij de afgifte van garanties door de gemeente wordt er gekeken naar de kredietwaardigheid van de partijen. Daarnaast wordt jaarlijks bijgehouden of de garantienemer zijn leningen aflost en welk deel van de garantie daarna nog open staat.	858	10%	85,8
Overige risico's					287,4
Totaal					2.873,6

Ratio Weerstandsvermogen

Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaand figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 50.060.000	= 17,4
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 2.873.600	

De berekende ratio van 17,4 valt in categorie A en staat voor een uitstekend weerstandsvermogen. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Hieruit is de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen opgesteld.

Tabel 8.2 Kwalificatie ratio weerstandsvermogen

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 2,0 te hanteren. De in deze begroting gepresenteerde ratio valt hier ruim boven.

Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dient een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Tabel 8.3 Overzicht kengetallen gemeente Wassenaar

Begroting 2024	Indicatoren Wassenaar (%)			Normen VNG (%)		
	2022	2023	2024	Vol- doende	Matig	Onvol- doende
	Verslag	Begr.	Begr.			
Kengetallen:						
1a. Netto schuldquote	23	25	18			
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	26	31	23	<100	>100 / <130	<130
2. Solvabiliteitsratio	66	66	65	>50	<50 /	<30
3. Structurele exploitatie ruimte	-0,85	2,63	0,04	>0,6	<0,6 / >0	0
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Geen norm		
5. Belastingcapaciteit	172	173	172	<100	>100 / <120	>120

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen en ambtenarenhypotheek). Op beide indicatoren scoort de gemeente Wassenaar met een waarde onder nul, dat betekent dat er per saldo geen sprake van een schuld is maar van bezit, hetgeen uiteraard meer dan 'voldoende' scoort en als zeer positief wordt beoordeeld.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Wassenaar scoort met 65% volgens de VNG-normen meer dan 'voldoende'.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten minus structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. De Wassenaarse begrotingsruimte schommelt rondom 0.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Omdat Wassenaar geen grondexploitaties kent is deze indicator niet relevant.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Wassenaar liggen hoger dan het landelijk gemiddelde. De reden hiervoor ligt in de hoge gemiddelde WOZ-waarde van de Wassenaarse woningen.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat Wassenaar een uitstekende vermogenspositie heeft, en geen risico loopt op (niet ingenomen) grondposities. Daar tegenover wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken hoog is en de structurele exploitatieruimte rondom 0 schommelt.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

In de openbare ruimte van onze gemeente vinden allerlei activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Onze kapitaalgoederen faciliteren deze activiteiten. Te denken valt aan wegen, bruggen, lantarenpalen, bomen, speelplaatsen, watergangen, sportvelden, het rioolstelsel en gemeentelijke gebouwen. De gemeente heeft de taak deze kapitaalgoederen te onderhouden. De kwaliteit en het onderhoud van deze kapitaalgoederen is bepalend voor de (jaarlijkse) lasten.

Beleidskader

Bij het in stand houden van de kapitaalgoederen maken we een onderscheid tussen jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. De budgetten voor jaarlijks onderhoud zijn per jaar op een gelijkblijvend niveau opgenomen binnen de exploitatiebegroting van het programma. Deze paragraaf richt zich op het groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

Groot onderhoud vindt plaats om de levensduur van een kapitaalgoed te verlengen. Om het groot onderhoud zonder fluctuaties te bekostigen treffen we voorzieningen. Jaarlijks wordt een evenredig bedrag gestort in de voorzieningen vanuit de exploitatie. De uitgaven voor groot onderhoud in een bepaald jaar onttrekken we uit de voorzieningen. Als kapitaalgoederen aan het eind van de levensduur zijn, vindt een vervangingsinvestering plaats. De kosten van de vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en afgeschreven met ingang van het jaar na realisatie op basis van de levensduur van het nieuwe kapitaalgoed. De afschrijvingstermijnen voor de diverse soorten kapitaalgoederen zijn vastgesteld op basis van de 3e wijziging van de Financiële verordening Wassenaar 2018.

De openbare ruimte van Wassenaar ontwikkelt zich de komende jaren verder naar een steeds groenere, duurzame, inclusieve en klimaatbestendige leefomgeving. Deze ontwikkeling wordt vormgeven terwijl er ook gebouwd en onderhouden moet worden. Het huidige beleidskader voor beheer is vastgelegd in de structuurvisie uit 2017. Er waren daarnaast diverse beheerplannen die aan vernieuwing toe zijn. In deze plannen is nog weinig aandacht voor actuele beleidsdoelstellingen op het gebied van klimaat, duurzaamheid, gezondheid, leefbaarheid en inclusie. Er was daarom behoefte aan een visie, die voor de komende jaren het kader vormt voor het beheer van openbare ruimte. Om deze reden is voor de komende jaren de Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028 opgesteld.

De Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028 vormt het uitgangspunt bij de totstandkoming van nieuwe beleids- en beheerplannen, waaronder de uitwerking van een integraal beheerplan voor de openbare ruimte.

In het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2024-2028 (IBOR-plan) zullen de ambities uit deze beheervisie worden vertaald naar een plan voor de verschillende soorten beheerobjecten om de ambities te realiseren.

Dit zal dan vervolgens verder vertaald worden in diverse uitvoeringsplannen voor beheer en onderhoud.

Het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2024-2028 (IBOR-plan) legt de verbinding tussen de beleidskeuzes voor de openbare ruimte en de uitvoeringsplannen voor beheer- en onderhoud.

Het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2024-2028 (IBOR-plan) en de op basis daarvan opgestelde uitvoeringsplannen zullen naar verwachting in het eerste kwartaal 2024 worden opgeleverd en komen dan in de plaats van de bestaande beheerplannen 2021-2023.

Voor riolering zal nog dit jaar het nieuwe Integraal Waterketenplan (IWKP) 2024-2028 ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden. Voor vastgoed is het Beheerplan Vastgoed 2021-2024 nog van toepassing.

Overzicht beheerareaal

Hieronder volgt een overzicht van het totale areaal aan kapitaalgoederen openbare ruimte en de van toepassing zijnde beheerplannen:

Tabel 9.1 - Overzicht beheerareaal

Beheerplan	Areaal-gegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
Wegen Update 2021-2023	Circa 1.43 km ²	B	Het uitgangspunt is om de functionaliteit en veiligheid te waarborgen.
Bruggen Update 2021-2023	75 stuks	B	Het uitgangspunt is het waarborgen van de functionaliteit en de veiligheid te garanderen.
Wegmeubilair Update 2021-2023	Circa 5.200 verkeersborden	B	Het waarborgen van de functionaliteit van verkeersborden, hekwerken, fietsvoorzieningen en palen.
Openbare verlichting Update 2021-2023	6.716 lichtmasten	B	Het beheer van de openbare verlichting is erop gericht om de bedrijfszekerheid te waarborgen en het areaal veilig en duurzaam in stand te houden.
Verkeersregel- Installaties Update 2021-2023	11 stuks	B	Het areaal is op orde en geheel voorzien van ledverlichting. De uitgangspunten zijn het waarborgen van de bedrijfszekerheid en een duurzame instandhouding.
Groen & bomen Update 2021 - 2023	Groen: 179 ha Bomen: 25.850 stuks	B	Het openbaar groen en bomen zijn een beeldbepalend onderdeel van de leefomgeving. Het uitgangspunt is het duurzaam, veilig en in samenwerking met inwoners in stand houden van het openbaar groen. Inwoners hebben hierin een belangrijke bijdrage.
Speelvoorzieningen Update 2021 - 2023	230 speeltoestellen	B	Een aantrekkelijke speelomgeving voor kinderen en jongeren is het uitgangspunt. Om dit te bereiken wordt bij het herinrichten van speelplekken ingezet op centrale en uitdagende

Beheerplan	Areaal-gegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
			speelplekken in een wijk en spelen met natuurlijke materialen. Voor jongeren wordt gekeken naar het uitdagend maken van sportfaciliteiten en aantrekkelijke chillplekken.
Oppervlakte water Update 2021-2023	Beschoeiingen 25,8 km' Kademuren 1.051 m'	-	Er wordt ingezet op het in stand houden van de waterbouwkundige kunstwerken en het op diepte houden van de watergangen.
Integraal waterketenplan 2019-2023 (riolering)	Riool: circa 165 km' Gemalen 141 stuks	-	Voor de riolering is het uitgangspunt om een goed functionerend en duurzaam rioolstelsel in stand te houden.
Voertuigen Nvt	46 objecten	sober	De voertuigen zijn er ter ondersteuning van het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Zo worden de voertuigen onder andere ingezet voor het in stand houden van de leefomgeving, toezicht en facilitaire zaken. Het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering en het waar mogelijk verduurzamen van het wagenpark zijn de uitgangspunten voor het onderhoud en vervanging van voertuigen. Om de duurzaamheid te bevorderen zullen de voertuigen zoveel mogelijk worden vervangen door elektrische voertuigen
Vastgoed 2021-2024	Maatschappelijk & commercieel 18 Sport & bewegen 4 Eigen huisvesting 3 Woningen 12 Bijzondere objecten	Basis	In 2020 is een beheerplan vastgoed 2021-2024 opgesteld. Hierin is een indeling gemaakt naar een kern- en strategische portefeuille. Voor de kernportefeuille, objecten waar geen verandering in gebruik en functie is voorzien, is het uitgangspunt om deze sober en doelmatig in stand te houden. Het gaat hier om 21 objecten waar maatschappelijke functies worden gehuisvest en 30 objecten ter bevordering van de kwaliteit van de

Beheerplan	Areaal-gegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
	31		<p>leefomgeving. De kwaliteit van de kernportefeuille is de afgelopen jaren stabiel.</p> <p>De 13 woningen in de strategische portefeuille worden regulier in stand gehouden tot dat deze worden afgestoten. Vanaf 2021 wordt een actief verkoopbeleid gevoerd.</p>

*deze cijfers zijn gebaseerd op nog niet geactualiseerde data.

Budgettair kader

In de volgende drie tabellen zijn de budgetten voor het in stand houden en vervangen van de kapitaalgoederen inzichtelijk gemaakt. Dit zowel in relatie tot de gemeentelijke exploitatiebegroting, de onderliggende voorziening als voor wat betreft de geprognosticeerde investeringsuitgaven.

Exploitatie

Hieronder zijn de begrote exploitatiebudgetten per kapitaalgoed voor de komende vier jaar in beeld gebracht.

Tabel 9.2 - Exploitatiegegevens kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)

Kapitaalgoed	2024	2025	2026	2027	Specificatie werkzaamheden
Wegen	1.707	1.886	1.955	2.032	Herstelwerkzaamheden asfalt, bestrating, markeringen en inspecties
Civieltechnische kunstwerken	124	204	334	336	Reinigingen, schilderen, herstelwerkzaamheden en inspecties
Openbare verlichting	587	587	587	587	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen
Verkeersregelinstallaties	222	294	294	294	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen
Wegmeubilair	118	125	125	125	Reinigen, herstellen en vervanging
Riolering	1.548	1.517	1.517	1.521	Reparaties, verhelpen storingen, reiniging en inspecties
Oppervlaktewater	397	439	440	441	Maaien en krozen, baggeren, reparaties beschoeiingen
Groen en bomen	2.071	2.071	2.071	2.071	Onderhoud, herstellen en vervangen van beplanting en bomen, maaien gras, verwijderen onkruid en zwerfvuil
Speelvoorzieningen	103	103	103	103	Veiligheidscontroles, reparaties en onderhoud
Voertuigen	274	339	371	384	Belastingen, verzekeringen, brandstof en onderhoud
Vastgoed	2.827	2.888	3.109	3.109	Dagelijks onderhoud, elektra, water

(inclusief dotatie voorziening en kapitaallasten, exclusief interne uren)

De begrote stijging van de uitgaven in 2025 en volgende jaren is voornamelijk het gevolg van stijgende kapitaallasten als gevolg van geplande realisaties van voorgenomen investeringen.

Voorzieningen

Hieronder zijn de geraamde onttrekkingen per voorziening kapitaalgoed voor de komende jaren weergegeven.

Tabel 9.3 - Onttrekkingen voorzieningen kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)

Kapitaalgoed	2024	2025	2026	2027	Specificatie werkzaamheden
Wegen	1.163	1.163	1.163	1.163	Vervangen toplaag asfalt en groot onderhoud elementenverhardingen
Civieltechnische kunstwerken	71	71	71	71	Groot onderhoud aan bruggen
Openbare verlichting	136	136	136	136	Groot onderhoud en vervanging van de openbare verlichting
Verkeersregelinstallaties	65	65	65	65	Groot onderhoud en vervanging van verkeersregelinstallaties en pollers
Riolering	2.821	3.355	0	1.054	Groot onderhoud en vervanging van riolering en gemalen
Oppervlaktewater	175	65	175	65	Baggeren watergangen
Speelvoorzieningen	34	34	34	34	Groot onderhoud en vervanging van speeltoestellen en ondergronden
Vastgoed	1.502	654	1.133	624	Groot onderhoud van gebouwen

Investerings

Hieronder zijn de geplande investeringsuitgaven per kapitaalgoed voor de komende jaren in beeld gebracht.

Tabel 9.4 - Geplande investeringsuitgaven kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)

Kapitaalgoed	2024	2025	2026	2027	Specificatie werkzaamheden
Wegen	1.910	300	900	650	Vervangen van asfalt en elementenverhardingen
Civieltechnische kunstwerken	105	125	135	135	Vervanging van bruggen
Verkeersregelingsinstallaties	950	0	0	0	Doseerlichten tegengaan sluipverkeer
Oppervlaktewater	60	35	35	35	Vervanging beschoeiingen
Voertuigen	286	433	89	37	Vervanging van auto's en vrachtwagens

Paragraaf Financiering

Inleiding

Financiering / Treasury betreft de wijze waarop de gemeente leningen aantrekt en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Naast de wettelijke kaders opereert de gemeente Wassenaar binnen de kaders van het door de raad vastgestelde Treasurystatuut.

Beleidskader 2024 - 2027

Voor de komende jaren wordt een afnemend financieringsoverschot verwacht. Deze afname wordt veroorzaakt door een ambitieus investeringsprogramma. De komende jaren zal er op worden gestuurd dat het financieringsoverschot positief blijft. Indien nodig zullen investeringen daartoe worden getemporiseerd, maar er is tevens de verwachting dat verkoop van vastgoed en positieve rekeningresultaten dit jaar en komende jaren een positief effect zullen hebben op het financieringsoverschot.

Financieringspositie 2024

Begin 2024 bestaat de beleggings- en financieringsportefeuille van € 18,7 miljoen naar verwachting uit:

Tabel 10.1 - Verwachte beleggingsportefeuille per 1 januari 2024 (bedragen x € 1.000)

Uitgezette c.q. opgenomen geldmiddelen	Looptijd	Bedrag 1 januari 2023	Gemiddeld rente percentage	Expiratie
BNG rekening courant		143	0,0	dag.opvr.
Langlopende leningen u/g		4.834	div.	
Schatkistbankieren rekening courant		13.760	2,5	dag.opvr.

Ontwikkeling liquiditeit

In de berekening van de korte termijn liquiditeitsprognose worden de lange termijn-/kapitaalmarkt uitzettingen en financieringen buiten beschouwing gelaten. De beleggings- en financieringsportefeuille van begin 2024 heeft naar verwachting een overschot aan kort geld van € 18,7 miljoen. In de loop van 2024 zal dit afnemen tot € 12,5 miljoen. De liquiditeiten worden met name ingezet om investeringsuitgaven te kunnen doen.

Prognosebalans in relatie tot te verwachten opbrengsten

De prognosebalans op de volgende pagina is opgesteld in de veronderstelling dat van de uit eerdere besluitvorming openstaande (investerings)kredieten bijna alle plannen gerealiseerd worden de komende jaren. Bij de nieuw geplande investeringen wordt uitgegaan van planningsoptimisme. Niet alle investeringen zullen conform planning worden uitgevoerd en gezien het beleidskader zullen investeringen worden getemporiseerd indien het verloop van het financieringsoverschot daar om vraagt. Een prognosebalans toont daarnaast een ietwat pessimistisch beeld, aangezien er geen ruimte is om rekening te houden met niet begrote opbrengsten verkoop vastgoed, terwijl die wel te verwachten zijn bij bijvoorbeeld de ontwikkeling van de gemeentewerf, en te verwachten positieve rekeningresultaten.

Tabel 10.2 - Geprognosticeerde balans

(bedragen x € 1.000)

Geprognosticeerde balans 2024-2027 Boekwaarde per 31 december	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027
ACTIVA					
Immateriële vaste activa					
Bijdrage aan activa in eigendom van derden					
Materiële vaste activa					
Volgens staat C	50.598	52.915	54.663	55.913	56.710
Financiële vaste activa					
Uitzettingen	0	0	0	0	0
Langlopende leningen u/g	4.834	4.812	4.790	4.768	4.746
Kapitaalverstrekkingen/deelnemingen	455	455	455	455	455
Voorraden					
MPG (bouwgrondexploitaties)		0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar					
Vorderingen openbare lichamen *	7.458	7.458	7.458	7.458	7.458
Rek Courant met Rijk ***	13.760	7.526	3.627	0	0
Rek Courant niet financieel*	318	318	318	318	318
Overig*	3.452	3.452	3.452	3.452	3.452
Liquide middelen **	143	143	143	143	143
Overlopende activa*	7.022	7.022	7.022	7.022	7.022
Totaal Activa					
PASSIVA					
Eigen Vermogen					
Algemene reserves	51.791	50.060	49.360	49.360	49.360
Bestemmingsreserves	5.654	5.003	4.781	4.684	4.684
Resultaat	392	32	368	-4.314	-4.077
Vreemd Vermogen					
Voorzieningen	19.392	18.182	16.583	16.173	16.139
Vaste geldleningen	178	189	200	2.988	3.559
Kortlopende schulden < 1 jaar*	5.120	5.120	5.120	5.120	5.120
Overlopende passiva*	5.554	5.554	5.554	5.554	5.554
Totaal passiva	88.081	84.140	81.966	79.565	80.339
Financieringssaldo	0	0	0	0	0

* Volgen uit de bedrijfsvoering, op basis van het 3-jaarsgemiddelde van de laatste 3 jaarrekeningen.

** De ontwikkeling van het financieringssaldo wordt weergegeven in de ontwikkeling van de post rekening courant met het Rijk.

Netto schuldquote

Omdat Wassenaar geen langlopende geldleningen heeft aangetrokken en vrijwel geen leningen heeft (door)verstrekt aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, is de netto schuldquote negatief.

Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vinden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten als vastgesteld in het Treasurystatuut en overige wetgeving.

Toezichtnormen

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een rente-typische looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan het begrotingstotaal.

Met een begrotingstotaal van circa € 88,2 miljoen bedraagt de kasgeldlimiet voor 2024 € 7,5 miljoen (8,5%).

Tabel 10.3 - Prognose kasgeldlimiet 2023

(bedragen x € 1.000)

Prognose kasgeldlimiet aan het begin van het kwartaal	Kwartaal	Kwartaal	Kwartaal	Kwartaal
	1	2	3	4
	2024	2024	2024	2024
1. Gemiddeld liquiditeitssaldo (bruto)	13.903	11.825	9.747	7.669
2. Kasgeldlimiet	7.498	7.498	7.498	7.498
3. Ruimte onder de kasgeldlimiet (2+1)	21.401	19.323	17.245	15.167
4. Overschrijding van de kasgeldlimiet (2+1)	-	-	-	-
5. Minimaal aan te trekken lange financiering 2022 (cum)(4)	-	-	-	-

Zoals eerder gesteld heeft het liquiditeitsoverschot een structureel karakter dat in de loop van het huidige meerjarenperspectief zal afnemen (dit voornamelijk als gevolg van voorgenomen investeringen).

De kasgeldlimiet wordt in 2024 niet overschreden. Er wordt in 2024 dus geen lange financiering aangetrokken.

Tabel 10.4 - Prognose renterisico vaste schuld

(bedragen x € 1.000)

Renterisico vaste schuld	2024	2025	2026	2027
1. Renterzeningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	0	0	0	0
3. Renterisico (1+2)	0	0	0	0
4. Renterisiconorm	17.643	17.535	17.495	17.327
5a. Ruimte onder risiconorm (4+3)	17.643	17.535	17.495	17.327
5b. Overschrijding renterisiconorm (4-3)				
4a. Begrotingstotaal	88.217	87.673	87.473	86.637
4b. Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm (4a x 4b)	17.643	17.535	17.495	17.327

Wet Houdbare overheidsfinanciën

Volgens Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). In 2013 is de 'Wet houdbare overheidsfinanciën' aangenomen waarmee decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen.

In 2024 bedraagt de referentiewaarde voor Wassenaar bij benadering € 3,142 miljoen.

Tabel 10.5 - Berekening EMU-saldo

(bedragen x € 1.000)

Berekening				2023	2024	2025	2026	2027
EMU-SALDO				-	-	-	-	-593
EMU-SALDO referentiewaarde (2023 e.v. bij benadering)				-	-	-	-	-
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-	-	-809	-	2.493
Mutaties	Activa	Financiële vaste	Kapitaalverstrekkinge en leningen	-36	-22	-22	-22	-22
			Uitzettingen	0	0	0	0	0
(1 januari tot 31 december)	Passiva	Vlottende activa	Uitzettingen	-	-	-	-	0
			Liquide middelen	90	0	0	0	0
			Overlopende activa	754	0	0	0	0
	Vaste Passiva	Vaste schuld	0	11	11	2.788	571	
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	1.679	0	0	0	0	
		Overlopende passiva	-	0	0	0	0	0
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0	0	0	0	0

Tabel 10.6 - Kasstroomoverzicht 2024

(bedragen x € 1.000)

Kasstroomoverzicht (Staat van herkomst en besteding der middelen)	
Bedragen x € 1.000	
Toename:	
Stortingen in reserves	0
Stortingen in voorzieningen	3.556
Afschrijvingen	2.683
Aflossingen verstrekte geldleningen / deelnemingen	24
Begrotingssaldo	32
Totale toename	6.295
Afname:	
Netto investeringen	-4.128
Afname vaste schulden	-11
Beschikking over reserves	-2.382
Beschikking over voorzieningen	-5.976
Totale afname	-12.497
Mutatie liquide middelen	-6.202
Waarvan:	
Afname rekening courant met Rijk	-6.234
Begrotingssaldo (nog niet bestemd)	32

Paragraaf Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering licht het gemeentebestuur het voorgenomen beleid toe op het gebied van de PIOFACH-taken. PIOFACH staat voor personeel, informatievoorziening, organisatorisch, (juridische zaken), financiën, administratieve organisatie, communicatie en huisvesting. Globaal gezegd zijn het de taken die nodig zijn om de gemeente als organisatie te laten functioneren.

Opbouw en ontwikkeling Wassenaarse organisatie

Wassenaar investeert in de organisatie, vakkennis en de wijze hoe we met elkaar werken. Hierbij maakt de gemeente gebruik van de kennis en ervaring van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners in de regio.

Ook in 2024 blijft de gemeente actief inzetten op invullen van vacatures door vaste medewerkers. Goede arbeidsmarktcommunicatie speelt daarin een belangrijke rol. Om nieuwe medewerkers goed te laten starten, maken we gebruik van de applicatie Appical. Daarmee zorgen we ervoor dat nieuwe medewerkers goed geïnformeerd zijn en zonder hindernissen aan de slag kunnen. In korte tijd leren de medewerkers via de Appical-app Wassenaar (nog) beter kennen. Van wetenswaardigheden over het dorp tot nuttige informatie over de nieuwe organisatie. Daarbij staan verbinding, leren en plezier centraal. Hiernaast is er een on-boardings programma opgezet voor de nieuwe medewerker i.s.m. de manager en het team.

Om alle medewerkers te helpen om te blijven leren en ontwikkelen wordt gebruik gemaakt van de Wassenaar Academie. Daar vinden medewerkers de tools om zich te ontwikkelen, zowel op persoonlijk als op professioneel gebied.

De organisatie van de gemeente Wassenaar werkt opgabegericht, waarbij de bestuurlijke opgaven, grotendeels voorkomend uit het 'College Uitvoerings Programma' (CUP), het uitgangspunt vormen voor de werkagenda van de medewerkers. Dit past bij de huidige en toekomstige samenleving en wat van een gemeente mag worden verwacht. Het is een leertraject voor organisatie, bestuur en de Wassenaarse gemeenschap.

Met al deze ontwikkelingen zorgen we samen voor een professionele en toekomstbestendige organisatie waarin de opgaven van Wassenaar met enthousiasme en daadkracht worden opgepakt!

Nieuw beleid in relatie tot structurele formatie-uitbreiding

De raad heeft op 9 november 2023 een amendement aangenomen, welke niet past bij de rollen en taken van een gemeente, met daarin de gemeentesecretaris als directeur van de ambtelijke organisatie, het college als uitvoerder van het gewenste beleid en de raad als kaderstellend orgaan hierboven. Met dit amendement heeft de raad niet alleen de kaderstelling op zich genomen, maar ook de wijze waarop gewenst beleid moet worden uitgevoerd. Het amendement luidt dat elke formatie-uitbreiding vooraf goedkeuring van de raad vereist. Dit betekent dat zonder raadsbesluitvorming, het nieuw beleid uit de kadernota, wordt uitgevoerd door externe inhuur. Dit is onwenselijk en in strijd met het geformuleerde kader om zoveel mogelijk taken uit te voeren met eigen medewerkers en de inhuur zoveel mogelijk te beperken.

Om een en ander te duiden, onderstaande tabel met nieuwe taken en nieuw beleid, waarbij op dit moment de inschatting is dat deze met een formatie-uitbreiding het beste kunnen worden gerealiseerd. Overigens wordt ook kritisch beoordeeld waar formatie kan worden ingeleverd of niet meer nodig is. Tot slot zal de ontvlechting van het sociaal domein uit Voorschoten ook voor formatie-uitbreiding zorgen. Dit alles binnen het gestelde financiële kader. Het is dan ook niet mogelijk om de conclusie te trekken dat formatie leidt tot extra kosten.

Uitbreiding structurele formatie
Structurele wettelijke inzet basisregistratie ondergrond (Bro)
Nieuwe Beheerplannen, incl. beheer van bos naar park
Inzet nationaal park Hollandse Duinen
Samenwerking Haagse Regio (Ruimtelijke Puzzel)
Capaciteit regiozaken Ruimtelijke ontwikkeling
Bewustwording ondermijning
Zorg en Veiligheid in een lokale kamer en structurele regie gemeente (coördinatie)
Keten zorg en veiligheid
Uitbreiding VTH-juristen t.b.v. uitvoeren huidige ambitie (oplossen ondercapaciteit)
Participatiekompas
Lokaal Sport- en Preventieakkoord
(Door) ontwikkeling sociaal team - gedragswetenschap externe expertise
Communicatie sociaal team
Inzet op Sport, incl. opleveren sportvisie
Post kleine verkeersmaatregelen
Capaciteit Verkeer
VNG-trainees inzetten voor de organisatie
Versterken interne beheersing t.b.v. rechtmatigheidsverklaring college
Formatie-uitbreiding griffie
Uitbreiding juridische controlfunctie

Huisvesting

Begin 2023 is het thuiswerkbeleid geïmplementeerd om het thuiswerken/hybride werken te ondersteunen. Hieraan zijn ook financiële middelen gekoppeld. Thuiswerken is één van de elementen die mede bepaalt hoe de toekomstige ambtelijke huisvesting van Wassenaar er uit komt te zien. Een juiste mix van verschillende soorten werkplekken is belangrijk en moet aansluiten bij de organisatievisie van Wassenaar en de behoeften van de medewerkers. De verwachting is dat in 2024 de huidige locaties nog onveranderd in gebruik blijven. Ondertussen gaan de voorbereiding voor de renovatie van De Paauw en het verplaatsen van de gemeentewerf onverminderd door. Bij de verdere uitwerking wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de organisatie bij voorkeur over maximaal drie locaties zal worden gespreid: het bestuurscentrum, de gemeentewinkel en de gemeentewerf.

Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van de wet is overheden transparanter te maken. Veel meer dan de Wet openbaarheid van bestuur, de voorganger van de Woo, legt de nadruk de Woo op actieve openbaarmaking. Actieve openbaarmaking betreft het uit eigen beweging (digitaal) publiceren van overheidsinformatie. De Woo stelt de verplichting om 17 gespecificeerde informatiecategorieën openbaar te maken. Deze verplichting zal niet voor alle categorieën tegelijk gaan gelden. Zonder exacte fasering is in een Kamerbrief gemeld dat onder andere convenanten en (de beslissingen op) Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken genaamd), als eerste ter hand zullen worden genomen in het implementatietraject. In 2023 gaan wij de eerste verplichte informatiecategorieën op het landelijke 'Platform Open Overheidsformatie' (kortweg PLOOI) publiceren.

De actieve openbaarmakingsplicht vergt een aanpassing van de interne informatiehuishouding en de administratieve processen binnen de organisatie om dat op een efficiënte, veilige en AVG-conforme wijze te doen.

De Woo-contactpersoon is een nieuwe rol per 1 mei 2022. De Woo-contactpersoon beantwoordt op laagdrempelige wijze vragen over de bij de gemeente beschikbare informatie. De bij de eenheid Juridische Ondersteuning werkzame juristen zijn als Woo-contactpersonen aangewezen.

Gastheerschap/Beëindiging Dienstverleningsovereenkomst Mens en Samenleving (M&S)

De colleges van Voorschoten en Wassenaar hebben bij de afsplitsing in 2021 besloten om de samenwerking tussen de gemeenten voort te zetten op het gebied van Informatievoorziening & Automatisering (I&A), Post & Archief (P&A) en Maatschappelijke Ondersteuning (MO).

De taken op het gebied van Maatschappelijke Ondersteuning (MO) zijn ondergebracht bij de gemeente Voorschoten, de overig genoemde taken (I&A en P&A) zijn ondergebracht bij de gemeente Wassenaar.

De gemeente Voorschoten heeft in 2023 de samenwerking op het gebied van MO opgezegd en besloten de DVO te beëindigen. De verwachting is dat we per 1 mei 2024 de collega's van het MO team Wassenaar als onderdeel van de organisatie mogen verwelkomen.

Voor het in goede banen leiden van de beëindiging van de DVO, de overgang van taken en personeel met juiste bestuurlijke besluitvorming daaromtrent en het waarborgen van de continuïteit van dienstverlening aan inwoners, is een projectorganisatie ingericht.

In 2024 draagt het projectteam onder andere zorg voor het plaatsingsproces en 'onboarding' van medewerkers, de splitsing van datasystemen en licenties, het wijzigen van regelingen, de verhuizing van werkplekken, de herijking van het Huisvestingsplan ambtelijke organisatie Wassenaar en het invullen van openstaande vacatures. De communicatie over al deze ontwikkelingen is proactief, zowel richting medewerkers als richting samenwerkingspartners.

Informatievoorziening & Datamanagement (I&D)

In 2024 willen we de beschikbaarheid en vindbaarheid van gemeentelijke informatie verder verbeteren voor zowel externen als de eigen interne organisatie; ook in het kader van de Wet Openbare Overheid (WOO), de Wet Digitale Overheid (WDO) en de Omgevingswet. Het beschikbaar hebben van data en informatie is ook van belang om beleid en uitvoering te kunnen (bij)sturen. Data- en informatiemanagement krijgen daarom een steeds belangrijker plek in het functioneren van een gemeente.

Een meerjarige i-Visie is in 2023 opgesteld. De vaststelling van de i-Visie is voorzien voor het najaar van 2023. De i-Visie geeft richting en stelt kaders aan hoe de gemeente de komende jaren omgaat met informatievoorziening, privacy en datagebruik. De i-Visie is kaderstellend en een belangrijk fundament voor het opstellen van de meerjarenbegroting, de projectenkalender en de jaarplannen voor de dienstverleningsovereenkomst (DvO) met gemeente Voorschoten. De i-Visie is meer dan alleen een technologische aangelegenheid. Er wordt vanuit drie invalshoeken naar de informatievoorziening gekeken: de veranderende samenleving, de gemeentelijke organisaties en de data- en technologische ontwikkelingen.

In 2023 en 2024 wordt de implementatie van een beheerssysteem voor vastgoed (panden en gronden) voorzien. Dit systeem moet ondersteunen bij het grip krijgen op verhuur, beheer en onderhoud en ondersteunen bij het project invoering kostendekkende en marktconforme huren.

Informatiebeveiliging & Privacy

De overheid werkt steeds meer digitaal, wat veel voordelen met zich meebrengt. Zo kunnen diensten grotendeels geautomatiseerd afgehandeld worden, gegevens sneller uitgewisseld worden, is de kwaliteit van gegevens sterk verbeterd en is de beschikbaarheid van informatie enorm.

Een betrouwbare overheid draagt zorg voor de veiligheid van zijn inwoners, zowel fysiek als digitaal. Daarvoor worden maatregelen genomen, wetten en regels opgesteld en wordt aandacht besteed aan bewustwordingscampagnes. In de fysieke leefomgeving zijn we daar aan gewend en bepalen de wetten en regels vaak onze norm. In de digitale omgeving is dat nog niet zo. Toch is het, vanuit het oogpunt van een betrouwbare overheid, belangrijk om ook te zorgen voor een veilige en betrouwbare digitale omgeving.

Om die reden gelden er op Europees en landelijk niveau wetten en regels waar aan voldaan moet worden uit het oogpunt van informatieveiligheid en privacy. De gemeente Wassenaar voert die wetten uit en waar nodig zijn ze vertaald in specifiek beleid. Vanaf 2020 geldt er een nieuw normenkader voor informatie-beveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Voor persoonlijke gegevensbescherming is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) het wettelijk geldende kader.

De belangrijkste doelstellingen die tot en met 2024 staan gepland, betreffen:

- Verder invulling geven aan het vastgestelde strategische informatieveiligheidsbeleid 2020-2024.
- Verhogen bewustwording van (nieuwe) medewerkers zodat zij risico's kunnen herkennen en voorkomen.
- Uitvoering geven aan de verplichte en/of relevante onderwerpen afkomstig van de Agenda Digitale Veiligheid van de VNG.
- Vereenvoudigen en jaarlijks doorlopen van het ENSIA-proces (Eenduidige Normatiek Single Information Audit).
- Optimaliseren en inbedden van het Information Security Management System (ISMS) in de gehele organisatie.
- Op meerdere fronten binnen de organisatie 'privacy by design and default' inregelen.

- Uitvoeren van impactanalyses op de meest risicovolle data verwerkende processen of nieuwe data verwerkingen met een hoog privacy risico.
- Meer grip en inzicht krijgen op het verwerkingsregister en de verwerkersovereenkomsten.
- Structureel voldoen aan de privacy wet- en regelgeving en normen die op dit gebied voor de organisatie gelden.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik – beleid / fraudemaatregelen

Ter voorkoming van fraude is er aandacht voor functiescheiding en wordt elke factuur binnen Wassenaar door minimaal twee medewerkers beoordeeld (4 - ogen principe). Ook zijn er bij financieel omvangrijke processen altijd meerdere medewerkers betrokken en wordt er collegiaal getoetst. Denk hierbij aan het inkoop- en aanbestedingsproces of aan het vaststellen van leges bij (grotere) bouwprocessen.

Rechtmatigheidsverklaring

Vanaf het controlejaar 2023 zal niet langer de accountant, maar het college van burgemeester en wethouders verantwoording afleggen over rechtmatigheid. Als gevolg hiervan neemt het college de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening volgens een standaard model en geeft een toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. In 2023 doet de gemeente ervaring op met deze wijziging en deze ervaring wordt gebruikt bij het opstellen van het controleplan 2024. De verantwoording zal steunen op de verbijzonderde interne controle (VIC). Getoetst wordt of de maatregelen van interne controle in de financiële processen goed werken en de uitkomst hiervan wordt gebruikt om de kwaliteit van de processen verder te verbeteren. Het opstellen en uitvoeren van de VIC wordt door de ambtelijke organisatie uitgevoerd. De controlerend accountant maakt voor haar controle gebruik van de VIC-werkzaamheden van de gemeente en de bevindingen die daaruit volgen worden in de managementletter en accountantsverslag bij de jaarrekening opgenomen.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is mede bedoeld om het gesprek tussen de gemeenteraad en het college over de (financiële) rechtmatigheid te ondersteunen. Het doel hiervan is om de kaderstellende- en controlerende rol van de gemeenteraad op dit vlak te versterken.

Paragraaf Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling	Financieel belang (omvang deelnemersbijdrage) in €	Bestuurlijk belang (vertegenwoordiging en stemverhouding in AB)	Eigen vermogen aan begin en einde begrotingsjaar in €	Vreemd vermogen (lang en kort) aan begin en einde begrotingsjaar in €	Omvang risico's (i.r.t. weerstandsvermogen)
Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)	€ 2.207.160	De Veiligheidsregio Haaglanden voert taken namens de gemeente uit op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. Het Algemeen Bestuur van de VRH bestaat uit de burgemeesters van alle gemeenten in regio Haaglanden. Namens de gemeente Wassenaar, heeft de burgemeester zitting in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks bestuur.	01-01-2024: € 1.787.000 31-12-2024: € 1.667.000	01-01-2024: € 126.932.000 31-12-2024: € 128.678.000	De niet afgedekte risico's voor de VTH in totaal zijn berekend op €1.637.000. Het betreft hier de volgende risico's: Incidenteel: - Loopbaanbeleid operationele dienst; - Wet normering rechtspositie ambtenaren. Structureel: - Niet verzekerbare risico's; - Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers; - Aansprakelijkheid dienstverlening; - Cyberdreiging/digitale veiligheid; - Gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW; - Overgangsregeling FLO.
Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH)	€ 188.764	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden voert de volgende taken uit in het kader van de Jeugdwet Namens de gemeente Wassenaar vertegenwoordigd de Wethouder Sociaal domein, wonen en onderwijs, met een stemaandeel van 1 van de 10 stemmen (10 gemeenten in Haaglanden)	01-01-2024: - 31-12-2024: -	01-01-2024: - 31-12-2024: -	Geen recente jaar gegevens bekend. De gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden heeft geen afgezonderd weerstandsvermogen. Financieel technisch zijn de tien deelnemende gemeenten verantwoordelijk voor eventuele tegenvallers. In de risicoparagraaf in de begroting 2023 van de gemeenschappelijke regeling zijn de risico's opgenomen. Ook is er een inschatting gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op €680.000. Het aandeel van Wassenaar is hierin 2,34% en dat bedraagt €15.912

GGD Haaglanden	€ 543.000	Het Algemeen Bestuur van de GGD bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van alle gemeenten in regio Haaglanden. Namens de gemeente Wassenaar, heeft wethouder Cultuur en Welzijn zitting in het AB.	01-01-2024: € 1.113.000 31-12-2024: € 1.063.000	01-01-2024: nihil 31-12-2024: nihil	In de gemeenschappelijke regeling (art. 24 derde lid) is bepaald dat financiële tekorten van de uitvoeringsorganisaties GGD en de uitvoeringsorganisatie Veilig Thuis die niet worden gedekt door voorzieningen daaromtrent in de dienstverlening overeenkomst niet ten laste van het openbaar lichaam komen. De gemeenschappelijke regeling GGD & Veilig Thuis beschikt daarom niet over weerstandscapaciteit. De risico's met een risicoschatting reële kans of hoger zijn: - CAO lonen; - Vervaging van HP-zone; - Veranderingen in de bedrijfsvoering; - De krapte op de arbeidsmarkt.
Werkvoorziening Kust, Duin, Bollenstreek (KDB)	€ 962.000	Gemeenschappelijke regeling werkbedrijven Kust-, Duin en Bollenstreek behartigt de belangen van de 8 deelnemende gemeenten op het gebied van het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening, de Participatiewet en het plaatsen van werkzoekenden bij werkgevers. Namens de gemeente Wassenaar heeft de Wethouder van Sociaal domein, wonen en onderwijs zitting in het AB.	01-01-2024: € 4.449.000 31-12-2024: € 4.449.000	01-01-2024: € 1.100.000 31-12-2024: € 1.129.000	De ratio weerstandsvermogen van de Gr KDB bedraagt 1,89 dit is ruim voldoende. De 3 grootste risico's zijn: - CAO-stijging en onvoorspelbare uitstroom; - De afname van het totaal aantal doelgroepen, de stijgende leeftijd en toename (fysieke) beperkingen; - Stoppen of wegvallen opdrachten. De middelen en mogelijkheden om de niet begrote kosten en risico's te dekken zijn de algemene reserves, bestemmingsreserves, opgenomen saldo onvoorziene uitgaven, de stille reserves. Deze weerstandscapaciteit bedraagt €4.449.000

GR Belasting-samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)	€ 480.915	De Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en 11 gemeenten. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten. Namens de gemeente Wassenaar heeft de wethouder Financiën, Economie en Sport zitting in het AB. Met een stemaandeel van 1 van de 12 stemmen.	01-01-2024: € 782.000 31-12-2024: € 782.000	01-01-2024: € 5.675.000 31-12-2024: € 5.513.000	De weerstandscapaciteit van de BSGR bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover beschikt kan worden om niet voorziene uitgaven (tegenvallers) te dekken. Onderdelen van de weerstandscapaciteit kunnen zijn: het vrij besteedbare deel van de algemene reserve en stille reserves. Een stille reserve is bij de BSGR niet aanwezig. Wel beschikt de BSGR over de post "onvoorzien", waarmee onvoorziene, onuitstaanbare en onvermijdbare uitgaven kunnen worden gedekt. Deze post bedraagt jaarlijks €109.000. De risico's vervanging belastingapplicatie en NCNP bezwaren zijn de grootste risico's deze worden samen berekend op €750.000 dit kan gedekt worden door het Algemene Reserve tot ad €781.000. Indien de risico's hoger zijn kunnen deze kosten worden opgenomen in de risico paragraaf.
Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)	€ 524.000 waarvan €395.053 Deelnemers bijdrage en €128.947 voor additionele taken	De ODH voert voor zijn deelnemers naast milieutaken werkzaamheden uit op het gebied van handhaving en toezicht op omgevingsvergunningen. Het Algemeen Bestuur (AB) van de ODH bestaat uit 13 leden, waarvan er 11 de negen deelnemende gemeenten uit de regio Haaglanden vertegenwoordigen en 2 de Provincie Zuid-Holland. Namens de gemeente Wassenaar heeft de wethouder Financiën, Economie en Sport zitting in het AB. Met een stemaandeel van 4 van de 200 stemmen (2%)	01-01-2024: € 1.950.725 31-12-2024: € 2.162.925	01-01-2024: € 23.278.831 31-12-2024: € 23.821.797	De weerstandscapaciteit van de ODH bedraagt €1.312.200. Het gewenste weerstandsvermogen op basis van een risico-inventarisatie is bepaald op €1.307.400. De grootste risico's voor de ODH zijn: - Hacken of gijzeling van systemen; - Arbeidsmarktontwikkelingen met als gevolg duurdere inhuur; - Hogere kosten als gevolg van meerwerk invoering Omgevingswet; - Informatiehuishouding niet op orde; - Uitval van medewerkers; - Afname van gevraagde productie als gevolg van bezuinigingen deelnemers.

Avalex	€ 3.968.000	De colleges van 6 gemeenten hebben de uitvoering van de wettelijke reinigingstaken van huishoudelijk afval op grond van de Wet Milieubeheer bij Avalex belegd. Namens de gemeente Wassenaar is het bestuurslid de wethouder Financiën, Economie en Sport. Met een stemaandeel van 3 van de 36 stemmen (8%)	01-01-2024: € 6.302.000 31-12-2024: € 6.302.000	01-01-2024: € 51.964.000 31-12-2024: € 51.964.000	<p>Het belangrijkste financiële risico voor Avalex is het niet kunnen voldoen aan haar verplichtingen, voor 3 maanden is dit €4,5 miljoen.</p> <p>De top 5 risico's: .</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onvoldoende mensen beschikbaar door krapte op de arbeidsmarkt; 2. Beperkte kennisborging: er zijn veel kwetsbare functies, waar maar één persoon de functie uitvoert; 3. Deelnemende gemeentes steeds meer maatwerk wensen, waardoor efficiëntie verloren gaat en de kosten stijgen; 4. Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid leidt tot suboptimale verwerkingsstromen door veel verschillende stromen met lage volumes; 5. Onvoldoende erkenning bij politieke opdrachtgevers. <p>Financiële risico's kunnen gedekt worden door het weerstandscapaciteit, de reserves en bezuinigingen. Het weerstandsvermogen is meer dan voldoende om de risico's op te vangen.</p>
Metropoolregio (MRDH)	€ 76.436	De MRDH is een samenwerkingsverband van 21 gemeenten. In het AB vertegenwoordigd de burgemeester de gemeente, in de bestuurscommissie Vervoersautoriteit de portefeuillehouder Ruimte, Duurzaamheid en Mobiliteit en in de bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat de portefeuillehouder Financiën, Economie en Sport. In de adviescommissie vervoersautoriteit en adviescommissie economisch vestigingsklimaat door twee raadsleden en in de rekeningcommissie door één raadslid.	01-01-2024: € 33.389.157 31-12-2024: € 33.389.157	01-01-2024: €1.351.705.938 31-12-2024: €1.425.710.609	<p>De risico's die samenhangen met de activiteiten voor verkeer en vervoer worden allereerst opgevangen met een risicobuffer die binnen de projecten waarbij financiële risico's worden geïdentificeerd wordt aangehouden. Wanneer deze risicobuffer niet afdoende is, worden de BDU-middelen aangesproken. Dit heeft tot gevolg dat andere bestedingen ten laste van de BDU-middelen lager worden en/of vertragen. De risico's die samenhangen met de taken voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat kunnen alleen met eigen weerstandscapaciteit van de MRDH worden afgedekt. In een uitgevoerde financiële risicoanalyse (2015) is het risico bepaald dat een gemeente niet kan voldoen aan haar verplichte bijdrage aan het programma Economisch Vestigingsklimaat. Hiervoor is een Reserve weerstandsvermogen economisch vestigingsklimaat beschikbaar.</p>
Regionaal bestuurlijk Overleg	n.v.t.	Het regionaal bestuurlijk Overleg Wet Educatie en Beroepsonderwijs	n.v.t.	n.v.t.	Samenwerkingsverband met alleen een bestuurlijk belang, maar geen financieel belang

Wet Educatie en Beroepsonderwijs		is een overleg tussen de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg, Pijnakker-Nootdorp, Lansingerland en de gemeente Zoetermeer. De gemeente Zoetermeer is de coördinerende gemeente voor dit beleidsonderdeel.			
----------------------------------	--	---	--	--	--

Vennootschappen	Dividend in €	Bestuurlijk belang (vertegenwoordiging en stemverhouding in AB)	Eigen vermogen aan begin en einde begrotingsjaar in €	Vreemd vermogen aan begin en einde begrotingsjaar in €	Omvang risico's (i.r.t. weerstandsvermogen)
Alliander NV	€ 409.500	Wassenaar heeft een belang van 644.926 aandelen van € 5,- nominaal per aandeel in NV Alliander. Via dit aandelenbezit wordt 0,5%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van Alliander.	€ 4,6 mrd. (o.b.v. jaarrekening 2022)	€ 6,1 mrd. (o.b.v. jaarrekening 2022)	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.
Dunea NV	n.v.t.	Het aandelenbezit is groot 80.883, met een nominale waarde van € 5,- per aandeel. Via het aandelenbezit kan 2,0% zeggenschap worden uitgeoefend op de besluitvorming van Dunea.	€ 251.601.000 (o.b.v. jaarrekening 2022)	€ 628.747.000 (o.b.v. jaarrekening 2022)	Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.
BNG	€ 242.573	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (106.392 aandelen a € 2,50 nominaal). Via dit aandelenbezit wordt 0,2%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van BNG.	€ 4,6 mrd (o.b.v. jaarrekening 2022)	€ 107,0 mrd (o.b.v. jaarrekening 2022)	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen, en de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht. Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het omvat alle strategieën van de gemeente rond het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken waaronder ruimtelijke ordening.

Visie en beleid

De nota 'Grondbeleid 2015-2019' is vastgesteld in oktober 2015 en de 'Grondprijzbrief 2020' in februari 2020. Beide nota's zullen worden herzien in samenhang met invoering van de Omgevingswet. Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van deze nota's. De nota grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Wassenaar. De nota beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het "in de markt zetten" van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een marktconforme prijs. Dit alles heeft tot doel het voeren van een transparant en eenduidig grondbeleid, en om het groene karakter van de gemeente zoveel als mogelijk te behouden en het bijzondere woon- en leefmilieu te beschermen. De grond en het vastgoed zijn voor het overgrote deel in bezit van andere partijen. Dat houdt in dat de gemeente voorwaarden stelt waaronder ontwikkelingen kunnen plaatsvinden zoals het verhalen van kosten.

Doelstellingen

Het voeren van het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. Door middel van het grondbeleid kan de gemeente haar invloed uitoefenen op de wijze waarop de grond wordt gebruikt. Grondbeleid is niet zonder financiële risico's. Hierover staat meer in de paragraaf weerstandsvermogen. Voor grondbeleid en grondexploitaties gelden de volgende doelstellingen:

- In de grondpolitiek zijn we ondersteunend (=facilitaire grondpolitiek);
- Risicomanagement van het grondbeleid en de uitvoering zijn volgens de grondprijzenbrief;
- We streven naar samenwerkingsvormen als actieve grondpolitiek noodzakelijk is;
- We willen vlot kunnen inspelen op marktontwikkelingen bij verwerving en uitgifte;
- Ons uitgangspunt is de (nog te actualiseren) grondprijzenbrief 2023-2025, waarbij we bij definitieve grondprijzbepaling in principe marktconforme prijzen hanteren;
- We willen positief renderende, dan wel kostendekkende grondexploitaties en exploitatieovereenkomsten; en
- De kosten en opbrengsten die niet onder een grondexploitatie vallen en die zijn gemoeid met de uitvoering van het grondbeleid, komen ten laste en ten gunste van de algemene middelen (in verband met het ontbreken van een reserve grondexploitatie).

Activiteiten 2024

Jaarlijks stellen we een werkbudget Grondzaken beschikbaar om het grondbeleid te kunnen uitvoeren dat niet onder een grondexploitatie valt. Dit budget wordt onder andere gebruikt voor taxaties, informatiebetrekking van het kadaster, incidentele inschakeling van externe deskundigen, bodemonderzoeken en exploitatie en beheer van vastgoed dat tijdelijk in onze vastgoedportefeuille zit.

Kostenverhaal

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van kostenverhaal zijn:

- Bij lopende projecten en toekomstige ontwikkelplannen worden intentie- en anterieure overeenkomsten afgesloten waarbij het kostenverhaal (ook het wettelijk verplichte) is verankerd;
- Gemeentelijke grond onder de juiste voorwaarden en marktconforme prijs verkopen aan een ontwikkelaar én het kostenverhaal verzekeren door deze kosten te verrekenen in de grondprijs, dan wel separaat te verankeren in de privaatrechtelijke overeenkomst;
- Voor potentieel grotere initiatieven en/of projecten maakt gemeente Wassenaar, daar waar nodig, gebruik van een intentieovereenkomst. In deze intentieovereenkomst worden afspraken gemaakt over de samenwerking tussen een projectontwikkelaar/initiatiefnemer en de gemeente om een haalbaar project te kunnen realiseren, waarbij een aantal inhoudelijke punten worden verkend en besproken om te komen tot een haalbaar plan, zowel financieel als inhoudelijk. In deze periode wordt al een aanzienlijke inzet van de ambtelijke capaciteit gevraagd. Omdat kosten hierbij altijd voor de baten uitgaan, wordt hier structureel budget voor vrijgemaakt.

Financiële begroting

Uitgangspunten

Onderwerp	Begroting 2024	Begroting 2023
<p>Salarissen De huidige cao loopt tot en met 1 januari 2024. De cao-onderhandelingen voor een nieuwe cao vanaf 2024 lopen momenteel.</p>	4%	3,3 %
<p>Leveringen derden Het indexpercentage voor prijsstijgingen is gebaseerd op het niveau van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp) uit het Centraal Economisch Plan 2023 van het CPB. Voor 2024 bedraagt deze naar verwachting 3,2%.</p>	3,2%	4,1 %
<p>Subsidies Op 8 juni 2020 heeft de raad het subsidiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het indexatiepercentage voor loon- en prijscompensatie of cao-wijzigingen gelijk is aan het algemene indexatiepercentage dat in de gemeentelijke begroting wordt gehanteerd.</p>	Conform subsidieplan 2024	Conform subsidieplan 2023
<p>Verbonden partijen De ramingen voor de verbonden partijen en deelnemingen gaan uit van de ingediende begrotingen.</p>	ontwerp begroting GR 2024	ontwerp begroting GR 2023
<p>Belastingen De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage. Het percentage geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2023 bedraagt voor 2024 3,2% (geharmoniseerde consumentenprijsindex).</p>	3,2%	3,1%
<p>Omslagrente De omslagrente voor 2024 bedraagt net als in 2023 0%.</p>	0%	0%
<p>Algemene uitkering De algemene uitkering ramen wij in de begroting volgens de Meicirculaire. Hier wordt u separaat over geïnformeerd.</p>	Meicirculaire 2023	Meicirculaire 2022

Meerjarenbeeld 2024-2027

Tabel 11.1 - Financieel Meerjarenbeeld	(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Primitieve begroting 2023		72	812	-2.561	-868
Amendementen dd. 9 november 2022		75	25	25	25
Vastgestelde begroting 2023-2026 incl. amendementen		147	837	-2.536	-843
Eerste wijziging Begroting 2023-2026 (dd. 9 november 2022)		26	-372	622	0
Structurele doorwerking Najaarsnota 2022		2	2	2	2
Saldo voor Kadernota 2024		175	467	-1.912	-841
Kadernota 2024		-175	-465	-2.120	-4.131
Saldo na Kadernota 2024		0	2	-4.032	-4.972
Meicirculaire 2023		-183	-168	-1.075	7
Opvoeren mutaties akkoord Jeugdzorg (Alg. Uitkering)		-	450	705	639
Voordeel BTW Compensatiefonds (Alg. Uitkering)		250	250	250	250
Budget onderzoek Internationals naar 2023		30	-	-	-
Aanvullend voordeel Opvang vluchtelingen COA - afspraak voor 5 jaar		150	150	150	150
CAO-ontwikkeling 2024 (van 2% naar 4%)		-325	-325	-325	-325
Onttrekking reserve kosten Omgevingswet		100	-	-	-
Kleine technische mutaties		10	9	13	174
BEGROTINGSSALDO 2024-2027		32	368	-4.314	-4.077

Het hierboven genoemde begrotingssaldo voor de jaren 2024 tot en met 2027 is inclusief incidentele baten en lasten. Om het structurele evenwicht van de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 weer te geven worden de incidentele baten en lasten geëlimineerd uit dit begrotingssaldo in het volgende overzicht.

Tabel 11.2 - Presentatie structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-2.349	-554	-4.411	-4.077
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.382	922	97	-
Begrotingssaldo (A)	32	368	-4.314	-4.077
Waarvan incidentele dekking uit reserves	2.382	922	97	-
Waarvan incidentele baten	-	-	-	-
Waarvan incidentele lasten	-2.382	-922	-97	-
Saldo incidentele posten (B)	-	-	-	-
Structureel begrotingssaldo (verschil tussen A en B)	32	368	-4.314	-4.077

De gemeente Wassenaar heeft voor 2024 en 2025 een reëel en structureel sluitende begroting.

Toelichting baten en lasten

Tabel 12.1 - Baten, lasten en saldo 2022-2024 per programma

Programma bedragen x € 1.000,- ("-"=nadeel/"+"= voordeel)	Rekening			Begroting			Begroting		
	2022			2023			2024		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P1 Veiligheid en Handhaving	1.972	-5.234	-3.261	2.601	-6.802	-4.201	102	-4.204	-4.103
P2 Mens en Maatschappij	8.892	-33.359	-24.467	9.874	-39.007	-29.133	11.652	-38.934	-27.281
P3 Bestuur en middelen	56.800	-18.968	37.832	57.472	-19.228	38.244	60.114	-19.786	40.328
P4 Fysieke leefomgeving	2.338	-5.058	-2.721	2.514	-6.184	-3.669	1.879	-6.176	-4.296
P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	10.997	-17.890	-6.893	12.439	-19.509	-7.069	12.224	-19.221	-6.997
Saldo van baten en lasten	80.999	-80.509	490	84.901	-90.729	-5.828	85.971	-88.320	-2.349
Onttrekking aan reserves	5.052	0	0	4.470	0	0	2.382	0	0
Toevoeging aan reserves	0	-5.542	0	0	-964	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	-490	0	0	3.505	0	0	2.382
Geraamde resultaat programma	86.052	-86.052	0	89.371	-91.694	-2.323	88.353	-88.320	32

Toelichting op overzicht baten en lasten

De cijfers in de kolom rekening 2022 zijn conform de cijfers in de jaarstukken 2022 inclusief de resultaatverdeling van het jaar 2022.

De cijfers in de kolom begroting 2023 zijn tot en met de mutaties van de voorjaarsnota 2023.

Toelichting meerjarenperspectief

Tabel 12.2 - Meerjarenperspectief 2024-2027 per programma

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"=nadeel/"+"=voordeel)	Begroting			Begroting			Begroting			Begroting		
	2024			2025			2026			2027		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P1 Veiligheid en Handhaving	102	-4.204	-4.103	102	-4.129	-4.028	102	-4.129	-4.028	102	-4.129	-4.028
P2 Mens en Maatschappij	11.652	-38.934	-27.281	11.636	-39.593	-27.957	11.573	-39.634	-28.061	10.901	-38.863	-27.962
P3 Bestuur en middelen	60.114	-19.786	40.328	61.036	-19.048	41.988	57.466	-18.850	38.616	57.275	-18.823	38.452
P4 Fysieke leefomgeving	1.879	-6.176	-4.296	1.879	-5.345	-3.466	1.804	-4.767	-2.963	1.804	-4.767	-2.963
P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	12.224	-19.221	-6.997	12.570	-19.661	-7.091	12.222	-20.197	-7.975	12.582	-20.159	-7.577
Saldo van baten en lasten	85.971	-88.320	-2.349	87.222	-87.776	-554	83.166	-87.577	-4.411	82.664	-86.741	-4.077
Mutaties reserves												
P1 Veiligheid en Handhaving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P2 Mens en Maatschappij	50	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P3 Bestuur en middelen	731	0	731	200	0	200	0	0	0	0	0	0
P4 Fysieke leefomgeving	1.475	0	1.475	700	0	700	0	0	0	0	0	0
P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	126	0	126	22	0	22	97	0	97	0	0	0
Totaal mutaties reserves	2.382	0	2.382	922	0	922	97	0	97	0	0	0
Geraamde resultaat	88.353	-88.320	32	88.144	-87.776	368	83.263	-87.577	-4.314	82.664	-86.741	-4.077

Per saldo geeft 2024 na mutaties reserves een positief saldo van € 32.000. Exclusief reservemutaties is er sprake van een negatief saldo van € 2.349.000.

Incidentele baten en lasten

Tabel 12.3 - Incidentele baten en lasten 2024-2027 per programma

OMSCHRIJVING (bedragen x € 1.000)	LASTEN				BATEN			
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
P2 Mens en Maatschappij								
Project De Schulpwei	50							
P3 Bestuur en Middelen								
Ontvlechting Sociaal Domein Voorschoten	500	200						
Implementatie nieuw financieel systeem	150							
Verbeteren bestuurscultuur	81							
P4 Fysieke leefomgeving								
Invoering Omgevingswet	300							
Sanering grond gemeentewerf	1.000	500						
RO-procedure nieuwbouw SKOW incl. participatietraject	175							
RO-procedure voor te verlaten locaties St. Jan Baptist- en St. Jozefschool t.b.v. woningbouw incl. participatiewet		200						
P5 Natuur, Klimaat en Mobiliteit								
Uitvoeringskosten Lokale Energiestrategie 2023-2026	126	22	97					
Subtotaal incidenteel	2.382	922	97	-	-	-	-	-
Mutaties reserves								
Dekking Algemene Reserve					1.731	700		
Dekking Reserve Grote Projecten					225	200		
Dekking Egalisatiereserve Omgevingswet					300			
Dekking Reserve Volkshuisvesting en Duurzaamheid					126	22	97	
Totaal incidenteel inclusief mutaties reserves	2.382	922	97	-	2.382	922	97	-
Saldo incidentele baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-

Toelichting incidentele baten en lasten

Op basis van de Financiële Verordening 2023, waarin is opgenomen dat incidentele posten vanaf € 50.000 worden toegelicht, is de toelichting op bovenstaande posten als volgt:

Project de Schulpwei

Als de nieuwe sporthal in het derde kwartaal van 2023 wordt opgeleverd, kan de Schulpwei worden afgestoten. Bezien moet worden wat er mogelijk is t.a.v. herontwikkeling of herbesteding van de locatie. Ook zullen er gesprekken plaatsvinden met de grondeigenaar. Dit project zal in 2023 starten, om onnodige leegstand en verpaupering te voorkomen. Ook in 2024 worden hiervoor kosten voorzien. De gemeenteraad zal hierbij betrokken worden, na een eerste intitiële verkenning van de (on)mogelijkheden.

Ontvlechting Sociaal Domein Voorschoten-Wassenaar

In 2023 heeft de gemeente Voorschoten de dienstverleningsovereenkomst (DVO) Sociaal Domein opgezegd. De raad is geïnformeerd over de werkzaamheden die hierdoor binnen Wassenaar zelfstandig moeten worden opgepakt. Een eerste inschatting laat zien dat er een bedrag van € 700.000 benodigd is voor 2024 en 2025, voor ontvlechting, transitie en opbouw (OTO).

Implementatie nieuw financieel systeem

Het huidige financieel systeem is inmiddels al zo'n 10 jaar in gebruik. Vanuit aanbestedingsregels is een nieuwe aanbesteding noodzakelijk. Daarbij wordt er ook een kwaliteit -en efficiency impuls verwacht van een nieuwe financieel systeem.

Verbeteren bestuurscultuur

Het onderzoek naar de bestuurscultuur is op 1 juni 2023 gepubliceerd en zal ook in 2024 leiden tot acties en aanbevelingen om deze te verbeteren.

Invoering en In beheer nemen Omgevingswet

Voor de ontwikkeling van de Omgevingsvisie is er een bedrag van € 100.000 opgenomen.

In verband met de geplande invoeringsdatum van 1 januari 2024 voor de Omgevingswet is in 2024 een aanvullend incidenteel bedrag van € 200.000 benodigd om de doorwerking van de Omgevingswet goed in de organisatie te implementeren. Naast de Omgevingswet gaat het om acties in het kader van een gemeentedeekkende omgevingsvisie en het 'Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)'. Dit is het nieuwe omgevingsloket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving.

Sanering grond gemeentewerf

In de begroting 2023 is een bedrag van € 1.000.000 opgenomen voor het saneren van de gemeentewerf in 2024. Deze inschatting was te laag. Er is naar huidig inzicht € 500.000 extra benodigd.

RO-procedure nieuwbouw SKOW en RO-procedure voor te verlaten locaties St. Jan Baptist- en St. Jozefschool t.b.v. woningbouw incl. participatietraject

Voor de realisatie van een nieuwe gefuseerde school voor de SKOW zal een ruimtelijke procedure opgesteld moeten worden. Dat bestaat uit het opstellen van een ruimtelijk plan (ad. € 70.000) en de kosten voor de publiekrechtelijke toetsing (ad. € 105.000). Te zijner tijd komen de huidige locaties van de St. Jozefschool en de St. Jan Baptistschool vrij t.b.v. woningbouw. Voor de realisatie woningbouw op beide locaties, zal een ruimtelijke procedure opgesteld moeten worden. Dat bestaat uit het opstellen van een ruimtelijk plan (ad. € 95.000) en de kosten voor de publiekrechtelijke toetsing (ad. €105.000). Het betreft de huidige locaties van de St. Jozefschool en de St. Jan Baptistschool die na bestemmingswijziging verkocht worden t.b.v. woningbouw.

Uitvoeringskosten Lokale Energiestrategie 2023-2026

Dit is dekking van uitgaven voor de energietransitie. Deze lasten worden gedekt vanuit de Reserve Volkshuisvesting en Duurzaamheid.

Mutaties reserves per programma

Tabel 12.4 - Reservemutaties per programma

	Begroting 2024 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 Onttrekking	Begroting 2024 Toevoeging	Begroting 2024 Mutaties
P2 Mens en Maatschappij	50	-	-	50
P3 Bestuur en Middelen	731	-	-	731
P4 Fysieke leefomgeving	1.475	-	-	1.475
P5 Natuur, Klimaat en Mobiliteit	126	-	-	126
Totaal mutaties reserves	2.382	-	-	2.382

Meerjarenbeeld mutaties reserves per programma

Progr.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
2	Project De Schulpwei	50	-	-	-
3	Ontvlechting Sociaal Domein	500	200	-	-
3	Nieuw financieel systeem	150	-	-	-
3	Verbeteren bestuurscultuur	81	-	-	-
4	Omgevingswet	300	-	-	-
4	Sanering gemeentewerf	1.000	500	-	-
4	RO-procedure nieuwbouw SKOW	175	-	-	-
4	RO-procedure St. Jan Baptist- St. Jozefschool tbv woningbouw	-	200	-	-
5	Uitvoeringskosten Lokale Energiestrategie 2023-2026	126	22	97	-
Totaal (per saldo onttrekking)		2.382	922	97	-

Overzicht baten en lasten per taakveld

Tabel 12.5 - Baten en lasten per taakveld (én per programma)

Programma:P1 Veiligheid en Handhaving	Begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2024
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	-2.620.704	-2.620.704
1.2 Openbare orde en veiligheid	101.693	-1.583.721	-1.482.028
Saldo van baten en lasten programma	101.693	-4.204.425	-4.102.732
Programma:P2 Mens en Maatschappij	Begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2024
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	600.000	-819.130	-219.130
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	783.671	-2.103.847	-1.320.176
5.1 Sportbeleid en activering	241.296	-675.375	-434.079
5.2 Sportaccommodaties	519.707	-1.829.438	-1.309.731
5.3 Cultuurpresent.,-prod.en-particip	54.915	-575.946	-521.031
5.4 Musea	0	0	0
5.6 Media	134.325	-783.484	-649.159
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.520.540	-5.172.215	-2.651.675
6.2 Toegang & eerstelijnsvoorzieningen	0	-1.958.750	-1.958.750
6.3 Inkomensregelingen	6.484.470	-9.079.396	-2.594.926
6.4 WSW en beschut werk	0	-1.031.293	-1.031.293
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-1.105.488	-1.105.488
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	14.500	-996.308	-981.808
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	150.000	-1.891.122	-1.741.122
6.71b Begeleiding (WMO)	0	-655.000	-655.000
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	-250.000	-250.000
6.71d Overige maatwerkarrangementen(WMO)	0	-368.039	-368.039
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	0	-669.070	-669.070
6.72b Jeugdhulp behandeling	0	-673.722	-673.722
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	-611.538	-611.538
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-1.634.873	-1.634.873
6.73a Pleegzorg	0	-222.174	-222.174
6.73b Gezinsgericht	0	-103.246	-103.246
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	-666.984	-666.984
6.74a Jeugd beh. GGZ zonder verblijf	0	-1.776.493	-1.776.493
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ verblijf	0	-443.593	-443.593
6.74c Gesloten plaatsing	0	-342.282	-342.282
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	-390.553	-390.553
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	0	-212.705	-212.705
6.82b Jeugdreclassering	0	-84.037	-84.037

7.1 Volksgezondheid	148.940	-1.807.460	-1.658.520
Saldo van baten en lasten programma	11.652.364	-38.933.561	-27.281.197
Programma:P3 Bestuur en middelen	Begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2024
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	0	-2.133.568	-2.133.568
0.2 Burgerzaken	588.511	-1.553.297	-964.786
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	92.830	-488.427	-395.597
0.4 Overhead	3.320.238	-15.054.894	-11.734.656
0.5 Treasury	970.820	-14.798	956.022
0.61 OZB Woningen	8.800.459	-346.710	8.453.749
0.62 OZB Niet-Woningen	3.255.585	-65.196	3.190.389
0.64 Belastingen overig	434.041	-108.097	325.944
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	42.700.548	179	42.700.727
0.8 Overige baten en lasten	-48.812	-21.300	-70.112
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
Saldo van baten en lasten programma	60.114.220	-19.786.108	40.328.112
Programma:P4 Fysieke leefomgeving	Begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2024
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo
4.2 Onderwijshuisvesting	0	-1.371.931	-1.371.931
5.5 Cultureel erfgoed	4.550	-498.919	-494.369
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	54.129	-122.294	-68.165
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	-1.700.583	-1.700.583
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	0	-36.576	-36.576
8.3 Wonen en bouwen	1.820.559	-2.445.228	-624.669
Saldo van baten en lasten programma	1.879.238	-6.175.531	-4.296.293
Programma:P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	Begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2024
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	233.164	-4.742.179	-4.509.015
2.2 Parkeren	138.673	-407.901	-269.228
2.3 Recreatieve havens	26.757	-4.252	22.505
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	0	-481.639	-481.639
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	104.946	-100.412	4.534
3.4 Economische promotie	2.507.662	-204.664	2.302.998
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	199.847	-4.954.444	-4.754.597
7.2 Riolering	2.780.442	-2.050.376	730.066
7.3 Afval	5.716.054	-4.616.514	1.099.540
7.4 Milieubeheer	516.000	-1.658.301	-1.142.301
Saldo van baten en lasten programma	12.223.545	-19.220.682	-6.997.137
Saldo van baten en lasten alle programma's	85.971.060	-88.320.307	-2.349.247
Reserves	Onttrekking	Toevoeging	Mutaties
P1 Veiligheid en Handhaving	0	0	0
P2 Mens en Maatschappij	50.000	0	50.000
P3 Bestuur en middelen	731.000	0	731.000
P4 Fysieke leefomgeving	1.475.000	0	1.475.000

P5 Natuur, klimaat en Mobiliteit	125.600	0	125.600
Mutaties reserves	2.381.600	0	2.381.600
Geraamde resultaat	Baten	Lasten	Saldo
Geraamde resultaat	88.352.660	-88.320.307	32.353

Bijlagen

Reserves en voorzieningen

Tabel 12.6 - Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves 2023-2027 per 31 december	Begroting 2023	Vermeerde- ringen 2024	Verminde- ringen 2024	Begroting 2024	Vermeerde- ringen 2025	Verminde- ringen 2025	Begroting 2025	Vermeerde- ringen 2026	Verminde- ringen 2026	Begroting 2026	Vermeerde- ringen 2027	Verminde- ringen 2027	Begroting 2027
Algemene reserves													
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	43.791	0	-1.731	42.060	0	0	41.360	0	0	41.360	0	0	41.360
Algemene reserve weerstandsvermogen	8.000	0	0	8.000	0	0	8.000	0	0	8.000	0	0	8.000
Totaal algemene reserves	51.791	0	-1.731	50.060	0	0	49.360	0	0	49.360	0	0	49.360
Bestemmingreserves													
BR volkshuisvesting en duurzaamh.	577	0	-126	452	0	-22	430	0	-97	333	0	0	333
BR kunstopdrachten	44	0	0	44	0	0	44	0	0	44	0	0	44
BR Groene buffer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR uitvoering Sociaal domein	652	0	0	652	0	0	652	0	0	652	0	0	652
BR invest sport (beg 17)	129	0	0	129	0	0	129	0	0	129	0	0	129
BR verkeersprojecten	51	0	0	51	0	0	51	0	0	51	0	0	51
BR egalisatie omgevingsvergunningen	1.285	0	-300	985	0	0	985	0	0	985	0	0	985
BR grote projecten	1.870	0	-225	1.645	0	-200	1.445	0	0	1.445	0	0	1.445
BR Groencompensatie Amerikaans Ambassade	375	0	0	375	0	0	375	0	0	375	0	0	375
BR Transitievisies Klimaatakkoord	35	0	0	35	0	0	35	0	0	35	0	0	35
BR Reorganisatie	636	0	0	636	0	0	636	0	0	636	0	0	636
Totaal bestemmingreserves	5.654	0	-651	5.003	0	-222	4.781	0	-97	4.684	0	0	4.684
Totaal reserves	57.445	0	-2.382	55.063	0	-922	54.141	0	-97	54.044	0	0	54.044

Overzicht voorzieningen 2023-2027 december	Begroting 2023	Vermeerde- ringen 2024	Verminde- ringen 2024	Begroting 2024	Vermeerde- ringen 2025	Verminde- ringen 2025	Begroting 2025	Vermeerde- ringen 2026	Verminde- ringen 2026	Begroting 2026	Vermeerde- ringen 2027	Verminde- ringen 2027	Begroting 2027
Voorzieningen verplichtingen, verliezen													
Voorz. wachtgeld+pensioenen wethouders	1.482	19	-10	1.491	19	0	1.510	19	0	1.529	19	0	1.548
Voorz. VSO ontvlechting WODV	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen	1.614	19	-10	1.623	19	0	1.642	19	0	1.661	19	0	1.680
Voorzieningen voor risico's													
Totaal voorzieningen voor risico's	1.614	19	-10	1.623	19	0	1.642	19	0	1.661	19	0	1.680
Onderhoudsegalisatievoorzieningen													
Voorz. vastgoed	2.126	1.232	-1.502	1.857	1.232	-654	2.434	1.232	-1.133	2.532	1.232	-624	3.140
Voorz. onderhoud wegen	1.388	1.163	-1.163	1.388	1.163	-1.163	1.388	1.163	-1.163	1.388	1.163	-1.163	1.389
Voorz. onderhoud bruggen	160	71	-71	160	71	-71	160	71	-71	159	71	-71	159
Voorz. onderhoud openbare verlichting	576	136	-136	576	136	-136	576	136	-136	576	136	-136	576
Voorz. onderh. verkeersregelinstallaties	1.147	65	-65	1.147	65	-65	1.147	65	-65	1.148	65	-65	1.148
Voorz. onderhoud waterwegen	247	109	-175	181	109	-65	225	109	-175	158	109	-65	202
Voorz. onderhoud speeltoestellen	472	34	-34	472	34	-34	472	34	-34	472	34	-34	472
Voorz. onderh. en aanpass. gymnastiekloek	206	56	0	262	56	0	318	56	0	374	56	0	430
Gevelfonds subsidie pandeigenaren	61	0	0	61	0	0	61	0	0	61	0	0	61
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	6.383	2.866	-3.146	6.104	2.865	-2.188	6.781	2.865	-2.777	6.869	2.865	-2.158	7.577
Voorziening toek.verv.inv.heffing													
Spaarvoorziening riolering	11.231	637	-2.821	9.047	637	-3.355	6.329	637	0	6.966	637	-1.054	6.549
Egalisatievoorziening riolering	34	34	0	68	34	0	102	34	0	136	34	0	170
Egalisatievoorziening afval	131	0	0	131	0	0	131	0	0	131	0	0	131
Totaal voorziening toek.verv.inv.heffing	11.396	671	-2.821	9.246	671	-3.355	6.562	671	0	7.233	671	-1.054	6.850
Totaal Voorzieningen	19.393	3.556	-5.976	16.972	3.556	-5.543	14.984	3.556	-2.777	15.762	3.556	-3.212	16.106

